



“O” Kifiliya Timirtiya Tamaariissiyaa

6 Maado Mas’aafaa

Tossaa, Kifiliyaappe Kare Kaassaa, Ootsi Bessuwa, Med’aa
Bilaa, Kifiliya Giddo Kaassanne Yetsaa Tamaariissiya
Maado Mas’aafatuwa



Top’p’iya Federaale Dimokiraasiya Rippubilike
Timirte Ministeriya



Dugehaa Killile
Timirte Biiruwa



“O” Kifiliya Timirtiya Tamaariissiyaa

6 Maado Mas’aafaa

Tossaa, Kifiliyaappe Kare Kaassaa, Ootsi Bessuwa, Med’aa
Bilaa, Kifiliya Giddo Kaassanne Yetsaa Tamaariissiya
Maado Mas’aafatuwa

Amaaraatsuwan Giigisseeddawantu

Daanna Hawaaze H/Gorgisa
Daanna Maatabe Alimaaya
Daanna Aali Amenta
Daanna Daynnacho Mallasa
Daanna Mulugeeta Gabbisa
Daanna Masfunne Tafara
Daanna Abarra Mahaari
Genni Maakkelech Giddayo
Genni Nas’aannat Ayyana
Genni Yoodiit Makkata
Genni. Dabbare Abdiissa

Dawurootsuwaan Billawantu

Pirehiwoot Sammeela
Dasta Doboc’a

Tillatetsaa D’iishawantu



Top’p’iya Pederaale Dimokiraasiya Rippubilike
Timirte Ministeriya



Dugehaa Killile
Timirte Biiruwa

Galataa

Ha mas'aafaa Dawurootsuwan billoode maaddeedda tekniikkiya oosuwaaninne shaluwaan maaddeedda Alame Bankkiya, Yuuniseefiya, Seve ze children, Rayt tu play, ADV, Kotebe Metropolitan Yunburustiya, Pederaale Timirte Menesteriyanne ha oosoo miyye gideedda ubbatoo galataa shiishsheetto.

© Top'p'iya Pederaale Dimokiraasiya Rippublike
Timirte Menesteriya

Koyruwa attamettowe 2010 M.L



Top'p'iya Pederaale Dimokiraasiya Rippublike
Timirte Menesteriya

ISBN: 978-99944-2-856-4

Kessuwa

Geluwa	vi
1. Taarikiyanne Tossaa	vii
2. Kifiliyappe Kare Kaassaa	29
3. Ootsi Bessuwa	61
4. Med'aa Bilaa	97
5. Kifile Giddo Kaassaa	119
6. Yetsaa	141

Geluwa

Ha mas'aafaa gidдон usuppun maado mas'aafatuu itti bolla de'iino. Hewantukka: Tossaa, Kifiliyaappe Kare Kaassaa, Ootsi Bessu wa, Med'aa Bilaa, Kifiliya Giddo Kaassanne Yetsaa Tamarissiya Maado Mas'aafatuwa. Hawantu astamaariya mas'aafaan de'iya oosotuwa polanaw kaallana bessiya maaratuu astamaaratoo paatettiide wod'd'eeddino.

O Kifiliya Tamaaretuwa



1. Taarikiyanne Tossaa



Kessuwaa

Geluwa	x
Tossaa 1: Barena Erissuwa	1
Tossaa 2: Heeraa Erissuwa	1
Tossaa 3: Geeshshatetsaa Naaguwa	2
Tossaa 4: Laa”u Ec’eratuwaa	3
Tossaa 5: Daranne S’oona	4
Tossaa 6: Melati Kaa’ussaa	5
Tossaa 7: Wora Do’atuwa Shiik’uwaa	5
Tossaa 8: Genni Gontootonne Shooratuwaa	6
Tossaa 9: Soo Medosatuwanne Untu Naanaa	7
Tossaa 10: ToomaTimirte Keetsa	8
Tossaa 11: Heeraan Beettiya Shempu De’iyanne banta Yewatuwa	9
Tossaa 12: Jermiyaw K’osettiyaasi Baawa	10
Tossaa 13: Dalgiti Kaassaa	11
Tossaa 14: Aakimiyaa Mak’k’uwa	12
Tossaa 15: Heezzu Koshatteedda Deeshshatuwa	13
Tossaa 16: Dubbi Dosiya C’iishshaa	14
Tossaa-17 Pidoliya Daayo	15
Tossaa -18 Kaa’iyabatuwa wark’ataappe med’uwa	15
Tossaa -19 Baalotanne I geeshaatetsaa	16
Tossaa - 20 “Aginonne Gawarato”	17
Tossaa -21 “Goobanonne shooratuwaa tossaa”	18
Tossaa -22 Bakkalonne Lagetsatu	19
Tossaa -23 Gallassaa Gallassaa Oosuwa	20
Tossaa- 24 “Aatti Mak’k’uwa”	21
Tossaa - 25 “Daarko Dozaa”	22
Tossaa -26 “ Boozaay O De’i”	23
Tossaa- 27 ‘Agenaatuwanne Wodetuwa Laammiya’	24
Tossaa - 28 ‘Gooyiya Bumburetsaa	25
Tossaa -29 ‘K’eeri Zo’oo Kuttato’	26

Geluwa

Ha tossaa maado mas'aafay naanaw odettiya taariketuwanne tossatuwa oykkeeddawa. Tossay saamintaa gidдон tamaariya gidдобaa mintetsiyawa gidоode, hayzussaa (astamaariyantu tosaa naanaw odowaappe guyyiyan, zaaretsi odussuwa, oochussaa, tossaa gidдон odetteedda asatuwa, miishshatuwa, medosatuwa shaakkussaa) era dichiino.

Tossaa odanaappe kasiyaan taarikiyaa akeekanaw maaddiya k'aalatuwanne turatuwa biletsaa shaakissite. Hewaappe tossaa c'engursaa d'ok'k'isside loddan odite. Tossaa naanaw odanaappe kaseti nuu nabbabiide tossaa doonaan odana bessee. Tossaa odi betsowaappe guyyiyan tossaappe keseedda ooshtuwaa oochite. Gujanka, oduwaa doommiidde "Tossay hanuwa" hewadanka k'ay, tossaa betsiidde "Tossa baraata! Togga aafota!..." giyaawaa dogoppite. Wursetsanka, tossay aatsiyaa kiitaanne mak'k'uwaa immte.

Ha tossaa mas'aafaan tobbettiya ooshatuunne tossaan aatsana koyyeedda mk'k'otuu wod'd'eeddino. Ha tobbettiya ooshatuunne mk'k'otuu dontsaadaan imetteeddawanta gido gishshaw, hinte heeraadaan aassiide go'ettana dandayiita.

Saamintaa 1



Tossaa 1: Barena Erissuwa

Naato, itti naatta barena woota erissanto sisana.

Ta suntsay Agino geetettee. Taw 7 laytsa. Aggenno, Ta daayi suntsay k'ay, Amato. Taw laa''u ishatuu de'iino. Untu suntaykka, Attumanne Amajja geetettee. Ta muuziya dosay. Taana lo''iyawe, asay miic'c'oodde be'ussaa. Samaaye k'alamii taw lo''ee. Ta dosennawe k'ay, deshettussaa.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Agini aabbunne aatti suntsay oona geetettii?
2. Agini laytsay aappunee?
3. Agina ayaa dosay? A is's'iyawe aye?
4. Aginiw aappun ishatuu de'iinoo? Untu suntsay oona oonee?

Mak'k'uwa

Naato, Agina barena woota erissaaddento siseeddita. Agina k'aratto gidekkee? Naato, ha''i hintekka Aginiwadaan hinte suntsaa, aattinne aawuwa suntaa, ishaanne michatti suntsaa, hinte dosiyabanne is's'iyabaa akeekiide ubba wode odana koshshee.

Saamintaa 2



Tossaa 2: Heeraa Erissuwa

Naato, itti naatta bare heeraa woota erissanto sisana.

Ta suntsay Agino geetettee. Ta de'iya heeraa suntsay Tarc'a geetettoode, nu kaa'iya c'illilonne aako gideedda lo''iya dembay de'ee. Nu gade gidдон k'ay, wogga wogga manguwa mitsatuu de'iino. Away seelloode untuntu kuwaa gidдон utti kaa'ussay taana ufayssee. Nu de'iyawe gatta golliyana gidoode ifitsayenne maskootii sank'aappe med'etteedda.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Agini heeray oona geetettii?
2. Aginintu golliya kaaray ayaan kametteeddee?
3. Aginintu golliya ifitsayne maskootii ayaappe med'etteeddee?

Mak'k'uwa

Naato, Agina barentu heeraa woota erissaaddento siseeddita. Agina k'aratto gidekkee? Naato, hintekka Aginiwadaan hinte heeraanne golliya ubba wode akeekana koshshee.

Saamintaa 3



Tossaa 3: Geeshshatetsaa Naaguwa

Naato, hach Agininna “O” kifiliyan gatso tamaariya laggetsatto gideedda geeshshatetsaa naaguwa sisana.

Agininna “O” kifiliyan gatso tamaariya naanatuwappe ittinna Dubbo. Dubba ubba wode timirte keetsa yaadde: som'iyaa meec'ettaade, huup'iyaa pis'aade, borsaa oykkaade yaw. Dubba ubba wode bare som'iyaa saamunaaninne haatsaan meec'ettaade yiyaa gishshaw, li ayfetuunne siid'ii ubba wode geeshsha. Huup'iyakka pis'owaappe guyyiyan, mas'a shiishshaade guyye k'achaw. Guura guura bare achaa miik'k'aw. K'umaa ma simmaadekka doonaa muc'aw...He gishshaw Dubbi achay ubba wode bootsa. li achaa s'ap'on attiya k'umay banta gishshaw achaa saketta erukku. Dubba ubba wode geeshsha. He gishshaw Aginakka hara laggetsatuukka Oo loytsi dosiino. Itti kaalla astamaaratta buzo geeshshatetsaa tamarissaadde, “ Dubbiwadaan hinte ayfianne siid'iyaa geeshshana koshshee, Hinte huup'iyakka meec'ciide pis'ana koshshee, Hinte achaakka miik'k'ana koshshee, k'umaa miide doonaa muc'ana koshshee. He wode Dubbiwadaan hintekka, geeshsha, lo'iyanne pas'a naatto/na'aa gidana dandayiita gaade tamarissoode Dubba loytsa ufayettaaddu.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Dubba bare huup'iyaa woota oykkay?
2. Astamaaratta Dubbiwa ayaa ayaa gaaddee?
3. Dubba bare geeshshatetsaa naaganaw go'ettiya miishshatuu aya aye?

Mak'k'uwa

He gishshaw naato hinte pas'anne lo''iyawanta gidanaw ubba wode hintena, dummayidekka ayfiya, siid'iyaa, huup'iyaa binnaanaa, achaa loytsi geeshshi oykkana beessiita.

Saamintaa 4



Tossaa 4: Laa''u Ec'eratuwaa

Naato hach Laa''u Ec'eratuwa giya tossaa sisana.

Itti ordenne itti lee'o ec'eretuu de'iino. Orde ec'erii gas'ariyan de'oode, lee'o ec'erii katamaan de'ee. Wodii balguwa gido gishshaw, lee'o ec'erii bare michatti na'aa oochanaw gas'ariya beedda. Lee'o ec'erii gas'ariya gakkosaanna orde ec'erii loytsi ufayettiide "Dosettiya ta dabbuwaw, ta neena oochaadde de'ayshshin hashshu saro yaadda" giide ufayssaan akkeedda.

Kaalliyaa gallassi guura orde ec'erii kaseti dendiide mal''iya ayfa ayftuwa lee'o ec'eriyaw shiishsheedda. Lee'o ec'erii ishaluwaaninne ufayettiide katamaan de'ettiya de'uwa k'oppiide, gas'ariya ec'erii wooti daaburssiya oosuwa ootsinto s'eelliide maalaletteedda.

Hewaappe guyyiyaan laa''u ec'eratuu oykettiide katamaa yeeddino. Katamaa geloode orde ec'erii ogiya bolla beettiya p'olk'kiya korantiya poo'otuwanne adussa ginbbiya keetsatuwa be'iide loytsi maalalettussaa doommeedda. C'ora c'abbuwa sisi erenna gishshaw maakinatuwa s'urumbaa sisiide yayyeedda.

Orde ec'erii "Ha wogga katamaa c'abbuwan yayyaadde de'iyawaappe taw ta golle banto lo''a" geedda. Ak'iide guura lee'o katamaa ec'erii ordiya gas'ariya ec'eriyaa s'eesiide, "Ta dabboo sisa, ta katamaa ec'eriyaa gido gishshaw gas'ariyan de'anaw taw dees'eedda; neeni k'ay, gas'ariya ec'eriyaa gido gishshaw, katamaan de'anaw loytsa metootaadda. Ubba wodekka ooratsabaa dooyanaw laafa wodiya metootussay antenna; waanna yewuu tamaanawne eranaw baas'ettussaa bollana" giide, borsaa kumentsa imotaa immiide gas'ariya moyzzeedda. Orde ec'eriiikka imetteedda imotaw galatiide beedda.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Gas'ariyan de'iyaa biide ayaa ayaa be'eeddee?
2. Katamaan de'iyaa ec'erii gas'ariya biide ayaa ayaa be'eeddee?
3. Katamaa ec'erii gas'ariya bare dabbuwa moyzziidde ayaa geeddee?

Mak'k'uwa

He gishshaw, naanay ubba wode ooratsabaa dooyanaw laafa wodiya metootussay attenna; waanna yewuu tamaanawne eranaw baas'ettussaa bollana.”

Saamintaa 5



Tossaa 5: Daranne S'oona

Naato hach “ Daranne S'oona” giya tossaa sisana.

Darinne S'ooni itti heeraan deiya naanatuwa. Untu dosettiya laggetuwa. Timirte keetsappe simmiide shempo wodiyaan koosiya gatso kaa'iino. Koosiyaappe simmiide maadetti soo oosuwa ootsiino. Itti gallassi kaassaa bolla de'ishshin koosatta d'uu''aashaw. He gaasuwaan koosatto d'uusseeddawe neena neena geetetti walak'etteeddino. Ha wodiyaan, Daranne S'oona aawotuu miyyiyan ootsiyasaappe wos's'i gakki shaakkeedde, unta walasseedda gaasuwa oochi eriide, kaassaa wodiyaan kaa'ettiyabatuu lukettanaw, peed'ettanaw, me''anaw, bayanaw h.h.m hananaw dandayiyawa mak'kiide, ha gaasuwaan walak'ettana koshshenna giide sigetseeddino. S'ooninne Darai he wodiyaappe doommiide barentu laggetetsaa minisseeddino. Hanno gatsi walak'etti erikkino.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. ayaanne aye?
2. S'ooninne Dari ay gaasuwan walak'etteeddinoo?
3. S'ooninne Dari wooti sigetteeddinoo?

Mak'k'uwa

Kaassaa wodiyaan kaa'ettiyabatuu lukettanaw, peed'ettanaw, me''anaw, bayanaw h.h.m hananaw dandayiya gishshaw walak'ettana koshshenna.

Saamintaa 6



Tossaa 6: Melati Kaa'ussaa

Naato hach “Daranne S’oona” giya tossaa payduwa 5 de’iyawa zaaretsi sisiide tossaa gidдон de’iya taarikiyawotuwa melatissiide s’adenna imetteedda maaraan ootsite. Astamaariyanto:-

- “Daranne S’oona” giya tossaa akeekana mala zaaretsi odite.
- Tossaa gidдон de’iya taarikiyawotuwa odiide shaakkana mala ootsussaa.
- Dumma dumma taarikiyawotuwadaan shaakki suntsussaa (leemisoo: Dara, S’oona, Dara aabba, S’oona aabba).
- Daranne S’oona melatissiide ootsanaw koosiyaa immiide tossaa melatissi kaa’ana mala ootsussaa.
- Kaalliide, melatissi kaa’ibeenna naanatuwa kaa’issuwa.

Saamintaa 7



Tossaa 7: Wora Do’atuwa Shiik’uwaa

Naato hach “wora do’atuwa shiik’uwaa” giya tossaa sisana.

Gaammuu, okoruunne worakanay demmeedda yewuwa ubbaa k’araa gishetti maana gi mayettiide shankaw keseeddino. Gatso k’osetti naagiide dogiya oykkeeddino. Demmo yewuwa k’araa gishettana gi mayettowaadaan ootsanaw shiik’uwa utteeddino. Gaammuu woraa do’atuwa payduwa doommeedda. Hewaappe yaageedda, “Dariya bagga gishuwa ta akkana; gaasuunne, koyruwan taw maata gido gishshaw, laa”entsuwan ta woraw kawo gido gishshaw, hezzentsuwan loytsa mino gido gishshaw” geedda. Gujjikka haasayiide, “Hinteppe onne ooshaa dentsiyaawe de’ooppe untu gishuwakka taw gujjaade mule ashuwaakka tare maana” geedda.

Untukka, gaammuwa godetaw yayyennaaninne hank’k’ettennaan, “Gaammuwaw! Koyro nuun shankaw kesiidde k’araa gishettanaw mayetteeddo shin; ha maaraan dogiyaakka gatso shankati oykkeeddo. He gishshaw k’araa gishettana koshshee; hewe d’ayooppe laa”etsi neenanna shankaw kesokko. Nu laggetetsaykka duus’s’ee” geeddino.

Wursetsaan, gaammuu laggiyaappe duus’s’iyaawe iita gididiyaawa akeekiide, “ta zaaretsa wolk’antsikke gi k’aalaa geleedda.” Koyro mayettowaadaa demmeedda ashuwaakka k’araan gishetti miide sigaan gatso de’eeddino.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Shankaw gatso keseedda do'atuu oona oonee? Ayaa giide mayetteeddinoo?
2. Untu garsaan walassay med'ettowe ay gaasuwaanee?
3. Untu garsaan med'etteedda walassaa wooti betseeddinoo?

Mak'k'uwa

Walassay med'ettoode zaaretsi sigettanawne c'ugaa gidдон ittuu ittuwaanna bonchettanaw koshshee.

Saamintaa 8



Tossaa 8: Genni Gontootonne Shooratuwaa

Naato hach, “Genni Gontootonne Shooratuwaa” giya tossaa sisana.

Genni Gontootanne Shooratuu itti itti wode katamaappe kesiide yuuyyi s'eelliino. Hawoo untu go'ettiyawe barentu shooruwa daanna Goobana maakinatto. Daanna Goobani yuuyyi s'eeluwa wodiyaan maakinattin nadaajjiya kuntsiide, 5 shooratuwanne bare 4 naanatuwanna itti bolla 9 itti bolla biino. Heaan gallassaa kumentsaa yuuyyi peeshhde, omarssi ubbatuukka barentu golle simmiino. Genni Gontootanne Shooratuu daanna Goobana galatiino. Genni Gontootanne Shooratuu daanna Goobana maakinaa go'ettoode hara heeraa asatuu k'ay, paraanne baluk'uwa yuushshaw Miishshatuwa ittisaappe harasaa afanaw k'ay, gaariya go'ettiino. Genni Gontooti heeraa asatuu barentu oosuwa elleessanaw dumma dumma gatsiyabatuwa go'ettiino.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Genni Gontootanne Shooratuu itti itti wode katamaappe kare kesiyawe ayaasee?
2. Genni Gontootanne Shooratuu itti itti wode katamaappe kare kesiyawe ayaanee?
3. Genni Gontootanne Shooratuu katamaappe kare kesiyawe aappunuwa gidiidee?
4. Genni Gontooti heeraan de'iya asatuu ittisaappe harasaa baanaw ayaa go'ettiinoo?
5. Naato , hinte heeraan asay go'ettiya gatsiyabatuu aya aye? Hak'appe hak'a baanaw go'ettiinoo?

Mak'k'uwa

Naato be'iitee, Dumma dumma beni wodenne ha"i wode gatsiyabatuu de'iya gishshaw, nu heeraa hanotaadaa go"ettana dandayettee.

Saamintaa 9



Tossaa 9: Soo Medosatuwanne Untu Naanaa

Naato hach, "Soo Medosatuwanne Untu Naanaa" giya tossaa sisana.

Itti Baraata giya tamarri de'ee. Itti gallassi astamaaratta Baraata yaagi oocheedda. Hinte soon ay ay soo medosatuu de'iinoo? Baraatikka: nu soon gawaratta, harii, paray, miyatta, booray de'iino geedda. C'oratetsayshin woysa keenee? geedda. Itti gawarattanne li laa"u maratuu, 4 haretuu, 1 paray, 5 miyattuunne, 2 booratu de'iino geedda. Hayyanaa Baraata ! hinte soo mehiya payduwa loytsa eraasa gaaddu. Hawaadaan astamaaratta nashshoode Baraatikka ufayetteedda.

Astamaarattakka, medosatuwa misiliya mic'c'aade, ane naato ha misiliya s'eelliide soo medosatuwa gideeddawanta taana bessanawe oonee? gaaddu. Naanaykka misiliya s'eelliide darii ufayetteeddino. Kaallaan Kaallaan dendi ek'k'i malaatiide suntsaa odeeddino. Gujjiidekka, misiliya bolla de'iya itti yara mehetuwa c'oratetsaakka odeeddino. Astamaarattakka, naanay gooba gidiide soo medosatuwa eriide, suntsaanne payduwa odowoo loytsa nashettaaddu.

Tamaaretuwa itti Baraata laggiya gideedda Ishalo giya naatta astamaaratto itti ooshaa oochaaddu. Ha soo medosatuwa naanatu ayaa gi s'eesettiinoo? Gaade oochina, astamaarattakka, "Hayyanaa Ishale, lo"o ooshaa oochaadda." Ha mehetuwa naanay maraa geetettee. Leemisoo: kana-maraa, deeshsha-maraa, hare-maraa, kutto-maraa, miyatti-maraa h.h.m geetetti s'eesettee gaade zaaraaddu. Wursetsaan, soo mehatuu daro go"aa immiya diraw loytsi naagana besseetto gaade

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Baraata ayaa gaade oochaaddee?
2. Baraatantu soon aappun soo medosatuu de'iinoo?
3. Astamaaratta misiliya mic'c'aade ayaa bessaaddee?
4. Baraata laggatta astamaaratto ayaa gaade oochaaddee?
5. naanay ayaa geetettiinoo?

Mak'k'uwa

Naato, soo medosatuu k'umatetsaw, oosoo, naaguwaw h.h.m maaddiya gishshaw, ishalsi oykkana bessee.

Saamintaa 10



Tossaa 10: Tooma Timirte Keetsa

Naato hach, "Tooma Timirte Keetsa" giya tossaa sisana.

Toomi 6 laytsaa na'aa. I yelettoode med'etteedda k'aatsaa metuwa gaasuwan, itti s'aappe harasaa k'aas's'iyaawe barentu soo asaan idimettiide. Tooma daaya Tooma dumma dumma aakime keetsa afintonne aakimettiide ek'k'i hamettanaw dandayibeenna. Toomi ubba wode guura dendiide, barentu golliya pengiyan uttiide, heeraa naanay timirte keetsa boode s'eellide "Taan ayaw timirte keetsa biikkitaa?" giide k'oppee. Itti gallassi ha ooshaa bare daayuu dentseedda.

Wontettiya gallassi aatta Tooma ba'a akkaade heeraan de'iya timirte keetsa baade, timirte keetsa kaappuwaw, Toomi tamaanaw koyyiyaawanne k'ay, wootiide tamarissanaw dandayettinto mak'k'uwa oochaaddu. Astamaariikka, Tooma akkaade timirte keetsa yo gishshaw, aatto galatiide, Toomi timirte keetsan mazgobettanaadaa ootseedda. Toomi timirte keetsa toggiiide yiyaa miishshaa, timirte keetsan gibbe gidдон k'aas's'ana dandayiyaa miishshaa, kaa'ettiya sohuwa, kifile gidдон uttiya k'aas's'iya womboraanne h.h.m yewatuwa wooti kuntsana bessinto mak'k'etteeddino.

Mak'k'etteedda maaraan Toomaw saamintaa gidдон toggiiide k'aas's'iya womboraay shamettina bare laggetuwanna timirte keetsa yeedda. Timirte keetsaykka, bare toggiya womboraanna kifiliya gelana dandayissiya aashuwanne, koyyowaadaa yuuyyana dandayettiyawaadaa gibbiya giigisso gishshaw, ufayssaan timirtiya tamaruwa doommeedda.

Tobbettiya Ooshtuwa

1. Toomi ha'i woot k'aas's'ii?
2. Toomi naanay timirte keetsa boode be'iide ayaa gi k'oppeeddee?
3. Tooma daayanne kaappuu ayaa tobbetteeddinoo?
4. Timirte keetsay Toomaw ay yewuwa giigisseeddee?

Mak'k'uwa

Naato, Tooma mala bolla pac'atetsay de'iya hinte laggetsatuu timirte keetsa gidдон koyyowaadaa yuuyyanawne tamaanaw toggi k'aas's'iya womboray, timirte keetsan gibbe gidдон k'aas's'ana dandayiyaa miishshaa, kaa'ettiya sohuwa, kifile gidдон uttiya k'aas's'iya womboray, kaa'iyasay tamaariya miishshatuu koshshiya gishshaw, hintentu hinte bagga maaduwa ootsanaw koshshee.

Saamintaa 11



Tossaa 11: Heeraan Beettiya Shempu De'iyanne banta Yewatuwa

Naato hach, “Heeraan Beettiya Shempuu De'iyanne banta Yewatuwa” giya tossaa sisana.

Itti gallassi Gaammuduwa astamaaratta “wonti nuun timirtiya yuuyyi be'iidde tamaanaw hirki woraanna de'iya shempiyaasaa baana” giina Gaammunne Aa laggetsatuu darii ufayetteeddino. Yuushshaa gallasaan guura dendiide beeddino. Hewaappe, aststamaarattinna gatso, barentu timirte keetsappe hirki baggaan woraanna de'iya shempiyaasaa yuushshaa beeddino. Gakkosaannakka loytsi ufayssiya, ayfiya s'eelaw lo'iya, daro gideedda dozatuwa, kafotuwa, shuchaa k'ommotuwa, biittaa k'ommotuwa, haatsaa, shafiya, loshkiina maataa h.h.m be'eeddino. Barentu be'eedda yewuwaanka loytsi nashetteeddino. Gaammunne Aa laggetsatuu “Ha nuun be'iya yewatuu ubbay ayaa geetettii?” giide oocheeddino. Astamaarattakka, “Ha hinte s'eelliyaa yewatuu ubbay shempuu de'iyanne shempuu banta yewatuwa geetetti laa” uwan shaakettiino. Shempuu de'iyawanta geetettiyawantu medosatuwa, dozatuwa, kafotuwa h.h.m gidooode, shempuu banta yewatuwa geetettiyawantu k'ay, shuchaa, haatsaa, shafiyaa, biittaa, awaa h.h. melatiyawanta” gaaddu. Gujjaadekka astamaaratta, nu heeraan beettiya shempuu de'iyawantanne gido shempuu bantawantu asaa na'aa de'oo loytsi koshshiyawanta gido gishshaw, loytsi naaganawne ishalsanaw koshshee” gaaddu.

Gaammu “Gidin kaa'anaw ha zaafiya ayfetuwappe suuppa shuchatuwa, shafiyanne c'iishshatuwa tanne ta laggetuu mas'i akkana dandayeetoo? Giide astamaaratto eenotaa oocheedda. Astamaarattkka, “zaafiya ayfetuwappenne suuppa shuchatuwappe akkana dandayiita; c'iishshaa bochoppite” gaaddu. Hewaappe, Gaammunne Aa laggetsatuu tammu tammu zaafiya ayfetuwanne paydettiya lo'iya suuppa shuchatuwa mas'i akkiide yuushshaappe timirte keetsa simmeeddino.

Tobbettiya Ooshatuwa

1. Gaammunne Aa laggetsatuu astamaarattinna bide ayaa be'eeddinoo?
2. Shempuu de'iyawanta geetettiyawantu aya aye?
3. Dozatuwa ayaw ishalsanaw koshshii?
4. Gaammunne yuushshaappe ayaa akkiide timirte keetsa simmeeddinoo? Ayaw?
5. asaa na'aa wooti maaddiyawaa melatii?
6. Shempuu banta yewatuwa ayaw ayaw go'etteetoo?

Mak'k'uwa

Naato be'eedditee, hinte heeraan beettiya shempuu de'iyawantanne gido shempuu banta yewatuu asaa na'aa de'oo loytsi go'iyawanta gido gishshaw, loytsi naaganawne ishalsanaw koshshiita.

Saamintaa 12



Tossaa 12: Jermiyaw K'osettiyaasi Baawa

Naato hach, “Jermiyaw K'osettiyaasi Baawa” giya tossaa sisana.

Jermiinne Aa laggetsatuu Darotantu ooratsa golle beeddino. Loytsi d'umeedda s'irp'atuu, c'ora baanay, shaac'cedda k'itabatuu, shrarootaa keetsay, geeyyibeenna miishshatuu unto lo'o k'osettiyasaa gideedda. Ubbasaykka k'itatteedda gishshaw, jermetuwa de'oo lo'eedda.

Naanaykka, he meec'ettibeenna miishshaaninne kushiyan k'umaa moode: naanaa doonaa, k'ood'iyanne uluwa gidдон de'anaw geliide, loytsi sakettanaadaa ootsiino.

Darotinne untu soo asay barentu ooratsa golliya beeddino. He golliya kushshiinaan sameedda k'umaynna uduns'etuu kumeeddino. Daroti siid'iya oykkeedda. Loytsi iita gideedda s'ink'uwa s'ink'ee. Darotinne Darota laggetuu golliya pittidenne meec'c'iide geeshshuwa doommeeddino. Hewaappe guyyiyaan gollii geeshsha gideedda. Jermetuu, uduns'etunne otsoruwa melatiyabatuu “meto baawa untu geeshshuwa dogoode zaaretsi simmana giidde unto kosettiyasay d'ayina soyaappe kesi wos's'eeddino.”

untu soo asaynne laggetsatuu lo'iyanne geeshsha gideedda golliyakkonne darko dozatuwakko s'eelleeddino. “Ha”i nu gollii geeyyeedda geeddino. Darota daaya oyk'k'a akkaade, ha”i d'ayeedda jermetuu zaaretsi yeennaadaa, ubba wode nu golliya hawaadaa geeshshana koshsheetto” gaaddu

Daroti, hara naanaynne untu soo asay geeshshatetsaa naaganaadaa tamarissowaappe dendowan, heeray ubbay geeshsha gideedda. Hawaappe sintsa, jermiyawunne Aa laggetsatoo k'osettiyasay baawa. Golliya geeshshenna booza asaa demmana gakkanaw, naanaakko shiik'ennaan wos's'iidde de'iino.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Jermetuu, uduns'etuunne h.h.m de'oo Darotantu waano gishshaw lo'eeddee?
2. Jermetuu asaa ulo giddo woot geliinoo?
3. Jermetuu, uduns'etuunne h.h.m Darotantu soya ayaw olii wos's'eeddinoo?

Mak'k'uwa

Nu golliya, golle giddo miishshatuwanne heeraa ubba wode geeshshooppe, hewaadaanka, nu kushiya haatsaanne saamunaan/bidintsaan ubba wode meec'ettooppe, Jermetuu, uduns'etuunne h.h.m de'ikkino. Untuppe nuuna oykkiya hargiikka nuukko yeenna gishshaw, nuun pas'a gideetto.

Saamintaa 13



Tossaa 13: Dalgiti Kaassaa

Naato hach, Dalgita kaassaa kaa'iyaa wogaa sisana.

Dalgita ubba wode naanaanna kaa'anawa dosaw. Dalgita gediya koosiya kaa'anawanne wos's'anawa loytsa dosaw. Ii astamaarattakka, "Dalgite ne k'ara!" gaade mintsetsaw. Gidoppe attin, Dalgita kaa'aadde naagetta kaa'ukku. He gishshaw, itti gallassi eesota wos's'aadde kundina ushecha gedii me'eedda. Som'iinne kushiikka pok'etteedda. Siid'iinne mettershaykka suutsa s'alaala gideedda. Huup'iyaa binnaanaykka baanaanna bayeedda. Lo'otetsay ayfetuu aynne hanibeenna. Dariya bagga kushiya birad'd'etuu k'aatsaa essiisheeddino. Dalgita adussa wodiyaan pas'ana gakkanaw, bare dosiya gediya koosiya kaa'ennaan attaaddu. Dalgiti gedii loddan loddan pas'i pas'i yeedda. Hewaappe guyyiyaan, Dalgita gediya koosiyanne hara kaassatuwa akeekaan kaa'ussaa doommaaddu.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Ha'ii nabbabetteedda taarikii ayaawee?
2. Dalgito mintsetsiyanna oonee? Ayaa gaaddee?
3. Dalgita adussa wodiya gediya koosiya gam'owe ayaa hanaadee?

4. Hak'a bagga li bolla kifilii daruwa k'ohetteeddee?
5. Akeekiide kaa'ennaan attooppe ayaa haneettoo?

Mak'k'uwa

Naato be'eedditee? kaa'iidde akeekaan kaa'ana bessee. Hewe d'ayooppe, nubollaa kifiletuwa bolla d'ok'k'a k'ohay gakkana dandayee. Kushii gediikkame"anaw dandayee. He gishshaw, loytsi naagettiide kaassaa kaa'ana koshshee guussaa.

Saamintaa 14



Tossaa 14: Aakimiyaa Mak'k'uwa

Naato hach k'assi, "Aakimiya Mak'k'uwa" giya tossaa sisana.

Itti gallassi Ufayssa timirte keetsappe yaade soyaan kaa'aadde itti k'eri s'aarimusiya be'aaddu. Loddaan s'aarimusiya pokaade singoode, d'alii de'iya gishshaw, loytsi s'ink'ee. "I aya aya giishsha?" gaade guutsaa gans'a akkaaddu. Guutsaa gam'iide uluwan loytsi sakkeedda. Aattakka elleelli aakime keetsa afaaddu.

Aakimiikka, pilgetsaa ootsiide, koshshenna d'aliya akkowaa ereedda. li sakuwa patsiya d'aliyakka immeedda. Hewaappe guyyiyaan aatto, soyaan naanay gakkiiyaasaan ay d'aliyaakka wotsan koshshennawa k'ofissiide Ufayssokka, "hachin zaariide soo asay wotseedda yewuwa unta eenotaa oochennaan bochanawunne doonaa, siid'iyaaakko shiishshanaw koshshenna" giide mak'k'eedda.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Ufayssa timirte keetsappe soo yosaanna ayaa ootsa de'ay?
2. Ufayssa demmeedda yewuwa wootaaddee?
3. Ufayssi daaya Ufayssoo ayaw aakime keetsa afaaddee?
4. Ufayssa s'aarimusiya demmaade wootana bessay? Ayaw?

Mak'k'uwa

Naato, soo asay wotseedda ay yewuwanne unta eenotaa oochennaan bochanaw, doonaa woy siid'iyaaakko shiishshanaw koshshenna

Saamintaa 15



Tossaa 15: Heezzu Koshatteedda Deeshshatuwa

Naato hach k'assi, "Heezzu Koshatteedda Deeshshatuwa" giya tossaa sisana.

Beni itti wode itti heeraan, 3 koshatteedda deeshshatuu de'iino. Hewantukka: k'eri koshatteedda deeshshaa, giddoole koshatteedda deeshshaanne, wogga koshatteedda deeshshaa. Ha deeshshatuu shaafaappe hafintsanna de'iino. Shaafaappe hefintsanna de'iya maataa aashuwaanna pinniide maanaw koyyeeddino. Gidoppe attin, itti wogga haylaashuu aashuwa s'ap'uwaan de'ee.

Gallasaappe itti gallasaan, k'eri koshatteedda deeshshay aashuwa bolla pinniide hefintsa baanaw k'acheedda. Hewaappe aashuwa bolla hamettiide aad'd'oode, "Oonee ta aashuwa bolla hametti de'iyaaawe? Neena ta may" geedda haylaashuu. "Hayyanaa taana mooppa! Ta ishay gidoolii yee. I taappe loytsi orde gidiyawoo, geedda k'eri deeshshay. Haylaashuukka eeno aad'd'ana dandayaa geedda. Hewaappe giddoole deeshshay aashuwa bolla hamesaa doommodehaylaasuu, "Oonee ta aashuwa bolla hametti de'iyaaawe? Neena ta may" geedda. Giddoole deeshshaykka, "Hayyanaa taana mooppa! ta shay woggay yee; I taappe loytsi orde gidiyawoo, geedda giddoole deeshshay. He wodiyaan haylaashuu loytsi ordiyawa maanaw koyyeedda gishshaw, eeno aad'd'ana dandayaa geedda.

Wursetsaan, wogga deeshshay aashuwa bolla hamesaa doommode, ini haylaashuu "Oonee ta aashuwa bolla hametti de'iyaaawe? Neena ta may" geedda. "Ane gas'aa bocha" geedda wogga deeshshay. Wogga deeshshaykka, guppy haylaashuwa bolla wod'd'iide bare wogga kac'iyaan c'adereetseedda. Haylaashuukka daaburiide haatsa giddo kundisheedda. He gallasaappe doommina haylaashuu he heeraan zaaretsi beettibeenna. 3 koshatteedda deeshshatuukka, ubba wodee saruwan pinni pinni maataa miidde kaluwaan de'eeddino.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. Aappun deeshshatuu de'iino? Oona oona geetettiinoo?
2. Aashuwa s'ap'uwan oon de'ii?
3. Haylaashuu aashuwa bolla aad'd'ite geedda deeshshatuu aappunee? Haylaashuu he laa'u deeshshatuwa eeno aad'd'ite geeddawe aayaassa melatii?

Mak'k'uwa

Naato, itti yewuwa polanaappe kasiyaan heeraan k'ohiyaabay bantawa giyawa akeekana bessee. Nuu de'iya wolk'aa k'oppussay koshshiyawakka haylaashuwapp akeekana dandayiita.



Tossaa 16: Dubbi Dosiya C'iishshaa

Naato hach k'assi, "Dubbi Dosiya C'iishshaa" giya tossaa sisana.

Dubbi k'ara na'aa. Ubba gallassi guura guura dendiide darko dozatuwa haatsaa ushshree. Dozatuwa sa'aan k'umatetsaw maaddiya timaatimii, kaarootiinne santsatuu de'iino. Hewaadanka, zo'o, adillenne samaaye mala c'iishsatuu de'iino. C'iishsatuuwa giddoppe Dubbi loytsi dosiya adille mala c'achay de'iya samaaye c'iishsatta de'aw. I bare tokkeeddaanno. I loytsi ishalsiya diraw ellekka dic'c'aaddu.

Itti gallassi Dubbi bare dooyeeddawaadaa guura dendiide haatsaa ushshanaw dozatuwakko beedda. I dosiya c'iishsatti malay bunaa malaakko laamettaade aazana uttaanno be'eedda. Haatsaa darsi ushshintokka Oo shulaappe ashshanaw dandayibeennawoo loytsi aazaneedda. Dozatuwakko buussaakka essiisheedda. Hawaa akeekedda Aa aabbu, "tanaw ne he c'iishsatto dosiyaawa eray; gidoppe attin, c'iishsatta daro haatsaa dosenna gishshaw, A zaaretsa aac'anaw balguu aad'd'ana koshshree. Nekka hidoootaa k'ans'ennaan kaalla s'eellanawne naaganaw besaasa" geeddino.

Itti gallassi guuraan dubba aabbu darko dozatuwa gidon ek'k'iide, "Dubba ! elleella haaya" giide s'eeseeddino. Dubbi wos's'i gakkosaanna c'iishsatta de'iyaasaa aawuu s'arsi besseedda. c'iishsatta c'ililo haytsaa kesseeddaw be'iide, "hanna ta c'iishsattii" giide maalaletteedda. Loytsi ufayettiide zaaretsi dozatuwa haatsaa ushshuwanne ishalsuwa doommeedda. I dosiya c'iishsattakka zaareta c'iishaaddu.

Tobbettiya Oosahtuwa

1. K'umatetsaw maaddiya Dubba dozatuwa aya aye?
2. Dubba c'iishsatta elleella dic'c'owe ay gaasuwaanee?
3. Dubbi dosiya c'iishsatta ay malee?
4. Dubbi loytsi aazanowe ayaassee?
5. Dubba aabbu Dubba ayaa giide mak'k'eeddino?

Mak'k'uwa

Naato, hidootaa k'ans'ennaan minetti ootsooppenne soo asay mak'k'owa akkiide polooppe lo'o murutaa be'anaw dandayettee.

Saamintaa 16



Tossaa-17 Pidoliya Daayo

“P”geetetta s'eesettiya itti pidoliya aatta de'aw. Ha aattuu 5 naanay de'ee. Ubba naanaykka malaan dummatiino. Gidintonne A bare naanaa shaakkanaw metootukku. 5 naanay ushecha bagganna dumma dumma malaatay de'ee. Hewantukka, Pa, Pe, Pi, Po, Pu geetettiino.

Aatta maalaatatuwa dummatetsaa mettootennaan eranaw naanaa giddoppe ittuu bare miyyiyaappe d'ayooppe k'oppaw. Ubba naanaakka k'araa dosaw.

Ha hanotaan ubba pidolatookka aatta de'iyawa gidoode, ubbatuukka bare naanaa mettootennaan shaakkiyaa malaatay de'ee.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Tossaan aatto getetta pidolatta oonee?
2. P- pidolatta bare naanaa woota shaakkay?
3. Ushechaa bagganna dumma dumma malaatatu de'iyaa p-naanatu oona oonee?

Mak'k'uwa

Naanay “P” pidoliya s'alalaa gidennashin ubba pidolatookka naanayne naanaa shaakkiya malaatay de'iyawa loytsi akeekana bessee.

Saamintaa 17



Tossaa -18 Kaa'iyabatuwa wark'ataappe med'uwa

Hache kaa'iyabatuwa wark'ataappe med'uwa giya tossaa sisana.

Alootinna Soore timirte keetsa O-kifiliyan gatso tamaariya Babbulla geetettiya laggetsay de'ee. Babbullo kaassaa dosee. Hara k'assi, ayyiriya wark'ataappe med'aa eree. Ayyiriya med'd'iide bolla olliya wode c'arkuwan paallee. Alootanne hara laggatuu Babbullonna kaa'aanaw darissi dosiino. Wark'ataappe ayyiriya med'd'iide k'unc'uutiyan k'achi c'arkuwa bolla palissoode s'eelliide ufayettiino. Babbullo wark'ataappe dumma dumma k'otsay de'iya kaassaa miishshatuwa woot med'ettinto heeraa naanaa ubbaa erisseedda.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Kaassaa dosiyanne wark'ataappe ayyiriya med'd'i eriya Alooti laggii suntsay oonee?
2. Alooti do'uu kaa'iya kaassay ayaa geetettii?
3. Alooti do'uu kaa'iya miishshay ayaappe oosetteeddee?

Mak'k'uwa

Babbullo, Alootanne hara naanay wark'ataappe dumma dumma kaassaa miishshatuwa med'iide kaa'iyawaadaan, hintekka wark'ataappe dumma dumma kaassaa miishshatuwa med'iide kaa'ite.



Tossaa -19 Baalotanne I geeshaatetsaa

Saamintaa 19

Hache "Baalotonne li geeshshatetsaa" giya tossaa sisana.

Baaloti daaya genni Bataamo geetettiino. Genni Bataama bare naatta timirte keetsa boode, ubba wode laas'aa k'umaa haatsaanna oytsa yeddaw. K'umaa saatiya naagaade kushiya meec'etta maanaadaa ubba wode mak'k'aw. K'umaa meennaan attooppe hargissiyawa odaw. Baalota bare daaya odowaadan kushiya meec'ettaade saatiyan k'umaa maw. Haatsakka ushaw. K'umaa ma wursaade, kushiya meec'ettaw, k'umaa miishshaakka meec'c'aade korojuwan yeggade soo yaw. Baaloti daaya "hayyanaa ta naatta k'uma saatiyan mo gishshaw, hargiikka neena oykkenna gaaddu

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Baaloti daaya bare naatta timirte keetsa boode ayaa oytsa yedday?
2. Baalota k'umaa maanaappe kasiyan ayaa uday?
3. Baaloti daaya Baaloto ayaa ayaa gaade mak'k'ay?
4. Nu bollay hargiyaan oykettennaadaa ayaa ootsana koshshii?

Mak’k’uwa

nu bollaw k’umaynne haatsay koshshiyabaa. Gido gishshaw nukka Balootidaa geeshshatetsaa naaganawnne saatiya naagiide k’umaa maanaw bessee.

Saamintaa 20



Tossaa - 20 “Aginonne Gawarato”

Hache Aginonne Gawarato giya tossaa sisana.

Itti gallassa Agina soon de’aw. Agini gawaratta loytsa koshattaaddu. I marac’c’ii lawhu gi soo geleedda. A Kare k’umaa koshshaw baaddu. Elle simmabeykku. Heezzu maraykka aatto naagishin d’aya aggaaddu.

Gawaratti maratuu yagi yetsaa doommeeddino:

Nu daayee nu c’ek’attee

D’ayana hanay omarsi nuuppe.

Nu daayee elle haaya!

Aginakka baawa loytsi koshayee.

Nu daayee nu dossiyannee

Elle haaya nu new dic’c’ana.

C’ora wodiya zaari zaari yes’eeddino. Unttu daaya elle yabeykku. Nu daayo naagoytte giidde sooppe kesi beeddino. Dirsaappe karenna haatsaa demmeeddino. Hokkiya wode untu malaa mastootiyaadaa zaari besseedda. Ta gelay gaw bootsa gawara maratta. Karetsa michatta aatti mak’k’uwa akeekaade geloppa gaaddu. Nu daaya haatsaa demmoope geloppite hayk’k’iita ga mak’k’abeykkee? Ta gelikke gaaddu. Bootsaa gawaratta sisennan is’s’aade guppa gelaashaaddu. Haatsaa gidдон haatsay tuc’c’i oyk’k’ina waassaadde yeekkaw. Michatuukka waassiidde yekuwa doommeeddino. Aatta haakuwan waasuwa sisaade wos’s’aade gakkaaddu. Natto elleella haatsaappe kessaaddu. Mak’k’uwa naagabeenna gishshaw, loytsa hank’ettaaddu. Mak’k’uwa siseedda naanattoo kaassaa miishshaa shamma immaaddu.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Heezzu gawara maratuu dirsaappe keesosaan ayaa demmoynoo?
2. Aatta d'ayina heezzu gawaratuu waag yes's'eeddinoo ?
3. Aatti mak'k'uwa sisabeennaanna ay mala gawaratii?
4. Gawaratuwa daaya bare mak'k'uwa sisa naanattoo aya shamma immaaddee?

Mak'k'uwa

Ubba naanaykka soo asaa mak'k'uwa sisiide barena danuwappe naagana bessee.

Saamintaa 22



Tossaa -21 “Goobanonne shooratuwaa tossaa”

Hache genni Goobani shooratu saruwaaninne ufayssaan de'iwa odiya tossaa ha"i sisana.

Genni Goobani shooratuu itti K'aa'o giya heeran ittippetetsaan de'iino. Ginni Goobananne li shooratuu wonta dendiidde gidina, omarsa gakettiino. Genni Goobananne shooratuu payduwan 5. Gakeettiide “Lo”o ak'eedditee? Lo”o peesheedditee?” geetetti sarotettiino. Ittippe de'iyawe unta ufaysee. Itti itti wode shempo gallassan genni Goobana bunaa penttissiide shooratuwa s'eesiino. Icheshatuukka gatso bunaa ushiide oosuwaabaa, naanaabaa, pas'aatetsaabaa h.h.m haasayiino. Hara gallassi genni Balootiwa, hara 5 shooratuukkaa bunaa penttissiide bare soo bare soo s'eesiino. Ha hanotaan, gatso bunaa ushiino; kaa'iino, hargettiya asay de'ooppe ittippe bi be'iino, koshiyabaa oyk'k'i biino. Hawa malan genni Goobani shooratuu sarotaaninne ufayssan adussa wodiya gatso de'eeddino.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Genni Goobani heeray oona getettii?
2. Genni Goobananne shooratuu awude awude gakettiinoo?
3. Genni Goobaniw aappun shooratuu de'iinoo?
4. Genni Goobananne shooratuu shempuwa wodiyan ayaa ootsiinoo?
5. Genni Goobananne li shooratuu ayaw ufayssaan de'iyawa melatii?

Mak'k'uwa

Be'ite naato, hintekkaa hinte shooratuwannanne laggetsatuwanna walak'etennaan attooppe adussa wodiya saruwaan, ufayssaaninne siik'uwaan de'ana dandayettee.

Saamintaa 23



Tossaa -22 Bakkalonne Lagetsatu

Hache Bakkaalanne laggetsatuu heeraan de'iya dozatuwa woot naagiinonto odiya tossaa sisiina.

Bakkaalintu darkon 3 dozatuu de'iino. Bakkaalintu soo asay dozaa haatsaa ushshiide biittaa kaafiide naagi dichana bessee gi Bakkaalo mak'k'eeddino. Bakkaalakkaa mak'k'eedda mak'k'uwa akkaade, ubba wode dozatuwa haatsaa ushshaade, biittaa kaafa dichuwa doommaaddu. Sharafaa bul'aw, harummaw. Itti gallassa Bak'k'ali Aloomanne Batala kaa'anaw untuwa yeeddino. Untu Bakkaala dosiya 3 dozatuwa gidдон uttiide kaassaa doommeeddino. Kaa'ishshin, Aloomaa ha dozatuu woot hawaadaa lo'anaw dandayeeddino? Gaade Bakkaalo oochaaddu. Bakkaala bare laggetsatoo yaagaaddu. Ha nu darko dozatuu hawaadaa lo'anaw dandayoweta aabbunne ta daaya kasenna loytsi naagiya gishshawunne untu ha'itawimmeedda mak'k'uan ubba gallassi haatsaa ushshaade, biittaa kaafaade naagiya gishshaassa. Be'ite naato, ha nu gaden de'iya dozatuwa malay hara asaa gadenikka de'iino. Dozatuu keetsaa kees's'anaw, etsanaw, kuwaw, d'aliyawunne h.h.m maaduwa immee. Ta heeraa naagay. Hintekkaa tawaadaa dozatuwa naagi dichanaw dandayiita gaade mak'k'aaddu. Laggatuukkaa Bakkaala immeedda k'ofaa akkiide he gallassaappe dommi barentu gaden de'iya dozatuwa naaguwa dommeeddino. Dozatookka koshshiyaa naagu oosetto gishshaw lo'iidde beeddino. Bakkaali aabbunne hara heeraan de'iya asay ha naanaa darissi gallateeddino.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Bakkaala barentu darkon de'iya dozatuwa wootay?
2. Bakkaala laggetuwa s'eesaade ayaa oddaaddee?
3. Bakkalanne laggetuu heeraan de'iya dozatuwa naagi oytsay heeraw immiya maaduu ayee?

Mak'k'uwa

Naato hintentukka Bakkaalidanne laggetuwaadaa hinte heeran de'iyabdozaatuwaw koshshiya naaguwa ootsana bessiita. Dozaatuu dic'ode heeraybblo'ee. Dumma dummabatookka maaddee. He giishshaw ubba wode loyitsi naagite. Eeno !

Saamintaa 24



Tossaa -23 Gallassaa Gallassaa Oosuwa

Hache Muukkinne C'iimmi wonta, gallassa, ommarsanne bilahe ayaa ootsiinonto sisana.

Gallassaappe itti gallassa Mukkinne C'iimmi yushshaaw Odooron de'iya itti O-kifiliya timirte keetsa bare astamaariyanna kifiliya gelledda. Naanaa ubbaykka utteedda. Untu astamaarii wonta, gallassa, ommarsanne k'amma guussay ayaa guussento naanaaw k'onc'isiidde de'ee. Muukkinne C'iimmi he k'aalaa sisiide ufayetteeddino. He naanaa astamaarii timirtiya tamarissiidde "Naato wonta gisuwaappe dendiide deemuwa meec'etto. K'an'iyaa miide, dawutariya akkiide timirte keetsa biide laas'aa wodii gakkanaw tamaariita gidennee? Ha wodii wontaa geetettee. Laas'aa wodiyaappe dendiide ommarsa gakkanaw de'iyawe gallassaa geetettee. Omarsaa geetettiyawe ubba asaykka kiitaappenne naanay timirte keetsappe simmiya wodiyaana. Kawuwaa miide ubbay gissuwa aad'd'i gisiya wodii bilahiya geetettee geedda. Hache siseeddawa nu lagetoo oddana besseetto gi mak'k'etteeddino. Ha yuushshaa betsiide bare astamaariyanna barentu soyaa soyaa simmeeddino.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Hinte siseedda tossay ayaawa odii?
2. Yuushshaw hara O-kifiliya timirte keetsa oonee oonee beeddawe?
3. Timirte keetsa biide O-kifiliya geleeddinoo?
4. Wonta ayee ayee oosettii?
5. Wontanne gallassa ayaa be'iitee?
6. Bilahiyan ayaa haniitee?

Mak'k'uwa

Naato hintekkaa wonta, gallassa, ommarsanne bilahiya giya wodiya k'onc'issiyawanta gidiyawa erana bessee. He gishshaw, loyitsi dummatetsaa erite.

Saamintaa 25



Tossaa- 24 “Aatti Mak’k’uwa”

Hache “Aatti mak’k’uwa” giya tossaa sisana.

Bataama O-kifiliya tamaratto. C’ora asay ittibaa oochoode ane de’ashsha “aatti mak’k’uwa?” giyawa k’oppa akkanne, ta tadaayo mak’k’uwa oochana giyawan erettaw. Hewa giyawe c’oo gidenna aatta genni Baalota maaddiya mak’k’uwa mak’k’iya gishshaassa.

Itti gallassa Bataamintu soyaa yeedda imatsay Battamo siik’uwa s’eessaan “Battee!” kiitaan loytsa daaburaaddii? Ane itti kaalla haa yaanne taana mayo gidonna kushiya yeedda ta zokkiya soka geedda. Hewa goode, Bataamiw itti gallassa aatta mak’k’o mak’k’uu wozanaan aad’d’eedda. “ Ta naatta ne ubbaade dogennaan erana bessiyawe de’ee. Hanno gakkanaw ta hawa new odabeykke. Hewekkaa, mayuwan kametta bollaa tawaa ay asaanne s’eelissikke; boshissikke. He gishshaw neenikka, ooninne mayuwaan kametta bollaa besa giide oochooppe dandayettenna! bessikke, boshissikke gaana besaasa. Hewaadaan nekka, hara asaawa be’anawne bochanaw bessenna.” Goowe li wozanaan yiishina guppa dendaanna wos’s’a baade aatiw odaaddu. Hayyanaa ta naatta! Ta mak’k’owa akeekedda gishshaw taana ufayssaadda gaaddu. Bataama odowoo aatta hank’ettennaan galato gishshaw, ufayettaade zaara hawaa ga oochaaddu.

“Immaa! ta koyyennaan bochooppeshin, ayaa udoo?” Aattakka yaaga zaaraaddu. “Sisa ta naatta, asaw odennaadaa giide onne bochooppe woy besa gooppe taw woy ne aaboo odana besa” gaade mak’k’aaddu. K’ay, timirte keetsana gidoope astamaariyantoo odana bessiyawa akeekissaaddu.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Bataama ayaa guusnaan ereettay? ayaw?
2. Bataami daaya Bataamo ayaa ayaa ga mak’k’aaddee?
3. Bataama bare daayuu ayaa ga odaaddee?

Mak’k’uwa

Naato mayuwn kametteedda hinte bollaa kifiliya hara asaa besanawne boshissanaw koshshenna; hintekka, hara asaawaa bochanawu koshshenna.

Saamintaa 26



Tossaa - 25 “Daarko Dozaa”

Hache Darko dozatuwa tossaanne ishalsuwa giya tossaa sisana.

Amatanne laggetuu shempuwa wode ubbaade heeran de'iyaa dozaatuwa be'iiddenne naagiidde wodiya atsiino. Itti gallassa Amatanne Wolatta Markushintu soo koosiyaa akkii beeddino. Koosiyaa oli oli kaa'ishshin, koosii keetsaappe guyyenna de'iyaa darko dozatuwa gidдон wod'd'eeda. Koosiyaa akkanaw wos'erettiidde untu boode Markushi bayra ishaay Addooli c'engursaa d'ok'k'u udiide “Ta dozatuwa yed'd'ennaadaa! Koosiyaa koyyiita gidдоppe, gidдон de'iyaa yafaraanna loddan aad'd'anaw dandayiita geedda. Amatiduu wotsaa bashi ek'k'iisheeddino. Wolatta Addoola “Aynne baawa nu bayzzokko geeddino. Oosuwa neena maaddanw dandayheettoo geeddino. Addooli “Lo” ashshin, hinte ha”i taana maaddanawe baawa. Koosiyaa ta be'o gishshaw, hintoo dentsa immana” geedda. Amatiduu “dozatuwa sunsay oona getettii?” geeddino. Addoolikka yafaraan yafaraan toketteedda darko dozatuwakko birad'd'iyaa s'orsiide oduwa doommeedda. Ha laa”u yafaraan de'iyawe kaarootiyaa, yee heezzu yafaraan de'iyawe k'assi, timaatimiyaa, ha gidдон itti yafaraan de'iyawe salaas'aa. S'ade oyddu yafaray s'aatsa saantsaa puutiya. Icheshu yafaray bambariya puutiya. Yenke usuppun yafaray k'oss'aa gidдоode, ha laa”u inday santsaa geedda. Santsay meetettiyawa gakkedda. Hawe ubbay ittippe darko dozatuwa geetettee. Darko dozatuwa muussay pas'atetsaw darissi maaddee. Ha darko dozatuwa ta loytsa ishalsa naago gishshaw hawaadaa lo”eeddino. Markusha k'assi, ha darko dozatuwa gakkooode meetettiyawaappe aad'd'iide zali”i shaluwa demmanawkka maaddee gaaddu. Wolattiduu Addoola galatiide bare koosiyaa akki kaassaw beeddino.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Amatanne Wolatta Markushintu soo ayaw beeddinoo?
2. Markushi bayra ishay c'engursaa d'ok'k'u udiide naanatuwa ayaa geeddee?
3. Markushintu gaden de'iyaa darko dozatuwa ayaa ayee?
4. Ubba darko dozatuwappe c'ora yafaray de'iyawe hak'awee?
5. Darko dozatuwa muussaay ayaw maaddii?
6. Addooli darko dozatuwappe ay go'aa demmiyawa melatii?

Mak'k'uwa

Beyte naato, darko dozatuu asaw darii maaddiyawanta. He gishshaw, darko dozatuwa naagiide ishalsi dichana koshshiita.

Saamintaa 27



Tossaa -26 “Boozay O De’i”

Hache k'ay, “Boozay O de’ii” giya tossaa sisana.

Beni itti wode, itti k'arattanne Babark'ii itti woraa gidдон de'ino guwa. Gallassaappe itti gallassa laa'atuukka barentu sooppe haakosaa k'ummaa koshshaa barew barew beeddino. Gidintonne Babark'ii koyyiide ayaanne miyawa demmennaan soo simmeedda. Darissi koshayo gishshaw miyabaa demmiya hara ogiyaa maleedda. “Koshaan hayk'kiyawaappe ayaw k'aratta yoode miikkita geedda.” Woot Oo oyk'k'anento maliya giigisseedda. Ha'i k'aratta simma yaanaappe kasetta soo gelaade k'osettana; A biro soo geloode guppa oyk'k'ana giide barew k'oppeedda. K'aratta mitsaappe mitsaa guppa guppa k'umaa teera mitsaa ayfetuwa maadde peeshaade omarsa bare soo simmaaddu. Soo g akkaade dooya de'iya pengiya k'os's'aade c'engursaa d'ok'k'u uda s'eesaaddu “Ha golle! Ha golle!” ga s'eesin is's'ina “Waaneeddee hachi ha gollii! ubba wode s'eesoode abee! geeshshshin. Hachi ayee keesina abee geennaan is's'eeddee?” gaade k'oppaw. K'aratta hawaa giyawanne s'eesiya ubbaa babark'ii soon k'osettiide c'o'u gi uttiide sisee. A guyye simmana haniyaawa eriide, babark'ii “abee! abee!” giide laa”u kaallakoyyeedda. K'aratta “Ahaa...! Ta k'oppa akkaade s'eesa paac'c'abeykkianto meeddashshin, gaaddu. He wodiyan, k'aratta c'inc'a gido gishshaw, babark'ii barena maanaw k'osetti uttowa eraade “Ooni boozay de'ii! Ba boozaa koyya” gaade aakko gelennaan hara woraa baade de'uwa doommaaddu. Babark'ii kare kesi s'eelloode k'aratta baawa. Babark'iikka loytsi aazaniidde bare de'ussaa doommeedda.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Babark'ii k'osettowe hak'anee? Ayaw?
2. K'aratta golle gaade s'eesowe ayaassa melatii?
3. K'aratta golle ga s'eesaade paac'c'abeykkento ayee Oo gakkanawa melatii?
4. Babark'iya k'aratta s'eesoode ayaw c'o'u gi gam'iide “abee! abee!” geeddee?
5. K'aratta “ba boozaa koyya” goowe oonee? Ayaw boozaa koyya gaaddee?

Mak'k'uwa

Itti itti gede sid'uussayne c'inc'aa gidussaay barena naaganaw koshshiyawanne maadiwa. K'assikka bare maaduwaw giide haraa bolla iitaa k'oppussay bessenna.

Saamintaa 28



Tossaa- 27 'Agenaatuwanne Wodetuwa Laammiya'

Hache aginatuwanne wodetuwa laamiya giya tossaa sisana.

Buraak'inne Attumo Oofa getettiyaa timirte keetsa O-kifiliyaan tamaariino. Itti gallassa heeraan de'iya dembaan uttiide kaa'iya wode darissi irs'iya gishshaw unta meeggeedda. Iray bakkana hani anta taana irs'etsaa doommeedda geedda Buraak'i. Attumo sa'ay k'ammo gishshaw meeggee geedda. Iray dariya wodii awudee giide Buraak'i Attuma oocheedda. Hewaa ta erikke ane wonti nu astamaarato oochana giide soo beeddino. Wontuwanna timirte keetsa gakkiiide, barentu astamaarato Toroojjo demmi oocheeddino. A hawa yaaga untoo odaaddu. "Away dariyaa aginatu bonyaa getetti s'eesettiino. Iraay dariya wodii k'assi, balguwa getetti s'eesettee. Balguu darissi meeggiya wodiya. Bonii k'ay darissi ho"ee" gaade Buraak'awne Attumoo odaaddu. Naanaatuu demmeedda zaaruwan ufayettiide astamaaratto galatiide kifiliya geleeddino.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Attumonne Buraak'i dembaan uttiide ayaabaa kaa'ide'iinoo?
2. Attumonne Buraaki astamaaratti Toroojjo ayaa oocheeddinoo?
3. Astamaaratti Toroojja Attumonne Buraak'a ooshaw ayaa giya zaaruwa immaaddee?
4. Boniya getettiyawe ay mela wodee?
5. Balguwa getettiyawe ay mela wodee?

Mak'k'uwa

Wodetuwa erussayne wodetuwanna biya mayuwa mayyussay koshshiyawa.

Saamintaa 29



Tossaa - 28 'Gooyiya Bumburetsaa

Hache k'ay, "Gooyiyaa bumburetsaa" giya tossaa sisana.

Gooyiyaa bumburetsay muussaa dosee. Aattinna gatso daro c'ililo dozay de'iyasan de'ee.

Bumburetsay Muuziya, timaatimiya ,c'iishshatuwa, duma duma mal'iya bonc'atuwanne atariyaa tishaa dosee. Gidoppe attin, ubba wode aatta bonc'iyaa lic'uwa immaw. K'an'iyawu bonc'iya lic'uwa, laas'aw bonc'iya lic'uwa, kawuwawkka bonc'iya lic'uwa immaw. Ha gaasuwaan bonc'iya lic'uwa muussay Aa iiteedda.

Yattowe Saynnoode aattippe k'oseetti dozaa giddo biide itti muuziya meedda. Mak'oodekka, dozatuwa giddo biide zo'o timaatimiya meedda. Oroobaade k'oseetti dozatuwa giddo kosetti biide heezzu adille c'iishshatuwa meedda. Hamuusaadekka k'oseetti dozatuwa giddo biide mal'iya bonc'atuwa meedda. Hewaadaan, Arbaade bide icheshu c'ililo atariya tishatuwa meedda.

Naato, ha'i gooyiya bumburetsay kalleeddawa melatii?

Bawa kaallibeenna!

Keeraade bide 1 muuziyaa, 2 timaatimiyaa, 3 adille c'iishshatuwaa, 4 mal'iya bonc'atuwanne 5 atariya tishatuwa meedda. Ha gooyiya bumburetsaa uluu koosiyaadaa pugetteedda. Paallanaw Aw is'etteedda. Dozaa giddon gisiide yekuwa doommeedda. Bumburetsaa daaya kare kesaade na'ay yekkishshin demmaaddu. Sa'aappe akka haatsaa immaaddu. Gim'ishana gakkanaw idimmaaddu. Woggaade gooyiya bumburetsaw keekeedda . Laa'etsi bay beennaadaanne ta immenna k'umaa meennaadaa gaade aatta mak'k'owa akeedda. Aatta immeedda bonc'iyaa lic'uwa ayane ashshennaan miidde de'eedda.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. Gooyiya bumburetsay aattippe k'oseettiide dozaa giddo boowe ayaassee?
2. Gooyiya bumburetsay bay bide Saynnoode ayaa meeddee? Maak'oodeshin?
3. Gooyiya bumburetsay bay bide K'eeraade ayaa meeddee?
4. Gooyiya bumburetsay dozaa giddon gisiide ayaa hanneeddee?
5. Gooyiya bumburetsaw keekeeddawe ay gallassee? wootina keekeeddee?

Mak'k'uwa

Naato hintekka saamintaa gallassatuwa eriidenne gallassatuwaan oosettiya oosotuwa haalchi ootsana bessiita. K'assi, dumma dumma k'umaa soo asay immennaan muussay lo" a gidenna. Erennaan bessiyaawappe bollaa muussaykka koshshenna.

Saamintaa 30



Tossaa -29 'K'eeri Zo'oo Kuttato'

Itti gallassi, itti k'eeri zo'o kuttatta laalettettedda badalaa ayfiya goshshaa matappe demmaaddu. Mataan de'iya kanaa, gawaratonne guduntsaa "Ha badalaa ayfiya zeranaw taana maaddanitee?" gaade oochaaddu. Kanaay "maaddikke" geedda. Gawaratta "maaddikke" gaaddu. Guduntsaykka "maaddikke" geedda. Meto baawa; lo"o iray bukkinne sa'aa loytsi katsoode badalaa barekka zeraaddu. C'akkiya wodii gakkoode, k'eeri zo'o kuttatta "Badalaa c'akkanaw maaddanitee?" gaade kanaa, gawaratonne guduntsaa oochaaddu. Kanay "maaddikke" geedda. Gawaratta "maaddikke" gaaddu. Guduntsaykka "maaddikke" geedda. Meto baawa lo'o away yoode ta c'akkana gaade, bare badalaa c'akkaaddu.

K'eeri zo'o kuttatta "badalaa bunchade'ay bunchi maaddanitee? gaade kanaa, gawaratonne guduntsaa oochaaddu. Untukka ubbay "maaddikke" "maaddikke" geeddino.

Meto baawa taw iray bukkoppo! gaade, lo"o awayenne c'arkuu de'iya gallassi badalaa barekka bunchaaddu.

k'eeri zo'o kuttatta "ta badalaa gaac'c'ana hanay, taana gaac'c'i maaddanitee?" gaade kanaa, gawaratonne guduntsaa oochaaddu. Kanay "maaddikke" geedda. Gawarata "maaddikke" gaaddu. Guduntsaykka "maaddikke" geedda. Meto baawa away taw de'o gaade, awas's'iya gallassi badalaa bare s'alali gaac'c'aaddu. Badalaa d'iilliya munak'k'a uukka kessaade, "Taana oonee muussaa maaddanawe? gaade kanaa, gawaratonne guduntsaa oochaaddu. He wodiyaan, kanay ta maaddana geedda. Gawarattakka ta maaddana gaaddu. Guduntsaykka ta maaddana geedda. He wodiyaan, k'eeri zo'o kuttatta hinte taana zeroode, c'akkoode, bunchoode, gaac'c'i katsoode maaddibeenna gishshaw, takka hinten mizikke gaade barekka maaddu.

Tobbiyaa Ooshatuwa

1. K'eeri zo'oo kuttata lo'o iraa bukko gedawe aya see? iraa gidoffo gooweshi?
2. K'eeri zo'oo kuttatalo'o awaynne chaarku tawu de'o ayawu gade?
3. Hinte K'eeri zo'oo kuttata lagetuuwa gideditento aya uddanite?

Mak'k'uwa

naato dumma dumma chaarkuwa eshaay nu koyiyaa oosuwa woden maadiya wadaka bare wodiyyappe karena hanodenne besiwappe daroppe k'oohiwaa akeekana bese.

O Kifiliya Tamaaretuwa



2. Kifiliyappe Kare Kaassaa



Kessuwaa

Geluwaa	32
Kaassaa1:- Sintsa Bagga Bollaa suntsatuwa.....	33
Kaassaa 2:- Medosatuwaa Kaassaa.....	33
Kaassaa 3:- Bollaa Kifiletuwa Bochussaa	34
Kaassaa.4- Dumma Dumma Soo Medosatuwa Shiishshussanne Haassussaa	35
Kaassaa 5:- Paydatuwan C'ugaa Med'd'ussaa.....	36
Kaassaa 6:- C'ililuwaa C'ililuwaa	37
Kaassaa 7:- Agina Goowaadan.....	37
Kaassaa 8:- Medosatuwa Melati Kaassaa	38
Kaassaa 9:- Saynno, Maak'o.....	39
Kaassaa 10:- Koosiyaa Gondorsuwaa	40
Kaassaa 11:- Wogga Koosiyaa	41
Kaassaa 12:- Halak'aa Kaalla	42
Kaassaa 13:- Ginatuwaa	43
Kaassaa 14:- Miizaaniyaa Naagiide Kaa'oode Gakkiyaa Metuwaa	43
Kaassaa 15:- Itti Bolla de'iyaa K'irc'aatetuwaa.....	44
Kaassaa 16:- K'alamiyaa Kaassaa.....	45
Kaassaa 17:- K'ufiyaa Kaassaa	46
Kaassaa 18:- Kushiya Laammi Laammi Koosiyaa Bak'aa Annaac'c'iyaa Kaassaa	47
Kaassaa 19:- Dufiyaa Shodussaa	48
Kaassaa 20:- Oshiinchaa Oyiitsusaa.....	49
Kaassaa 21:- Kushiyaanne Gediya K'otsaa Shafiyaa Bolla Wotsiide/Yed'iidee/ K'aatama Med'd'i Kaasaa	50
Kaassaa 22:- Guyye Guyye Zaarua.....	51
Kaassaa 23:- K'oohaappe Naaguwaa.....	52
Kaassaa 24:- Ogiyaa Yedaa	53
Kaassaa 25:- Biitta Bayzziyawanta	54
Kaassaa 26:- C'iilililuwa, Addilliyaa, Zoo'uwwaa	55
Kaassaa 27:- Ta Birad'd'iyaa Kaallite	56
Kaassaa 28:- D'oornige?	56
Kaassaa 29:- D'alliyaa Demuwa	57
Kaassaa 30:- Shaakeeteenaa Geeshaatetsa	58
Kaassaa 31:- Baalaa Wode Oosuwa.....	59

Geluwaa

Naanay ubbappe aad'uwa kaasaan tamaare. Ha maado mas'aafaa gidдон dумma dумma kaassaatu de'iino. Kaasay saamintaa gidдон perediyan tamaareda k'ofaa minssiyaawa s'alaala gidenashin wana tamarisiya hiillanne bolla s'ippis'ilaatu/dibbatuu/ dic'anaadanne bolla kifiliyaa ubbaw ittippetetsay de'anaada,deretetsaaba,garssa koshaanne kahaa dichaa gujjanaada maaddee.

Koyron naanay kaassaa asay gidiyanne sarotetsay naagettowe kassiyann d'iishisite. Haray ubba naanaykka kaassaa yamiya gidowa akeekana besettee. Bolla k'ohay de'iya naanay de'ooppe dummay kaassaa yametana mala maadite. Markiyaa oyk'ki,naagidenne barentu wolk'aa keenaa yametana mala udiide untu c'ugaa yamatuwa gideeddawa garssa koshshaa giddana mala maadite.

Ha maado mas'aafan tobbettiya ooshayne kumentsa k'ofay utteedda. Ha tobbiyaa ooshatuwaanne kumetsa k'ofaa denduww shiik'eeddawaa giddishin beettiya hanotaa minisiide go'ettana bessee

Saamintaa 1



Kaassaa1:- Sintsa Bagga Bollaa suntsatuwa

Naanaa baggaa shaakkii izzuwa essiide, itti na'aa sintsanna essiide dumma dumma sintsa bollaa kifiletuwa s'eesoode naanay ubbay s'eesettedda bollaa kifiliya bochiino. (Leemisuwaw:- haytsaa, ayifiyaa, siid'iyaa, achaa, ins'arsaa, h.h.m) gidishiin, haytsaa giide siid'iyaa kaaletsiya na'ay/naatta bochooppe siid'iyaa bochaa naanay kaassaappe kesinne kaalliya taraan geliino. Wursetsay gakkanaw balennaan gakka na'ay/naatta s'ooneeddawa gidee.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ayi malee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekeedditee?
3. Kaassaa kaa'anaw ayaa ayaa udaana koshshii?
4. Sintsa bollaa kifiletuu aya ayee?

K'utiya

- Sintsa bollaa kifiliya suntsa suure shaakussayenne odanaadaa ootsussay koshshiyaabaa.



Kaassaa 2:- Medosatuwaa Kaassaa

“Medosaa kaassaa” giya kaasaa kaasaanaw kaalliya ogiya kaalliide naanaa kaassite.

1. Kaassaw miikkiya saa koyyussaa,
2. Naanaa 6 woy hewappe bollaa itti c'ugan utissuwa,
3. Heezzu (3) medosaatuwa dooriide (leemisoo:- kanaa, gabaraa, kuttuwaa)
4. K'osuwaaan itti itti naanaakko gakeedda medosaatuwa odussaa. Ubba naanaa k'ara medosay gakkanaadaa udite.
5. Kaalliyawanta, bessussaa, k'onc'issussanne, kaana melatissiidde ootsi bessussaa.
 - Ubba naanaykka gakeedda medosaa k'osi oyk'k'ana koshshee,

- Naanay ayfiya c'iilimmanaadaa odite,
- Naanay leelaan kaa'iyaa heeraan ayfiya c'iilimmosaan 'medosaa c'eengursaa sissiide k'aas'aanaadaa ootsussaa,
- Naanay imettedda medosaa c'eengursaanna kushiyan bochi gasussaa akeekite.
- Naanaa medosaa c'engursaa s'alalaa go'ettiide gaketanaadaa udite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ayi malee? ayaw?
2. Kaassaappe aya akeekedditee?
3. Kaassaa woden medosaa c'engursaa wooti shaakkeedditee?
4. He medosaa c'engursaa hawaappe kasenna sisi eritee?
5. Kaassaa kaa'anaw ayaa ayaa ootsana koshshii?

K'utiya

- Medosaa c'engursaa hayzziide itti medosaa haraappe c'engursaan shaakussay daro lo'a.

Saamintaa 2



Kaassaa 3:- Bollaa Kifiletuwa Bochussaa

“Bollaa kifiliya bochussaa” giya kaassaa kaassanaw kaalliyaa ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. K'ood'iyappe bollaa kifiletuwa bessiide naanaa ubbaa ooshaa oochiide bollaa kifiliya suntsaa s'eesanaadaa udussaa. (Leemisuwaw:- haytsaa, ayfiyaa, siid'iyaa, achaa, ins'arsaa, doonaa h.h.m)
2. Bare sheniyaan sintsa yiide k'ood'iyappe bolla bagga bollaa kifiliya bessiyyaa naanaa shoobbiide k'ood'iyappe bolla bagga bollaa kifiliya besi s'eesana mala udite. Haraa naanay yaametiidenne zaari zaari kaa'i tamaranaadaa ootsite.
3. Ha k'ood'iyappe bollanna de'iyaa bollaa kifiliya besiide naanaw odussaa.
4. Kaalliide ubba naanaykka dendi ek'k'iide bollaa kifiliya suntsaa s'eesiide go'ettanaadaa ootsussaa. Bollaa kifilatuwa suure bessenaw dandayibenna naanaa kaassaappe

kesiide, kaassaa s'eellana malanne kaalliya wode yametanaadaa udussaa. Wursetsaan atteedda naanay s'oonachaa gidee.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekedditee? K'ood'iyappe bolla bagga bollaa kifilatuu oona oonee?
3. Kaassaa kaa'anaw ayaa ayaa udaana bessii?

K'utiya

- K'ood'iyappe bolla bagga bollaa kifilatuwa suntsaa suure shaakki shaakki odi sissussay koshshiyawa.



Kaassaa.4 - Dumma Dumma Soo Medosatuwa Shiishshussanne Haassussaa

“Dumma dumma medosatuwa shiishshussanne haassussaa” giyaa kaassaa kaassanaw kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

- Naanaa dumma dumma medosatu c'ugaan gishiidenne “dumma dumma medosatuwa shiishshussanne haassussaa ” giyaa kaassaa kaa'aana giide naanaw odussaa.
- Naanay eriyaa 5 soo medosatuwa dooranaadaa udite. (leemisuwakanaa, gabaraa, dorsaa, deeshshaanne miizaa/miyaa/ h.h.m)
- Imetteedda soo medosatuwappe ittuwa s'eesiide, shiishshanaw ay mela c'engursaan s'eesettintonne k'onc'issussaa. Naanay itti medosa c'engursaa sissanaadaa udite. (leemisuwa-gabaraa shiishshanaw – “wur-r-r” geetto, yedeertsanaw k'ay, “kifi” geetto).
- Kaalliide naanay c'ugaan gidiide dooredda medosaa shiishshiya c'engursaa sissoode shiik'anaadaanne, hassiya c'engursaa sissoode haakkanaadaa otsana mala udiide kaassaa kaassussaa.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Hara hinte eriyaa soo medosatuwa shiishshanawunne haassanaw go'ettiya c'engrsaa sissanawe oonee?

K'utiya

- Medosatuwa shiishshiyaanne haassiyaa c'engursaa go'ettiide shiishshanawunne haasanaw dandayettiyaawa k'onc'issussaa.



Kaassaa 5:- Paydatuwan C'ugaa Med'd'ussaa

“Paydatuwan c'ugaa med'd'ussaa” giyaa kaassaa kaassanaw kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

- “Paydatuwan c'ugaa med'd'ussaa ” giya kaassaa kaa'iyawa odussaa.
- Ubba naanay izzuwa med'd'l ek'k'anaadaa udusaaa.
- Ubba naanay ittuu ittuwanna “woysee? woysee?” geteettiidde izzuwa yuuyyanaadaa ootsite.
- 1-9 gakkanaw de'iya paydatuwa giddoppe ittuwa s'eesiide naanay s'eesetteedda payduwan kushiyaanne kushiya oyk'ettiide c'ugaa elleelliide med'd'anada udite.
- C'ugaappe karenna de'iya naanay kaassaappe karenna de'iino. Gidintonne zaari kaa'iya kaasaan keseedda naanay geliino.
- Hewadanka hara pidolatuwa s'eesiide naanay c'ugaa med'd'anaadaa ootsussaa.
- Ha kaassaa zaari zaari kaa'anaadaa udite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekeedditee?
3. Kaassaa s'oonaanaw ayaa ayaa udaana koshshii?

K'utiya

- 1-9 gakkanaw de'iya paydatuwa shaakki odi sissiiide elleli oossuwa bolla peeshshana mala ootsussaa.

Saamintaa 4



Kaassaa 6:- C'ililuwa C'ililuwa

Ubba naanay izzo ek'k'anada uddide c'ililuwa c'ililuwa giya kaassaa kaassuusaa.

Kaassay hanana bessiyawe astamaari c'ililo goode, naanay izzuwa med'd'i wos's'ee; adille goode, uttee; zo'o goode, ek'k'iino; ha seeraa bonchibeennawe kaassaappe kare kesse. Hewadanka kaassaa zaari zaari kaa'iino.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. C'ililo goode, ayee oosettii? Adille goode ayee oosettii? Zo'o goodeshin ayee oosettii?
3. Kaassaappe ayaa akeekeedditee?
4. Kaassaa kaa'aanaw ayaa ayaa udeedditee?
5. Azazuwa naagussay ayawu maadiyawa malatii?

K'utiya

- Ittibaa suure ootsi polanaw azazuwa suure kaallana koshshee.

Saamintaa 5



Kaassaa 7:- Agina Goowaadan

“Agina goowaadan” giyaa kaassaa kaassanaw kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. “Agina goowaadan giya ufayssiyaa kaassaa kaa'aana haneetto” giide naanaw odite.
2. Naanay s'eelanne sissaa dandayanaadaa ubba naanaykka bagga izzuwa med'd'i ek'k'anaadaa uduusaa.
3. Ha kaasaan “Agina goowaadan ” giya hinte ootsiya oossuwa odoode s'alaalaa ootsiita. Agina geennaan ittibiaa gaana bessenna. Azazuwa bonchibennawe kaassaappe kesse.

Leemisoo 1:- Agina “siid’iyaa oyk’k’ite” goode, naanay haraa s’eellennaan siid’iyaa oyk’k’iino.

Leemisoo 2:- Ayfiya oyk’k’ite goode, Agina odabeenna haytsaa oyk’k’a naanay kaassaappe kare kesi uttee.

4. Ha maaraan dumma dumma azazuwa (leemisoo-huup’iyaa oytsaa,haytsaa oytsaa,hashiyaa oytsaa h.h.m) kaassina balennaan wursetsaa gatseedda naanay s’ooniino.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Ha kaassaa s’ooneedda naanay ayaa udiide s’ooneeddee? Haraantu s’oonettowe ayaa haniide s’oonetteeddinoo?
3. Kaassaappe ayaa akeekeedditee?
4. Kaassaa s’oonanaw ayaa ayaa uddana koshshii?

K’utiya

- Odobaa akeeki sisiide maaraa naagi ootsussay koshshiyabanne go”iyabaa.

Saamintaa 7



Kaassaa 8:- Medosatuwa Melati Kaassaa

“Medosatuwa melati kaassaa” giya kaassaa kaassaanaw kaalliya ogiyaa kaallide naanaa kaassite.

- Shed’d’atti oonatetsaanne hemesaa naanaa erissussaa.
- Itti itti naanay shed’aati hemmesaa mala ittuu ittuwanna kaa’anaadaa udite.
- Naanaa5-c’ugaanhaakkihaakkiuttiideshed’d’aattihemetaahemettiannaac’c’ettanaadaa udite.
- Kaasseti gakeda na”ay/na”ata/ annac’uwaa s’ooneeddawaa gide.
- Misaatiya hara medosa laammi laammi naanaa kaassiite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay male? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekedditee?
3. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaa udana koshshii?

K'utiya

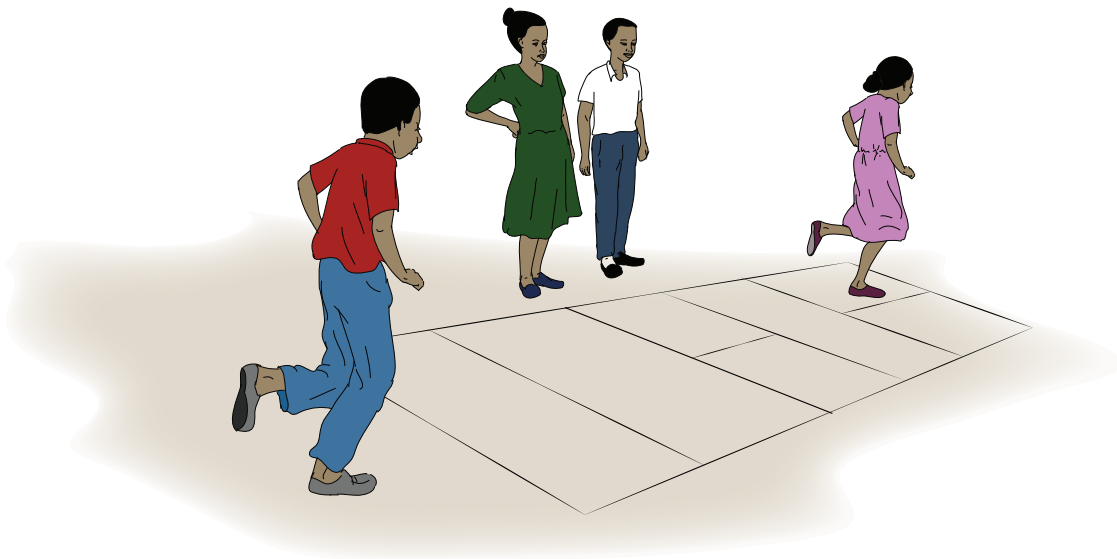
- Dumma dumma kaassaa kaassiide bollaa minissanaassinne esotetsaa dishussay bessee.

Saamintaa 8



Kaassaa 9:- Saynno, Maak'o

Naanaa kare kessowappe kaalli naanaa c'ugaan c'ugaan gidiide kaa'anaadaa kaalliya k'otsaa ootsanaadaa maaddite. Simmiide itti na'ay/naatta/ koyro yuushshuwaa suuppa shuchaa sintsa bagganna de'iya saas'inyaan olussaa, shuchay de'iya saas'inyaa guppiide yafaraa yed'd'ennaadaa gas'a gakkanaw gufussaa. Laa'ntsa yuushshuwan sintsa oliide gatsawe kaalliya yuushshuwa guyyew oliidenne gas'a gakkanaw bi dandayussaa. Hawa laa'u yuushshuwa bayennaan betseeddawe s'ooneeddawaa gidee. Yafaraa yed'd'eeddanne shuchaa olanaw bessennasaan oledda naanay kaassaappe kare kesiide hara oratsaa doomme.



Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ayi male? ayawu?
2. Kaassaappe aya akeekedite?
3. Kaassaa s'oonanawu aya aya uddana koshii?

K'utiya

- Dumma dumma kaassaa kaassiide bollaa miisanasinne esotetsa dishuusay besse.

Saamintaa 9



Kaassaa 10:- Koosiyaa Gondorsuwaa

“Koosiyaa godorsuwaa” giya kaassaa kaasaanawu kaalliyaa ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. Itti gas'aan koyro yafaraan mallaa udite. Hara gas'aan k'asi, wursetsaa mallaa udite.
2. Naanaa 3–6 gidiya c'ugaan gishite.
3. Itti itti c'ugay sitta yafaraa med'd'iidenne sittaa yafaraappe kaalla salppiyan ek'k'anaadaa odite.
4. Itti itti c'ugaw bikkiyanne(s'am'aanne) koosiyaa immite.
5. Itti itti naanay koosiyaanne bikkiya go'ettanaw k'aaday de'iyawa odite.
6. Kaassaa k'ofay bikkiya go'etti koosiyaa sa'aan gondorsiide wursetsaa yafaraa gatsi simmiyawa odiide, ootsi bessite. Naanay bikkiyaan koosiyaa shoc'iide darsi shoc'ennaadaa mak'k'ite. Kaalliyaa na''ay kaassaa doomiyawe kase na''a kushiyaappe koosiyaa koyro yafaraa akkoode gidiyawa eraana bessee.
7. Kaassay wuriyawe ubba naanaw kaa'iya k'aaday gakkowa d'iishiya wodiyaana.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaa udana koshshii?
3. Ha kaassay dees'ii woy kawushii? Ayaw?
4. Nu bollaa minissiyawe ayaw go''ii?
5. Minno bollay de'anaadaa ayaa ayaa udana koshshii?

K'utiya

- Dumma dumma kaassaa kaassiide bolla minissanawne eesotetsaa dichanaaw bessee.



Kaassaa 11:- Wogga Koosiyaa

“Wogga koosiyaa” giyaa kaassaa kaassaanawu kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. Naanaa 6–10 jamay de’iya c’ugaan gishite.
2. Itti itti c’ugay izzuwa med’d’aanaadaa odite. Itti itti c’ugaa jamay gediya c’ogottiidenne haddirsa, ushecha laaggetuwa gediyaanna gatsanaadaa odite. Kaalliide koosii gidduwana ad’d’enna mala odite.
3. C’uga gidдон de’iya naanaa ubbaa kushiya sintsa mic’c’iidenne mirk’k’i bessi dangarsaa kumbiyaa malatissanaadaa odite.
4. Itti itti izzuwa gidдон koosiyaa wotsite.
5. Kaalliyawanta odiide oossuwan bessite.
6. Kaassaa geluu koosetuwa hara naanaa gediya gidдонna aatsanawunne bare laa’u gede gidдонna ad’d’ennaadaa naagussaa giddiyawaa odusa,
7. Iyi naanaawunne ek’ossappe k’aas’eenada pak’adettenetonne Danggarssaa kumibbiyaa masaatisii wotso kushiyaan koosii gediya garsaana ad’ena mala digana bessee, bare de’iya saa s’alaala giddiwa d’iishisite
8. Koosii gediya gidдонna ad’o naanay go’etana dandaaywee itti kushiyaana giddiwaa odiite.
9. Laa’u kaallaa koosii gediya gidдонna ad’o naanay izzo gidдoppe kesiide zokkiyaa zaari ek’ii s’eelide kaasiwaa k’onc’c’iisite.
10. Koosii laa’u kaallappe bolla gediya gidдонna ad’o naanay oraatsa kaasaa med’d’iino.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Ha kaassaawu dooro ita kifiliy hak’awe?
2. Koosii hinte gedee gidдонna ad’o aye siseeti?
3. Koosii gediya gidдонna ad’ena mala aya udaana kosheshin attede.)

K'utiya

- Dumma dumma kaasaa kaasiide bollaa miisanasinne esotetsa dishuusay bese.

Saamintaa 10



Kaassaa 12:- Halak'aa Kaalla

“Halak'aa kaalla” giyaa kaassaa kaassaanawu kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

- Naanay izzuwa med'd'i ek'k'anaadaa udite,
- Naanaa gidloppe itti naatto dooriide kaaletsanaadaa dumma dumma bollaa k'aatsaa bessiide(leemiso-pude,duge,k'ommo,s'ade,garsa,kare,sintsa, guyye h.h.m) ootsanaadaa udite.
- Hara naanay he naatto s'eellide A ootsowa malatiyaa oosuwa ootsanaadaa odussaa.
- Odo maaraan kaassaa kaa'ibenna naanay kaassaappe kare kesiino.
- Wursetsaan attiya na'ay/naatta s'oonedawaa gidee/aw.
- Kaassaa zaari zaari kaassiide bare uttosaappe dumma dumma ginaa k'aalaan eranaadaa maaddite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekeedditee?
3. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaa udanaw koshshii?

K'utiya

- Bare uttosaappe dumma dumma ginaa k'aalaan eranaadaanne bessanaadaa maaddite. (leemiso: pude, duge, k'ommonna, s'adenna, garsa, bolla, kare,sintsa guyye h.h.m)

Saamintaa 11



Kaassaa 13:- Ginatuwaa

“Ginatuwaa”giyaa kaasaa kaasaanawu kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. Naanay kaa’iya sa’aan bare sa’aa giigissiide astamaariyakko simmi ek’k’anaadaa udite.
2. Naanaaw kaalliya ginaa odiide dandaayiyawaa eraanaw ooshaa oochite. Hewekkaa, ushechaa,haddirsaa,sintsaanne guyye giyawaa.
3. Kaalliyawanta odiide oosuwan bessite.
 - Naanaaw ginaa immiide, immo ginaa maaraan hemettiino. Leemiso- haddrsaa baggaa ba, sintsa baggaa ba. h.h.m
 - Neen k’aatsaa ginaa lammoode utukka odetteedda ginaan k’aas’s’iino.
4. Ginaa loytsi dooyowappenne eroowappe kaalla hara oosuwa gujjiide k’aas’s’anaadaa uda. Leemiso-haddirsaa gufaa,ushecha gondorsaa, guyye sima, sintsa zuumma giyawa oosissite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaasaan odetteedda ginaa elle eraanaw ayaa ootsoytee ?
2. Hinte keetsay timirte keetsaappe hak’a bagganna de’into odanaw dandayiitee ?
Ginatuwaa erussay ayaw maaddii ?

K’utiya

- Ginaa erussay dometsaanne wursetsaa eraanaw maadde.

Saamintaa 13



Kaassaa 14:- Miizaaniyaa Naagiide Kaa’oode Gakkiyaa Metuwaa

“Miizaaniyaa naagide kaa’oode gakkiyaa metuwaa” giya kaasaa kaasaanawu kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. Geeshshaan beettiya doometsaa yafaraa yafarussaa,
2. 3-6 giya naanaa itti itti c’ugaan gishussaa,

3. Dometsaa yafaraappe guyyenna naanay salpetti ek'k'anaadaa udussaa,
4. Itti itti c'ugaappe sintsanna 5-10 mitiriya hakuwaan heezzu miyye miishshaa wotsite.
5. Itti itti c'ugay kaa'iyaa s'awulaa/iraakkeetiyaanne koosiyaa immite.
6. Kaalliyawanta odiide oosuwan bessite.
 - Miizaaniyaa naagi kaa'ussaan s'aawulaa bolla koosiya wotsii hamettanaadaa udite.
 - Kaassaa s'aawula bolla koosiyaa wotsiide itti itti naanay kaassaa s'aawula miizaaniyaa naagi looddaan hamettanaadaa udite.
 - Koosiyaa miizaaniyaa naagiide, laa'u kushiyaan koosii de'iyaa s'aawula oyk'ussaa.
 - Koyro na'ay/naatta itti itti c'uga sintsan de'iyaa heezzu miyye miishshaa biide yuuyyi simmiide koyro yafaraan hamettanaadaa udite.
 - Koosiyaa s'aawulaa/iraakeetiya/bollappe oleedda nana, kaassaa zaari doommissite.
 - Itti kaassaa s'aawulaa bolla de'iyaa koosiyaa olennaan koyro yafaraa gakkedda naata/na'ay kaalliyaa naanaw taraa immaw.
7. Itti itti naanay gutsaan itti itti kaalla gakkowappe guyyiyaan, kaassay wuree.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Miizaaniyaa naagiide ek'uu, hemesay, koosiyaa kaa'ussay, dees'ii? Ayaw?
2. Miizaaniyaa naagiide polettiyaa hara oosatu ayaa ayee?
3. Miizaaniyaa naagi hemesay ayaw maaddii?

K'utiya

Haddirsanne ushecha bollaa kifiliya ittippe go'ettussaan miizaaniyaa naagi ootsanaw koshshiyawa k'onc'issite.



Kaassaa 15:- Itti Bolla de'iyaa K'irc'aatetuwa

"Itti bolla de'iyaa k'irc'aatetuwa"giyaa kaassaa kaassaanawu kaalliyaa ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. Naanaa 3–6 gakkanaw itti c'ugaan shaakiide, koyro yafaraappe guyyenna salpissite.
2. Itti itti c'ugaw oyddu mela borsaanne hara dumma dummabaan kumeedda borsaa immite.

Koyro yafaraappe 20 mitiryaa hakotetsaan borsaatuwa wotsite.

3. Kaalliyawanta odiide oossuwan bessite.

- Itti itti c’ugaappe koyro na’ay/naatta yafaraa naagaade borsaakko wos’s’aw.
 - Naanay borsaakko gakkiiide dumma dummabaa oyk’k’a borsaappe miishshaa kessiide hara borsaan zeretsaan zeretsaan ubba ayfaa ayfiya itti borsaan yegganaadaa odite.
 - Ubba iriisaasiyaa hara borsaan h.h.melan elleli yegana koshee.
 - Oossuu wurowaa astamaari ode, naatta koyro borsaa dooyaade shira yeggaade, kase yeedda yafaraa oykka wotsaan guyyew simmaw.
 - Yafaraa naagiyaa na’aa kushiyyaa bochaaw. Boshetteedda na’ay wos’s’i bide, kase naatta ootso maaraadaan ootsiide guyye simmee.
4. Kaassay wuriyawee, ubba c’ugaa yametuu bare yafaraa naagiide poli simmiyaa wodiyaana. Naanay elleelli itti borsaappe dumma dumma miishshatuwa shaakkiide dumma dumma borsatuwan zeretsi yegussaa dandayana mala udite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Miishshatuwa elleelli shaakussayenne maaraan wossuu kawushii dees’ii? Ayaw?
2. Hawappe kase timirtiyaw go’ettiya miishshatuwa wooti dummay wotsiitee?
3. Timirte keetsaa miishshatuwa elleelli shaakkanawne wotsanaw ayaa udanitee?

K’utiya

- Dumma dumma miishshatuwa eshaan shaakki wossuu, he miishshaa koyyo wodiyaan elle demmanaw maaddee.

Saamintaa 14



Kaassaa 16:- K’alamiyaa Kaassaa

“K’alamiyaa kaassaa” giyaa kaassaa kaassaanawu kaalliyaa ogiiyaa kaallide naanaa kaassiite.

1. Naanaa 3–6 c’ugan gishiite
2. Itti itti c’ugan salafetide sintsa giddo denbbaa zaaride ek’aanada udiite.
3. Ubba salifiyaankka koyro de’iyya naanay k’alamiyaa suntsa immide koyron, zo’uwa, laa’entsuwan saamaayiyaa, heezzontsuwan addiliyaa, oyddentsuwanne c’iiliiluwa immite.
4. Izzo gidдон gutsaa koosiyaa wotsite.
5. Kaalliwanta odiide oossuwan besuusa.

- dumma dumma k’alamiyaa s’eesino,leemiso-bare mala/k’alamiyaa/ gusaay zo’uwa s’eeseda naanay izzo yuushuwaan kaasee barentu c’uga simanasi gakkanawu hadirsaappe usheechaa wos’iino.
- Zo’u wos’iiyaa wode hara nanay c’ugappe laa’u laa’u kushiya kushuyaana hup’p’iyaappe bollana oyk’eti izzo giddo afiiyaa ogiyaa ashshuwaa med’d’iino.
- wos’iiyaa na’’ay/na’’ata/ oosseteda ashshuwaa garsaana ad’d’aa izzo gidдон de’iyaa miishshaa bochchaana besee/besaawu.
- koyroti miishshaa bochchaa c’ugay markkiyaa akee.
- Kaassay wurwee itti c’ugay besiiyaa markkiya gakkoda.Ha markkiyi oyk’etiwe assitamaariyaana.(leemiso- 10 markkiyaa) gidданawu dandaaye.

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Kaassaa wode dumma dumma gina lammide k’aas’iiyaa wode des’aabay de’ii? Aya aye?
- Hawappe kaasseena dumma dumma gina k’as’iide aya ootsi eriite?
- Hinte bollaa kifiliyaa dumma dumma ginan besiiyaa k’as’aa k’as’aanada aya ududana koshi?

K’utiya

- Hadirsaanne usheechchaa bagga bollaa kifilata ittippe shiishii go’etusaa miizaaniyaa naagi ootsusay koshiiwaa.

Saamintaa 15



Kaassaa 17:- K’ufiyaa Kaassaa

1. Wos’ii kaa’’anawu mikkiyaa denbba giggisite.
2. Naanawu kaasaa kaa’iyaa heera zawaa odiite.
3. Oshiinchaay oyk’owaada mallaatisi kaa’iyaawantu1-2 bare sheeniyaan ootsana giya naanaa doorite.
4. Kaalliwanta odiide oossuwan besiite
 - oshiinchaay oyk’o na’’ay haraanta gatso oyk’anawu koye.Giddo gishaawu nanay dandaayedawaa keena wos’iide oshiinchaay oyk’o na’’appe s’oonana besiino.

- Naanaa koosiyaa besiide , koosii d’aliyaa kochiiwaa odiite.
 - Naanay oshiinchaay oyk’o na’’ay bochchode koosiyaa oyk’eda giddoppe haargiyaan oyk’etena. Hawa guusaay d’ali asay oshiinchaan oyk’etenada digeegusaa.
 - Koosiyaa bare matan gammisiwe daroppe 5 sekendata s’aalaala .
 - itti koosiyaa oyk’ibena na’’ay boshshshetoppe oshiinchaan oyk’eta c’ugana gatso haraanta oyk’anawu yedertsee.
5. Oshiinchaa malatisi kaa’iyaa hara naanaa doorde kaasaa zaar kaa’’anawu dandayete.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassaa wode haargi oyk’enada aya udedite?
2. D’aliyaa aki eriite? Ayawu akeedite?
3. Sintsawu dumma dumma haargiyaan oyk’etena mala aya ootsanite?

K’utiya

- D’alii dumma dumma haargiyaappe patsee.

Saamintaa 16



Kaassaa 18:- Kushiya Laammi Laammi Koosiyaa Bak’aa Annaac’c’iyaa Kaassaa

Kushiya laammi laammi koosiyaa bak’aa annaac’c’iyaa kaassaa kaa’’anaadaa udiide haddirsanne ushecha hashiyaa k’arayiidenne elleelluwa dichanaadaa maaddite.

Naanay usuppunuwa usuppunuwa gidiide c’ugaa med’d’iino. Itti itti c’ugan de’iya naanay izzuwa med’d’iidenne itti na’ay/naatta gidduwan ek’k’iide/aade suntsaa s’eesiide koosiyaa immiino. Suntsay s’eesetteedda naatta/na’ay koosiyaa akkii zaari immee. K’assi, kushiyaappe wod’d’eedda na’ay/naatta kaasaappe kesse/aw. Wursetsan atteedda na’ay/naatta s’oonee/aw.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ufayssii? Ayaw?
2. Kaasaappe ayaa akeekedditee?
3. Kaassaa kaa’iina hak’a bollaa kifilatuu minniinoo?

K'utiya

- Dumma dumma oosuwa kushiya go'etti ootsussay kushiya minissanaw maaddee.

Saamintaa 17



Kaassaa 19:- Dufiyaa Shodussaa

“Dufiyaa shodussaa” giya kaassaa kaassiide naanaa bollaa kifilatuu minnanaadaa udussaa. giyaa kaassaa kaassanaw kaalliya ogiyaa kaalliide naanaa kaassite.

1. Itti naanaa kaassaw miikkiya aako sohuwa malaatite.
2. Itti itti naanaw itti wad'a hakotetsan k'ashettiya gulantuwa immaade suriya guyye kiisiyaan dariya baggaa s'aas'i yegganaadaa ootsite.
3. Ha gulantuu dufiyaa gidiyawa naanaw odite.
 - Kaalli de'iyawa odiide oosuwan bessite.
 - Kaassaa wode koyettiyawe dandayowaa keenaa dufatuwaa harantuppe akkanaw naagussaa.
 - Naanay bare dufiyaa haray akkennaadaa naagana koshshee. Gidintonne, kushiyaan dufiya oyk'k'anawnne hara naanay dufiyaa akkana goode kushiya deshussay bessenna.
 - Itti na'aa/naatti/ dufii akeettooppe haraappe akko dufiyaa kochanaw dandayettee.
4. Dufiyaa shodissi ongeedda c'ugay s'oonetteeddawa gidee.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Dufiya akkanawunne k'assi ne dufiyaa haray akkennaadaa laa'u oosuwa itti kaalla wooti ootsanaw dandayettii?
3. Bollay minnanaadaa ayaa ayaa ootsiitee?
4. Sintsaw hinte bollay loytsi minnanaw ayaa udana koshsii?

K'utiya

- Ha kaassan naanay bollaa kifilatu minnanaadaa dumma dumma bollaa k'atsatuwa woy kaassatuwa kaa'ussay maaddee. .

Saamintaa 19



Kaassaa 20:- Oshincha Oyiitsusaa

Oshincha oytussaa giya kaassaa kaa'anaadaa udiide, oshinchay oyk'k'owaa erissanaadaa udite. Ha kaassaa kaassanaw s'adenna imetto maaraa kaalliide naanaa kaassite.

1. 6-8 gidiya naanaa c'ugan c'ugan gishiidenne itti itti c'ugay izzuwa ek'k'anaadaa udite.
2. Naanay oshinchaan oyk'ettowaa melati bessanaadaa; leemiso- k'ufussaa, hed'd'ishussaa, gorjantiyaa maytsaa, hup'iyaa d'ossaa, daaburussaa, h.h.m udanaadaan ootsussaa.
3. Itti itti naanay, asay oshinchaan oyk'ettiide bessiya itti malaataa bessanaadaa udiide, he malaataa hanotaa kaa'anaadaa udussaa.
4. Itti itti c'ugaappe itti eeno giya na'aa/naatto/ dooriide ,dooretteedda na'aw/tiw koosiyaa immite.
5. Kaalliyawanta odiide oosuwan bessite.
 - Koosii oshinchaa kochee. Bare sheniyaan ootsiya naanay koosiyaa bolla oliide "o" giide s'eesee.
 - Koosii olosaanna elleelli "o" giide s'eesa naanaappe haray dembaan laaletti ek'k'iino. Ha na'ay akkeedda koosiyaa dandayetteedda eesuwan haraw immee.
 - Na'aay koosiyaa oyk'k'osaan takki gee. Ubba naanaaykka de'iyaa saan ek'k'i akkiino. Oshinchay oyk'k'o na'ay matan demmeedda na'aa/naatto loddaan koosiyaa oliide dechee. Kaa'iyawantu koosiyaa deshettiyaa sa'ay hashiyaappe s'ade bagga s'alaalaa. Na'aay oliide dechooppe, he deshetta na'ay 'shi' giya pidoliya demminne kaalli s'eesee. Gidintonne, olawe na'aa dechana d'ayooppe "shi" giya pidoliya akkiishee.
 - Itti itti naanay kaassaa kaa'iide 'oshincha' giya k'aalay med'etteedda pidoliya s'eesanaappe giide bas'etee.
 - Oliyawe kaalliya malaataa s'eesiya na'aa/naatto gidee.

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Oshincha oyk'etto asay bessiya maalaatay ayee
- Hawaappe kasenna itti asay oshinchaan oyk'ettowaa ayaan shaakkiitee
- Oshinchaa hargii hara haargiyaappe ayaan shaakettii

K'utiya

- Dumma dumma sakuwa woy maytsaa eeshshatuwanne maalaataa erissiide k'uttana bessee.

Saamintaa 20



Kaassaa 21:- Kushiyaanne Gediya K'otsaa Shafiyaa Bolla Wotsiide/Yed'iidee/ K'aatama Med'd'i Kaasaa

Kushiyaanne gediya k'otsaa shafiyaa bolla wotsiide/yed'd'iide/ kaassaa/ ootsiide yewatuwa maaraan wosuwa dooyaa giyaa kaassaa kaassanaw s'ade maaraa kaalliide naanaa kaassite.

1. Shafiyaa giigissite.
2. Shafiyaa bolla kushiyaanne gediya k'otsaa maaraan ootsi bessussaa; leemisoo: kushiya-gediya, kushiya-gediya zaari zaari shafiya bolla med'ussaa.
3. S'eelledda maaraan kaallaan kaallaan ubba naanaykkaa bare kushiyaanne gediya shafiya bolla wotsi be'anaadaa udite.
4. Hewaappe gujaan, hara heeraan de'iyabatuwa k'atamaa kaalli shafiya bolla oosissite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Hinte ootso k'atamaa k'ptsay ayee?
3. Hinte ootseedda k'atamaa doseedditee? Ayaw?

K'utiya

- Hanotatuwa maaraan wotsussay yewatuwa elle demmanawunne mali med'd'ussaa erana dichanaw maaddiyawa naanaw odiide k'uttana bessee.

Saamintaa 21



Kaassaa 22:- Guyye Guyye Zaaruuwa

“Guyye guyye zaaruwa” giyaa kaassaa kaassiide ayiifiyanne kushiya ittippetetsaa dichanaadaa udite. Ha kaassaa kaassanaw kaalliya maaraa kaallite.

Assitamaaratuu naanaa kare kessiide waatsan waatsan gidanaadaa udiide, icheshu suuppa shuchaatuwa/biyyatuwaa immiide, heezzu yuushuwan kaa’l wursiya kaassaa. Untu giddoppe ittuwa es’aan dooriide kaalliya maaraas kaassite.

- 1tsa yuushshuw: 5 shuchatuwa giddoppe ittuwa bolla oliide kushiya oyddu shuchatuwa sa’aan wotsiide oletto shuchatto zaari oytsaa; simmide he shuchatto zaari zaari bolla oliide sa’aan de’iya shuchatuwa ittuwa ittuwa akki bollaanninna gatsi oyk’k’l betsooppe kaalliya yuushshuwaw aad’d’ee. Kaassaa wodiyaan bolla olettiya shuchatta sa’aan wod’d’ooppe bayeedda geetettiya gishshaw, kaassaappe kesse.
- 2tsa yuushshuw: Ha yuushshuwanka, kase be’oowaadaa itti shuchatto bolla olinne sa’aan wod’d’ennaan sa’aan de’iya 4 shuchatuwa itti gede laa’uwa, kaalliidekka k’ay, hara laa’uwa dentsiidenne bollappe oleedda shuchaanna gatso oyk’ussaa. Hawa udanaw dandayeedda naanay 3tsa yuushshuwa aad’d’iino. Oleedda shuchatta sa’aan wod’d’ooppe woy 2 shuchatuwa itti bolla sa’aappe dentsennan attooppe kaa’anchay s’oonettiide haraw kaallaa immee.
- 3tsa yuushshuw: Ha yuushshuwan, ha itti shuchatto bolla olinne sa’aan wod’d’anaassi sa’aan de’iya 4 shuchatuwa itti kaalla uuc’c’i akkiide bolla oleedda shuchattinna ittippe oykkee. Ha heezzu yuushshotuwa bayennaan kaa’awe/kaa’aanna s’oonee/aw guussaa.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekedditee?
3. Kaassaa kaa’anawu ayaa ayaa udeedditee?

K’utiya

- “Guyye guyye zaaruwa ” kaassay ayfiyanne kushiya ittippetetsaa dichanaw maaddiya kaassaa. He gishshaw ha kaassaa naanay ubba wode bare laaggetuwanna gatso kaa’ana bessiyaawa k’onc’issite.



Kaassaa 23:- K'oohaappe Naaguwaa

K'oohaappe naaguwaa giya kaassaa kaassiide naanay dumma dumma kaassaa kaa'ode med'ettanawu dandaayiyaa danotuwaappe barena naagiya kaassaa kaassite.

Ha kaassaa kaassanaw kaalliya ogiyaa kaallite.

1. Maliyan 15m aduk'k'iyaa 2 yafaratuwa sa'aan giigissite.
2. Itti yafaraa dendiya sa'aa giide, yenko yafaraa k'ay, gakkiya sa'a giide suntsite.
3. 4-6 naanaa itti c'uga udiide gishite.
4. Itti c'ugay koyro yafaraappe guyyenna salfattanaadaa odite.
5. Kaalli de'iyawanta odiidite.
 - Laa''u yafaraappe gidduwan de'iya dembay haylaashuwan kumeedda haatsaa.
 - Itti itti c'ugaw imetteedda oosu shaafaa bochennaan pinussaa.
 - Shaafaa pinniyaa ogii suuppa wark'atatuwa woy bonc'atuwa yed'd'iide.
 - C'ugaappe ittuu haatsaa bochooppe c'ugay ubbay zaari guyye biide shiri doommee.
6. Laa''u c'ugatuu ittippe kaassaa dommanaadaa udite.
7. Kaassaa sint sati unga c'ugay s'ooneeddawa gidee.

Tobbiyaa ooshatuwaa

1. Kaassay ay malee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekedditee?
3. Kaassaa kaa'anaw ayaa ayaa udeedditee?
4. Danuwaappe naagettanaw ubba wode akeekussaa go''ay ayee?

K'utiya

- Shaafaa pinnoode, makinaa ogiyaa kaantsoode, kaa'ode danuu gakkennaadaa akeekiidenne naagetti pinnanaw bessee.

Saamintaa 23



Kaassaa 24:- Ogiyaa Yedaa

Ogiyaa yedaa giya kaassaa kaalliya maaraan naanaa kaassite

1. Ubba naanawukka suuppa shookkiyaa immiide sitta gidenna yafaraa sa'aan med'd'ana mala udite. Berenanna k'ara adussatetsay de'iya yafaraa med'd'ana mala oosite.
2. Kaalliyawanta odite.
 - Med'd'edda yafaray "gediyaa ogiyaa" bessee.
 - Hara sa'aan de'iya ubbaykkaa "ogiyaa" bessee.
3. 1-5 gidiya eeno giya naanaa ogiyaa bolla maakinaa laagganaadaa udite.
4. Ubba naanaa bare sa'aan gedyaa ogiyaan doori ek'k'anaadaa udite.
5. Itti na'aw gedyaa ogiyaan koosiyaa kaa'anaadaa immite.
6. Kaassaa tumuwa melatissanaw koshshiyawa naanaw odite. Naanay kaassaa kaa'iyawe, ittuu ittoo koosiyaa immi immi kaa'uwaana. Kaassaa kaa'iidde de'iyawe gedyaa ogiyaana.
7. Kaalli de'iyawanta odiide oosuwan bessite.
 - Ubba naanaykkaa gedyaa ogiyaan yaanne haanne k'aas's'i kaa'a mala udite.
 - Dandayettowa keena koosiyaa oliide oyk'k'anaadaa udite.
 - He wode "maakinaanna" boshettana koshshenna. Hara maakinaa naanay ogiyan wos's'iyaa wode bochanaw baas'ettino. Naanay koosiyaa oyk'k'anaw wos's'iyaa wode
8. Na'ay/naatta maakinaan boshettiya wode maakinayne naanay bare oosuwa laamettiino.
9. Kaassaa 5-15 dak'iik'aa kaassiide gidduwaan hara koosiyaanne guja maakinatuwa naanaw gujji imussaan kaassay dees'i dees'i baanaadaa udite

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Maakinay bochoode ayee siseettuwa?
- Maakinaa ogiyaa go'ettenaan gedyaa/asaa ogiyaa go'ettussay ayaw maaddii?
- Laggetuwanna kaassaa kaa'iyaa wode ogiyaan gakkiiyaa danuwaappe neena woota naaganii?

K'utiya

- Ogiyaa bolla kaa'ussay danuwaw imme. He gishshaw, naanay tiraafikiya seeraa woot naagana bessinto k'onc'issite.



Kaassaa 25:- Biitta Bayzziyawanta

Biittaa bayzziyawanta giya kaassaa kaalliya maaraan naanaa kaassite.

1. Naanaa “biittaa bayzziyawanta” guussay ayaa guussento oochite.
2. Biitta bayzziyawanta guussay sa'aa bolla gukkiyaa woy olettiyaa iitabatuwa gaasuwaan biittaa bolla gakkiiyaa k'ohaa gidiiyaawaanne, he k'ohaa biitta bolla gatsiyaawe asaa gidiiyawa odite.
3. Ha kaasaan 1-3 gidiiya dosatetsaan ootsanaw koyyiyaa naanay biittaa bayzziyawanta melatiide kaa'anaadaa udite.
4. Atteedda naanaa 5-8 jamay de'iyaa c'ugan gishite.
5. Itti itti kaassaa denban itti itti baldiyaa wotsiide itti itti c'ugay baldiyaappe guyyenna ek'k'anaadaa udite.
6. Itti itti biittaa bayzziyaa naanaw k'iteeddabay kumeedda korojuwaa immite.
7. Kaalliwanta odiide oosuwan besite.
 - Biittaa bayzziyawantu kaassaa denban yuuyyi yuuyyi k'itaabaa oliino.
 - Atteedda naanay dandayetteeddawa keena k'itaabaa shiishshiide zaari bare c'uga baldiyaa gidдон yeggana bessee.
 - Itti kaalla itti k'itaabaa dentsana bessee.
 - Kaassay k'utettiyawe ubba k'itabay denbaappe shiik'iide baldiyaan yegetti wurooda.

Tobbiyaa ooshatuwaa

- K'itaabaa ubbasan oloode ayee siseettiyawe?
- Heeraan aad'di aad'd'i oleettiyaa k'itabaa shiishussay ayaw maaddii?
- Nu heeraa naagussaynne geeshshatetsaan oyk'k'anaw ayaa ayaa udana bessii)

K'utiya

- K'itaabaa ubbaa sa'aan olussay heeraa bayzee. Gido gishshaw, heeraa geeshshatetsan oyk'k'ana koshshee.

Saamintaa 24



Kaassaa 26:- C'iiliililuwa, Addilliyaa, Zoo'uwaa

Zo'o maabiraatiyaa poo'uwa, adille maabiraatiyaa poo'uwa, c'ililo maabiraatiyaa poo'uwa giya kaassaa kaassanaw kaalliyaa ogiyaa kaallite.

1. Naanaw kaassaa dembaan buzo sa'ay de'anaadaa udite.
2. Kaalliyawanta odiide oossuwan besite.
 - Zo'o maabiraatiyaa, adille maabiraatiyaa, c'ililo maabiraatiyaa giide s'eesite.
 - Zo'o goode ek'k'iino.
 - Adille goode hamettiino.
 - C'ililo goode k'ay, loddan wos's'iino. Naanay kaa'iidde ittuu ittuwaanna dom'etenna mala salfiya naagiide haakki haakki k'aas's'ana mala udite.
 - Kaalliyaa maabiraatii azazettanaw naanay koyro k'aatsan gam'iino guussaa.
3. Laafa wodiya dumma dumma k'aalaamatuwa s'eesissi s'eesissi kaassiide dooyissite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Mabiraatetuwwa s'eesiya wode ek'k'ooode, hamettoodenne wos's'ooode hintena metabay de'ii? Ayaw?
- Hawaappe kasenna ha mabiraatetuwa eriitee? Hak'an?
- Sintsaw ha mabiraatetuu nuuna danuwaappe naaganaw woot go'ettanee?

K'utiya

- Ogiyaa bolla tiraafikiyaa danuwappe nuuna te'anaw tiraafikiyaa mabiraatiyaa malaatatuwa bonchana koshshee.



Kaassaa 27:- Ta Birad'd'iyaa Kaallite

“Ta birad'd'iyaa kaallite” giya kaassaa kaassiide haddirsaa woy ushecha bagga k'aatsaa dichanaw maaddiya kaassaa kaalliya maaraan naanaa kaassite.

1. Naanaa waatsan waatsan gishite.
2. Waatsaappe ittuu sintsati kaassaa doomissana mala udite.
3. Itti itti waatsaappe hara attawe kaassaa doommee.
4. Kaalliyawanta odiide ootsi bessite.
 - Biite goode ubba naanatuukka barentu siid'iyaaappe sintanna hara naanaappe itti wad'a haakotetsan kaaletsiyawantu bessiyaawa kaalli ootsussaa.
 - Kaaletsiyawantu ushecha kushiyaawu pude kessiidenne duge wotsiide kifiliya gidдон dooredda ginaa kushiyaawu k'aatsiino.
 - Eesso goode, naanay barenta kaaletsiyawu kiittowa sisiide oosuwa lammi laggetsatuwa ushechaa kushiyaawu kaaletsiino.
5. Itti woy laa'u dak'iik'a dummatetsan bi ek'k'ite gi kiittite.
6. Ubba wodiyaankaa naanay bare laggetsatuwa s'eelli de'iyawa d'iishissite.

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Kaassaa wode duma duma ginaa k'aas's'iide laaggetuwa kushiyaawu kaalloode ayee sisettii?
- Hawappe kaasenna ushecha kushiyaawu k'aatsiide ayaa ootsi eriitee?
- Haddirsanne ushechaa k'aatsiya eraa dichanaw ayaa udanitee?

Saamintaa 26



Kaassaa 28:- D'oornige?

Naanaa kare kessiide waatsan waatsan gidanaadaa udiide, kaallaan kaallaan ittuu “d'ooringe” gaanaadaa, haray zaaranaw “d'ose” giide kaa'anaadaa udussaa.

Leemisoo- D'ooringe?

Ayfaa ayfetuwa zaretuwappe ittuwa

Pooshetta metettay

Ta buluule

Ta gidдон daro haatsay de'ee

Ta oonee?

zaaruu :— burtukaaniyaa

D'oornige?

Darko dozatuwappe ittuwa

Bollay rooze dufii c'ililo

Ta oonee?

zaaruu:— kaarootiya

Saamintaa 28



Kaassaa 29:- D'aliyaa Demuwa

D'aliyaa demuwaa giya kaassaa kaassiide danuu gakkoode naagettiyyaa eraa dichanaw go"iya kaassaa kaalliya maaraan kaassite.

1. Naanaa 6-10 c'ugan gishite.
2. Itti itti c'uga naanay izzuwa med'd'anaadaa oosite.
3. Itti itti c'ugaappe ittuu “doktere gidiide” kaa'ana giya naanaa dooriide.
4. Itti itti dokteriyaw koosiyaa immite.
5. Naanay ay haargiyaa maalataka s'eesanaadaa udite.
6. Kaalliyawanta odiide oosuwan besite.
 - Koosii hargiyaa “d'aaliyaa” guussa.
 - Atteedda naanay hargiyan oyk'etta naanaa malati kaa'iino.
 - Hargiyaan oyk'etta naanay sa'aan gulbatiino.
 - Dokterii itti itti naanaw haddirsappe ushechakko d'aliyaa olee.

- D'aliyaa“ oyk'k'a na”ay dendi ek'k'ee.
- D'alii sa' aan wod'd'o naanay zuummi bee. Harantu hadirsanne ushecha bagganna de'iyawantu gulbatiino.

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Kaassaa wode koosii sa' aan wod'd'oode ayee sisettii?
- Hawaappe kasenna danuu gakki erii? K'ohuwappe attanaw ayaa udeedditee?
- Itti k'ohay gakkinn elle maaduwa demmennaan d'ayoope ayaa hananitee?

K'utiya

- Ay hargiyaa hargettoopekka elle aakimettanne immetteedda d'aliyaa odetteedda maaraanne saatiya naagi go'ettana bessiyawa k'onc'issite.

Saamintaa 29



Kaassaa 30:- Shaakeetena Geeshaatetsa

“Shaakeetenna geeshshattetsaa” giya kaassaa kaalliyaa maaraan naanaa kaassite.

1. Shookkiyaa woy markeriyaa go'ettiide denduwa yafaraa yafarite.
2. Naanaa 4-6 c'uga gishite.
3. Naanay koyro yafaraappe guyyenna ek'k'anaadaa odite.
4. Itti itti c'ugay sintsaan 5-10m haakuwan 4 geeshshatetsaa naaguwa kochiyaa k'albatiyaa sa' aan misilite.
5. Geeshaatetsaa naagiyaa miishshatuwa bessiyaa 5 misiliyaa giigissite.
6. Naanay ittuu ittuu geeshshatetsaa naagiyaa miishshatuwa suntsaanne ayaw maaddinto odanaw maaddussaa. Leemisoo: achaa buruushiya woy mik'k'uwa, hawe achaa geeshshanawne geeshshatetsaa naaganaw maaddee.
7. Itti itti k'albatiyaa giddo geeshshatetsaa naagiyaa miishshaa misiliyaa wotsussaa.
8. Kaalli de'iyawaa odiide oosuwan bessite.
 - Itti geeshshatetsaa oosuwa ootsoode itti itti c'ugan itti itti naanaa oosuwa bessiyaa miishshaa k'albatiyaakko elleelli wos's'aanaadaa odite. Leemisoo: kushiya mechaa goode saamunay de'iya sa'aa wos'ussaa.

- K'albatiyaa woy sa'aan misiletta misiliyaa gakkii de itti gediya giddo gelissi 5 sokondiyaa kushiya meec'c'iyawaadaa, ahaa mik'k'iyawaadaa h.h.m malatissite.
- Kaalli guyye simmiide koyro dendeedda sa'aa biide hara oosuwwa salfetti naagino.

9. Ootsi bessiyaa geeshatetsaa oosuwa-

- ahaa mik'k'ussaa
- huup'iyaa pis'ussaa
- bolla mechaa
- s'uguntsaa c'igussaa
- kushiya mechaa

Tobbiyaa ooshatuwaa

- Daro wode hinte ootsiyaa geeshshatesaa naaguwa oosuu ayaa ayee?
- K'ommon imetteedda geeshshatetsaa naagussaa oosuu ayaw maaddii?
- Ahaa awude awude mik'k'ettiitee woy muc'ettiitee?
- Kushiya meec'c'iyawe awude awudee?

K'utiya

- Buzo geeshshatetsaa Naagu Pas'aatetsaan de'anaw koshshiyaawa gidyaawa k'onc'issite.

Saamintaa 32



Kaassaa 31:- Baalaa Wode Oosuwa

Baalaa gallassi ootsiyaa oosotuwanne koshsheedda gaasuwa melatissi kaassaa kaa'anaadaa udiide he wodiyan oosettiya oosuwa shaakkanaadaa udite.

1. Baalaa gallassi mayettiya mayuwa, wogaa yetsaa, mazumuriyaa giigissussaa.
2. Baalaa gallassa barentu soon oosettiya oosuwa kifiliyan barentu laggetuwaw odiide tobbettanaadaa maaddite.
3. 5 - 6 gidya naanay de'iya c'uga med'd'ite.
4. Ubba c'ugan itti baalaa gallassaa dooriide, he baalaa gallassa ayay ayay oosettinto melatissiide kaa'i bessanaadaa udite.

O KIFILIYA TAMAARETUWA

3. Ootsi Bessuwa



Kessuwaa

Geluwa	65
Ootsi bessuwa 1 :- Barena Erissuwa.....	66
Ootsi bessuwa 2:- 1-9 Gakkanaw De'iya Paydotuwa Paydissuwaa	66
Ootsi bessuwa 3 :- 1-9 Gakkanaw De'iya Paydotuwa Paydussaa	67
Ootsi bessuwa 4:- 1-9 Gakkanaw De'iya Paydotuwa Doonaan S'eesussaa	67
Ootsi bessuwa 5:- Payduwaanne Paydettiyabaa Dabboyuwa	67
Ootsi bessuwa 6 :- Irsaasiyaa Oytsaanne Go'ettussaa.....	68
Ootsi bessuwa 7 :- C'achatuwa Gatsiide Payduwaa Med'd'ussaa.....	68
Ootsi bessuwa 8 :- C'ugaa gidon Beegotti Ginddatussaa	68
Ootsi bessuwa 9 :- Paydotuwa Doonaan S'aafuwaa	69
Ootsi bessuwa 10 :- Barena Maaddussaa.....	69
Ootsi bessuwa 11 :- Pac'c'eedda Paydotuwa Kuntsuwa	70
Ootsi bessuwa 12 :- Asaa Maaddussaanne K'ohussaa	70
Ootsi bessuwa 13 :- Gatsiyabatuwa K'ommuwa	71
Ootsi bessuwa 14 :- Paydotuwan Misiliya Med'd'ussaa	71
Ootsi bessuwa 15 :- Santimiyanne Biraa Noottetuwa	73
Ootsi bessuwa 16:- Zangetuwa Keenaan Shaakki Wosuwa	75
Ootsi bessuwa 17:- Miishshatuwa Malaan Shaakki Wosuwa	75
Ootsi bessuwa 18:- Ittibaa Suntsaanne Go''aa K'onc'issussaa.....	75
Ootsi bessuwa 19 :- Pidoletuwa Shaakkussaa	76
Ootsi bessuwa 20 :- Dabbotetsaanne Kaaluwaa Maaraa	77
Ootsi bessuwa 21 :- Shiik'uwaa Med'd'ussaa	78
Ootsi bessuwa 22 :- Mali Be'otuwa Ootsussaa	78
Ootsi bessuwa 23 :- K'alamiyaa Giigissuwa	79
Ootsi bessuwa 24 :- Shiik'otuwa Geeddarussaa.....	79
Ootsi bessuwa 25 :- Dozatuwa Dolissuwa	80
Ootsi bessuwa 26:- Miishshatuu Oykkiya sohuwa Geeddarussaa.....	80
Ootsi bessuwa 27:- K'aalatuwa Shaakkussaanne Nabbabussaa	80
Ootsi bessuwa 28 :- Haasaya Meegatuwa Med'uwaa.....	81

Ootsi bessuwa 29 :- Gukkiyanne Minobatuwa likkussaa	82
Ootsi bessuwa 30 :- Adussatetsaa Geeddarussaa	82
Ootsi bessuwa 31 :- Shaakotuwa Shiishi Gatsussaa	83
OOotsi bessuwa 32 :- Ginaanne Haakotetsaa Shaakkussaa	83
Ootsi bessuwa 33 :- Heeraa Erussaa.....	84
Ootsi bessuwa 34:- Miishshatuwa Dees'otetsaan	Geeddarussaa 85
Ootsi bessuwa 35 :- Kushiyanne Ayfiyaa Waatsaa Dichiino	85
Ootsi bessuwa 36 :- Yewatuwa Keenaadaan Wotsussaa	86
Ootsi bessuwa 37:- Pidoletuwa, K'aalatuwanne Kawushsha Meegatuwa S'aafussaa	86
Ootsi bessuwa 38 :- Ginatuwa Shaakkussaa	87
Ootsi bessuwa 39 :- Tiraafikiya Danuwappe Barena Naaguwa	87
Ootsi besuwa 40 :- K'ohaa Gatsiyaa Medosatuwappe Barena Naaguwa.....	88
Ootsi bessuwa 41 :- K'oppennan Gakkiya Danuwappe Barena Naaguwa	88
Ootsi bessuwa 42 :- Wark'ataappe Mallayuwa Med'd'ussaa	89
Ootsi bessuwa 43 :- Miishshatuu Beettiyaasaa Shaakkussaa	89
Ootsi bessuwa 44:- Dummatetsaanne Ittipetetsaa Koyyussaa	89
Ootsi bessuwa 46 :- Gallasaan Polettiyaa Yewatuwa.....	91
Ootsi bessuwa 47 :- Saamintaan De'iya Gallassatuwa	92
Ootsi bessuwa 48 :- Darko Dozatuwa Ishalssuwa	92
Ootsi bessuwa 49 :- Giiga K'umaa	93
Ootsi bessuwa 50 :- Naanaa Oosuwa Shiishshussaa.....	94
Ootsi bessuwa 51 :- (Gallassaa Paydiyawa) Kalanderiya	94
Ootsi bessuwa 52 :- Muussaa Wode Bonchettana Bessiya Pas'atetsaa Maaratuwa	95

Geluwa

Ha maado mas'aafaa gidдон dумma dумma naanay buzuwaaninne c'ugaan ootsi bessiyaa oosotuu giigeeddino. Giigeedda buzuwanne c'ugaan ootsi bessotuwappe gujaan naanay guutsa giishshin itti gallasaan itti ootsi bessuwa oosu tamaaretuwa mas'aafaappe ootissanawe koshshiya yewuwa. Tamaaretuwa mas'aafaan de'iya azazuwa kaalliide tamaaretuu kiitteedda yewuwaa suure polana dandayowa kaallite. Azazuwa kaalliide suure polanaw metootiyaa naanaa dummayiide maaddite. Ha baaso gideedda ootsi dooyussay tobbiyaa kaassanne hara tamarissuwa wode tamaareedda k'ofatuwa aad'd'l akeekana mala maaddussaappe gujaan pidoletuwa, k,aalatuwanne paydotuwa shaakkanawunne s'aafanaw, misiletuwa okkusaan kushiya billanawunne itti yewuwa akeeki s'eellussaa era dooyissanaw maaddee.

Ha maado mas'aafaa gidдон dумma dумma ootsi bessotuwa polanaw maaddiyaa hiillatuu wod'd'eeddino. Ha ootsi bessuwa hiillatuu dontsaadan shiik'awanta giddoode, heeraadaan gujji giigissiide go'ettana koshshee guussaa.

Saamintaa 1



Ootsi bessuwa 1 :- Barena Erissuwa

Naanay kaallaan kaallaan dendiide tossaa bolla Agina barena erisseeddawaadaan kifiliyaa laggetsatoo barena erissanaw ha imetteedda maaratuwaadan kaaletsite.

- Naanay barentu koshshaadaan kaallaan kaallaan kifiliyaa laggetsatuwa sintsaan ek'kana mala ootsite.
- Na'ay/naatta Agina barena erissoode tossaan siseedda maaraan barena erissana mala mintsetsite.
- Na'ay/naatta barena erissoode, utta naanay akeekaan kaallana mala ootsite.
- Ha hanotaan ubba naanay kaallaan kaallaan barena erissana mala k'aadaa immite.

Akeekite:

Naanay barena erissoode, kumentsa suntsaa, laytsaa, soo asaa jamatuwa suntsaa, dosiyaabatuwanne is's'iyaa batuwa suntsaa paatti odana dandayowa d'iishite.



Ootsi bessuwa 2:- 1-9 Gakkanaw De'iya Paydotuwa Paydissuwaa

1. 1-9 gakkanaw de'iya paydotuwa doonaan paydissanaw s'adenna imetteedda maaratuwa kaallite.
2. 1-9 gakkanaw de'iya paydotuwa d'ok'ku geedda c'engursaan doonaan ittuwa ittuwa s'eesussaa.
3. Naanay s'eesetteedda payduwa kaalliide c'engursaa d'ok'ku udiide itti bolla s'eesanaadaa ootsussaa.
4. Naanay paydotuwa zaari zaari k'aalaan s'eesissowappe guyyiyan naanaa giddoppe eenotaa besseedda na'aa/naatto shoobbi dentsiide melatiyaa hanotaan paydissana mala ootsite.
5. Itti mala hanotaan naanaa 4-6 gidiya c'ugaan shaakkiide kaallaan kaallaan paydana mala ootsussaa.



Ootsi bessuwa 3 :- 1-9 Gakkanaw De'iya Paydotuwa Paydussaa

1-9 gakkanaw de'iya paydotuwa paydissanaw s'adenna imetteedda maaratuwa kaallite.

1. 1-9 gakkanaw de'iya paydotuwa paydanaw maaddiya (birad'd'iya, k'orketuwa, h.h.m) giigissuwa.
2. Paydanaw maaddiya (birad'd'iya, k'orketuwa, h.h.m) go'ettiide naanay paydatuwa maaraa naagiide zaari zaari s'eesissiide dooyissite.
3. Naanay paydatuwa maaraa naagiide zaari zaari s'eesowappe guyyiyan, naanaa giddoppe eenotaa besseedda na'aa/naatto shoobbi dentsiide melatiyaa hanotaan paydissana mala ootsite.
4. Itti mala hanotaan naanaa 4-6 gidiya c'ugaan shaakkiide kaallaan kaallaan paydana mala ootsussaa.



Ootsi bessuwa 4:- 1-9 Gakkanaw De'iya Paydotuwa Doonaan S'eesussaa

1-9 gakkanaw de'iya paydotuwadoonaan paydissanaw s'adenna imetteedda maaratuwa kaallite.

1. 1-9 gakkanaw de'iya payduwa oykkeedda kardatuwa giigissuwa.
2. Payduwa oykkeedda kardatuwa naanay s'eelliyasaan sottussaa.
3. 1-9 gakkanaw de'iya payduwa adussa zangiyan malaatiidde d'ok'k'u geedda c'engursaan doonaan ittuwa ittuwa s'eesi sissussaa.
4. Naanay s'eesetteedda c'engursaa kaalliide d'ok'k'u geedda c'engursaan doonaan ittuwa ittuwa s'eesana mala ootsussaa.
5. Naanay paydotuwa itti bolla k'aalaan s'eesissowappe guyyiyan, naanaa giddoppe eenotaa besseedda na'aa/naatto shoobbi dentsiide melatiyaa hanotaan paydissana mala ootsite

Saamintaa 3



Ootsi bessuwa 5:- Payduwaanne Paydettiyabaa Dabboyuwa

1-20 gakkanaw de'iya paydotuwa suuppa shuchaa, k'orketuwa h.h.m maaraan wotsiide paydatuwa paydettiyabaanna dabboyanaw s'adenna imetteedda kaaletsuwa kaallite.

- Naanaa 4-6 gidiya c'ugaan shaakki utissite.

- Itti itti c’ugaan 1-20 gakkanaw de’iya k’ans’etteedda kardatuwanne paydettiya (c’ora k’orkiya, suuppa shuchaa, katsaa ayfetuwa h.h.m) imussaa.
- Naanay c’ugaan gidiide paydatuwa paydettiya yewatuwana dabboyissitenne paydissite.



Ootsi bessuwa 6 :- Irsaasiyaa Oytsaanne Go’ettussaa

Irsaasiya oytsaanne go’ettussaa dooyissanaw 1-20 gakkanaw de’iya paydatuwa okkanaw s’adenna imetteedda kaaletsuwa kaallite.

- Ubba naanaykka irsaasiya oykkanaadaa ootsussaa.
- Suure irsaasiya oytsaa bessiide 1-20 gakkanaw de’iya paydatuwappe ittuwa saleedaa bolla s’aafiide okki bessussaa.
- Ubba naanaykka 1-20 gakkanaw de’iya paydatuwa yafaraappe kesennaan okkussaa dooyana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 7 :- C’achatuwa Gatsiide Payduwaa Med’d’ussaa

C’achatuwan giigeedda 1-20 gakkanaw de’iya paydotuwa gatsi s’aafussaa dooyissanaw s’adenna imetteedda kaaletsuwa kaallite.

- 1-20 gakkanaw de’iya paydotuwa c’achaan giigissuwa.
- Ubba naanaykka irsaasiya oykkanaadaa ootsussaa.
- C’achatuwan giigeedda 1-20 gakkanaw de’iya paydatuwappe ittuwa saleedaa bolla yafaraappe kesennaan suure gatsiide s’aafii bessussaa.
- Ubba naanaykka c’achatuwan giigeedda 1-20 gakkanaw de’iya paydatuwa yafaraappe kesennaan gatsussaanne s’aafussaa dooyana mala ootsite.

Saamintaa 5



Ootsi bessuwa 8 :- C’ugaa gidдон Beegotti Ginddatussaa

Naanay c’ugaan c’ugaan izzuwa med’d’i uttana mala ootsiide “Barentu dosiya Kaassaabaa” haasayanaadaa c’ugaa kaaletsiyawa dooriide, s’adenna imetteedda maaraan akeeki hayzussaanne beegotti ginddatussaa dooyana mala ootsite.

- Naanay 4- 6 gidiide itti c’ugaan izzuwa med’d’i uttana mala ootsite.

- Naanay barentu giddoppe c'ugaa kaaletsiyawa doorana mala ootsite.
- Naanay barentu dosiya kaassaabaa (k'osetsaa, maarabiyaa be'eedditee,) dooriide, he kaassay kaa'ettiya wogaanne he kaassaa ayaw doseeddinonto tobbetti odana mala ootsite.
- Tobbettiya wodiyan naanay ittuu ittuwa akeekaan hayzzana malanne tobbiyan beegotti gindatana mala mintsetsite.



Ootsi bessuwa 9 :- Paydotuwa Doonaan S'aafuwa

1-20 gakkanaw de'iya paydotuwa doonaan odiide, s'adenna imetteedda maaraan zaari zaari s'aafuwa dooyana mala ootsite.

- Dendi bessanaw koyyiyaa naanaa dentsiide saleedaa bolla hinte odiya payduwa
- Ubba naanaykka irsaasiya oykkanaadaa ootsussaa.
- Ubba naanaykka 1-20 gakkanaw de'iya paydatuwa hinte doonaan odoode sisowa barentu dawutariya bolla s'aafi bessana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 10 :- Barena Maaddussaa

Naanay c'gaan c'ugaan izzuwa med'd'i uttana mala ootsiide "Barena maaddussaa go"aa" haasayanaadaa c'ugaa kaaletsiyawa dooriide, s'adenna imetteedda maaraan akeeki hayzzussaanne beegotti gindatussaa dooyana mala ootsite.

- Kifiliyaa gidдон naanay dooyetteedda oosuwa poloode (kushiya meec'ettoode, som'iya meec'ettoode, huup'iya pis'ooode, mayuwa mayyoode, c'aammaa k'achooode, k'umaa moode bessiya misiletuwa godaa bolla sottite.
- Naanay gallassaa gallassaa oosuwa polanaw maaddiya miishshatuwa kifile gidдо ahiide itti itti na'ay/naatta barena maaddussaa timirte keetsan dooyana mala ootsussaa. (ashanguluutiya, haatsaa, bas's'ariya, mastootiya, buruushiya h.h.m)
- Barena maaddussaa go"aa naanaw k'onc'issite.
- Gallasaan gallasaan naanay barena maaddana dandayiya oosotuwa (kushiya meechaa, som'iya meechaa, huup'iya pis'uwa, mayuwa mayyuwa, c'aammaa k'ashuwa, k'umaa muussaa h.h.m) bare s'alaali polana mala mintsetsussaa.
- Naanay barentu huup'iya pis'ussaanne bollaa meec'ussaa kifile gidдон ashanguluutiyan dooyana mala ootsite.
- Naanay barena dandayiide ootsiya ay yewuwanne (nashshussaa, kushiya bak'k'ussaa).

Saamintaa 6



Ootsi bessuwa 11 :- Pac'c'eedda Paydotuwa Kuntsuwa

Naanay pac'c'eedda paydotuwa s'adenna imetteedda maaraan kuntsuwa dooyana mala maaddite.

- Tamaaretuwa mas'aafaa gidдон pac'c'eedda paydotuwa kuntsanaadaa bessiya zaraa giigissuwa. Hawappe s'adenna imetteedda zaraa malaa.
- Naanay pac'c'eedda paydotuwa kuntsi s'aafussaa dooyana mala ootsussaa.
- Hawanna malatiya hara zaratuwakka kuntsusnaan naanaykka 1-20 gakkanaw de'iya paydatuwa s'aafi bessana mala ootsite.

1		3		5
	7			10
11		13		15
				20

Saamintaa 7



Ootsi bessuwa 12 :- Asaa Maaddussaanne K'ohussaa

Naanay c'gaan c'ugaan izzuwa med'd'i uttana mala ootsiide "Asay asaa wooti maaddanawunne k'ohanaw dandayinto" haasayanaadaa c'ugaa kaaletsiyawa dooriide, s'adenna imetteedda maaraan akeeki hayzussaanne beegotti ginddatussaa dooyana mala ootsite.

- Naanay 4- 6 gidiide itti c'ugaan izzuwa med'd'i uttana mala ootsite.
- Asay asaa wooti maaddanawunne k'ohanaw dandayinto naanaw k'onc'issuwa immite. (Leemisoo: boriyan, koshshenna gaketetsaan, deshettusnaan, oosuwa darissuwan h.h.m) k'ohana dandayiyawanne k'assi, de'iyawa gishusnaan, metootawa maaddusnaan, h.h.m asay asaa maaddana dandayiyawa k'onc'issuwa.
- Amareedda c'ugay asay asaa wooti k'ohanaw dandayintonne amareedda c'ugay k'ay, asay asaa wooti maaddanaw dandayinto tobbettina mala ootsite.
- Naanay barentu tobbetteedda yewuwa kifiliya laggetoo shiishshana mala ootsite.

- Wursetsaka, mayuwan kametteedda bolla kifiletuwa barentu soo asaanne aakimiyappe attin hara asaa bessanaw koshshennawa gidiyawanne hawa wolk'antsiya asay de'ooppe soo asaw woy astamaariyaw odana bessee giide k'uttana koshshee.

Saamintaa 8



Ootsi bessuwa 13 :- Gatsiyabatuwa K'ommuwa

Naanaa c'ugaan utissiide, dumma dumma gatsiyaabatuwaa misiliyaa immiide, s'adenna imetteedda maaraan untu eeshshaadaan shaakkana mala maaddite.

- Naanay c'ugaan uttana mala ootsite.
- Gatsiyaabatuwaa k'ommuwa s'eelliyawan k'antsa k'onc'issuwa imussaa.
- Dumma dumma gatsiyaabatuwaa misiliyaa(maakinaa, ajjiriya, gaariya, paraa, baluk'uwa, hariya h.h.m) c'ugaan c'ugaan imussaa.
- Naanaw 'B' Biittaa, 'H' Haatsaa, " C' " C'arkuwa giyawe s'aafetteedda heezzu wark'ataa c'ugaan c'ugaan imussaa.
- Naanay barentu c'ugaan gatsiyaabatuwaa misiliyaa untu go'aadaan biittaa bolla, haatsaa bolla , c'arkuwaa bolla gatsiyaabatuwa giya heezzu wark'atatuwa s'ap'on shaakki wotsana mala ootsite.
- Kaalliidekka, hewa mala hanotaan atsiyaabatuwaa misiliyaa beni wodenne ha"i wode gatsiyaabatuwaa giide dummayana mala maaddite.

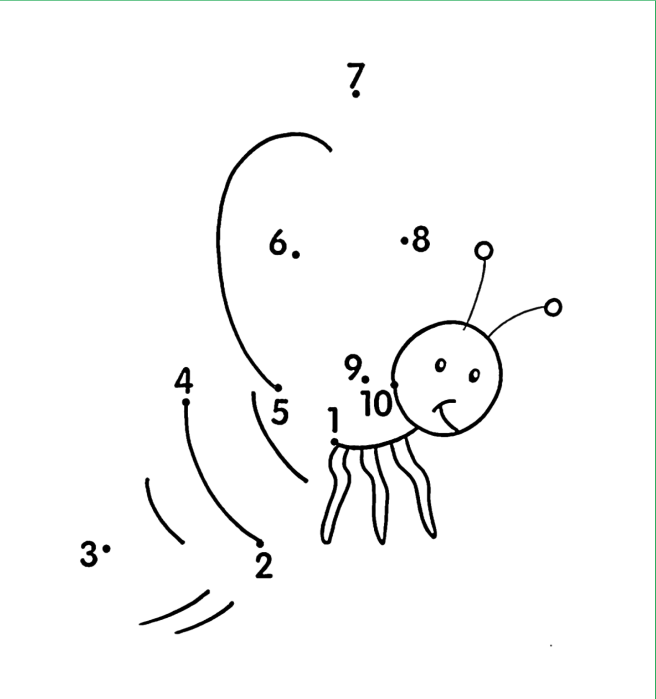
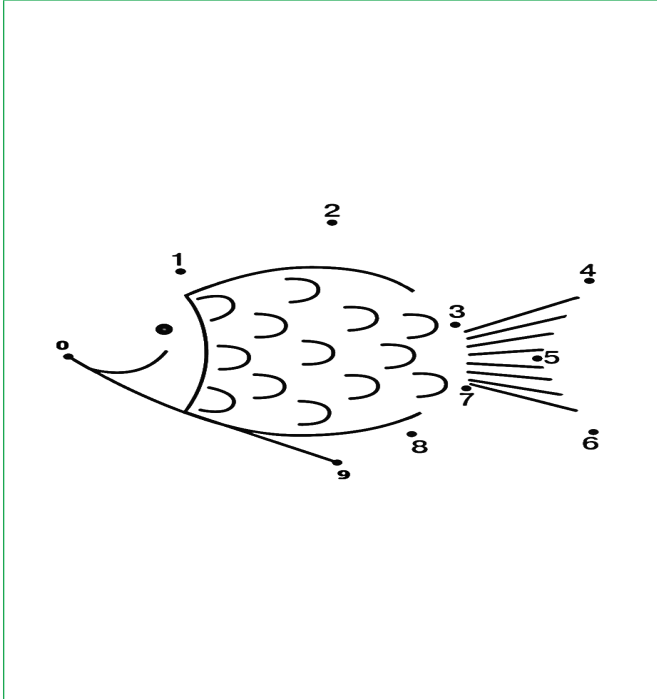
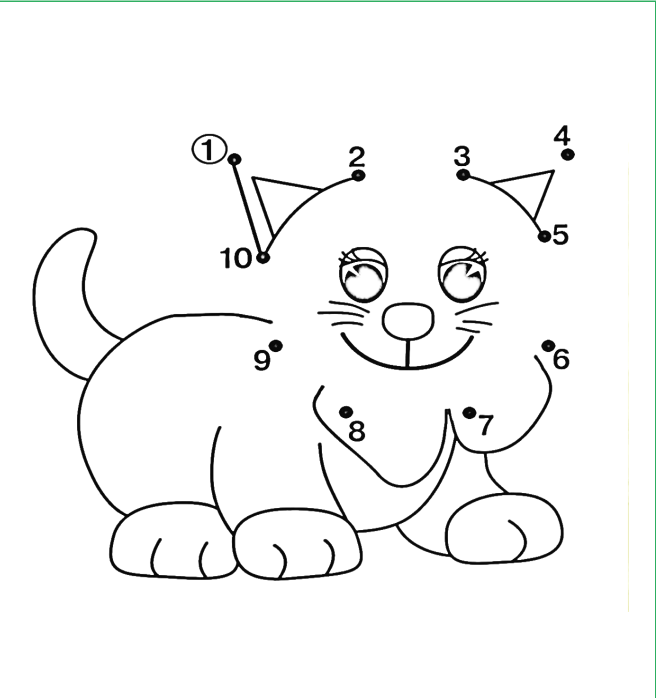


Ootsi bessuwa 14 :- Paydotuwan Misiliya Med'd'ussaa

Naanay paydotuwaa gatsiide biletsaanna de'iyaa misiliyaa med'd'ana mala s'adenna imetteedda maaraan oosissite.

- Paydatuwa gatsiide med'etteedda misiletuwa naanaw immite.

- Naanay paydotuwaa matan de'iya c'achatuwa gasetiide misiliya med'd'ana mala ootsite.
- Dumma dumma malay de'iya irsaasetuwa naanaw immiide med'etteedda misiletuwa k'alamiya okkana mala ootsite.



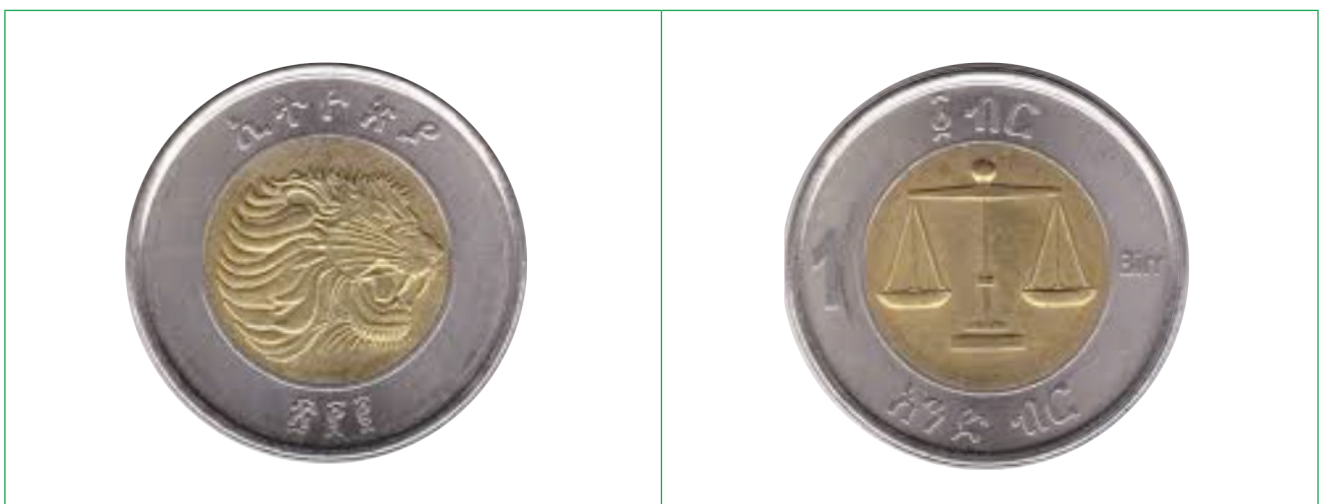
Saamintaa 11



Ootsi bessuwa 15 :- Santimiyanne Biraa Noottetuwa

Naanaw santimetuwanne biraa noottetuwa koppiya immiide c'ugaan tobbettiide, k'eeraappe woggaakko s'adenna imetteedda maaraan wotsana mala ootsite.

- Hawappe s'adenna de'iya santimetuwanne biraa noottetuwa pooto koppiya udussaa.
- Dumma dumma (1, 5, 25, 50, santimetuwaa) nne (5, 10, 50, 100 biraa noottetuwa) kifiliyaa ahi bessiide, naanay shaakkanaadaa udite.
- Kaalliidekka, maashiinii de'ooppe koppeyedda biraa noottetuwa immiide k'eeraappe woggaakko maaraan wotsana mala ootsite.





Saamintaa 13



Ootsi bessuwa 16:- Zangetuwa Keenaan Shaakki Wosuwa

Dumma dumma keenay de'iyaa zangetuwa naanaw immiide s'adenna imetteedda maaraan k'antsaappe adussaakko maaraan wotsana mala ootsite.

1. Dumma dumma keenay de'iyaa zangetuwa keenaaninne adussatetsaan giigissuwa.
2. Naanaa c'ugaan shaakki utissussaa.
3. Dumma dumma keenayenne adussatetsay de'iyaa zangetuwa naanaw imussaa.
4. Dumma dumma keenay de'iyaa zangetuwa naanaw immiina naanay, k'antsaa, gidooliyanne adussaa giide shaakkanaadaaninne dumma dumma keena de'iyaa zangetuwa lee'a, gidoolenne ordda giide shaakkana mala maaddite.



Ootsi bessuwa 17:- Miishshatuwa Malaan Shaakki Wosuwa

Dumma dumma malay de'iyaa miishshatuwaa naanaw immiide s'ade maaraan malaan shaakki wotsana mala ootsite

1. Dumma dumma malay de'iyaa giigissuwa.
2. Naanaa c'ugaan shaakki utissussaa.
3. Dumma dumma malay de'iyaa miishshatuwaa naanaw imussaa.
4. Miishshatuwaa malaan (zo'o, adille, samaaye, karetsa, bootsa) giide shaakkana mala maaddite.



Ootsi bessuwa 18:- Ittibaa Suntsaanne Go'aa K'onc'issussaa

Heeraan de'iyaa dumma dumma yewatuwa oykkeedda misiliyaa naanaw immiide, suntsaanne go'aa odana mala ootsite . Leemisoo: silkiiyaa, arsaa, birc'ikkuwa, kanaa, gawaraa h.h.m

1. Heeraan de'iyaa dumma dumma yewatuwa oykkeedda misiliyaa giigissuwa.
2. Misiliyaa beettiyasaan kifiliya gidдон sottussaa.
3. Zangiyan woy k'ays'eeriyaa malaatoode naanay suntsaanne go'aa odana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 19 :- Pidoletuwa Shaakkussaa

Pidoliyaa gaytaa bessiiide, doonaan s'eesanaadaa udiide pidoletuwa k'ommuwanne yartuuwaa s'adenna geetto maaraa kaalliide shaakkanaadaa ootsite.

1. Saamintaa pidoletuwa (A, B, C', D) k'otsaanne c'engursaa naanaa shaakissuwa.
2. Pidoletuwa (A, B, C', D) yartuuwaa k'otsaanne c'engursaa naanaa shaakissuwa.
3. Itti itti (A, B, C', D) pidoliyaa yartuu ittuu ittuwappe ayan dummatinto naanay tobbetti odana mala ootsussaa.
4. Naanaw pidoletuwa k'otsaa bochi shaakkana dandayiyaa saleedaan immiide, boshuwan ittuwa ittuwana geeddariide k'onc'issana mala ootsite.
5. S'aafetteedapidoliyaa yartuuwaa oykkeedda wark'ataa naanaw immiide, naanay zaari zaari pidoletuwa bolla s'aafussaan (Ba, Be, Bi, Bo, Bu) karetsana mala ootsussaa.
6. Karetseedda pidoletuwa laggetsaa bessiiide ayaa haneeddento odanaadaa ootsite.
7. C'achatuwan s'aafetteedda (A, B, C', D) yara pidoletuwa oykkeedda wark'ataa naanaw immiide, naanay c'achatuwa gasetiide suure pidoletuwa med'd'ana mala ootsite.
8. Bolli bolla s'aafetteedda (A, B, C', D) yara pidoletuwa oykkeedda wark'ataa naanaw immiide, naanay yafaraappe kesennaan pidoletuwa k'alamiya okkana mala ootsite.
9. Dumma dumma k'otsatuwanne pidoletuwa dumma dumma yewotuwappe med'ussaanne s'aafussaa dooyissussaa (k'orkiyappe, katsa ayfetuwappe, s'ink'otuwappe shafetuwappe h.h.m).
10. Haatsaa k'alamiya go'ettiide kasenna tamaareedda pidoletuwa s'aafuwa dooyissite.
11. Naanay (A, B, C', D) yara pidoletuwa c'engursaanne k'otsaa shaakkiide, kaallaan kaallaan dendiide pidoliya saleedaappe nabbabana mala udite.
12. Tamaareeddanne nabbabeedda pidoletuwa k'otsaa wark'ataa bolla s'aafanaadaa mintsetsuwa.
13. Naanay s'aafeedda "B" yaraa pidoletuwa zaari zaari s'aafi dooyana mala ootsite.

Saamintaa 14



Ootsi bessuwa 20 :- Dabbotetsaanne Kaaluwaa Maaraa

Dumma dumma yewatuwaa gidдон de'iyaa dabbotetsaanne kaaluwaa maaraa shaakissanaw, s'adenna paatetteeddawaadan oosuwa kaaletsite.

- C'oranne dumma dumma malay de'iyaa miishshatuwa Leemisoo: koosiya, katsa ayfiya, k'orkiyaa, orde shafiya, k'ulppiyaa, joomeetiriya k'otstuwa, yeleelluwa, h.h.m kifiliya ahite.
- Kaalliide naanaa c'ugaan shaakkite.
- Kaalliide dumma dumma keenay de'iyaa paydettiya miishshatuwa walakkiide c'ugaan naanaa gishite.
- Kaalliide itti mala gideedda paydettiya miishshatuwa shiishshi dabboyana mala mintsetsite. (mino, liik'o, guutsa, dara h.h.m) gi shaakkiide itti bolla wotsana mala udite.
- Miishshatuu ayaan melatiinonto naanaa oochiide zaaruwa akkite.
- Kaalliide k'ay, dummatiyawanta shaakki wotsana mala oochite.
- Ayaan melatikkinonto naanaa oochiide zaaruwa akkite.
- Kaalliide k'ay, dumma dumma dabbotetsaan shiishsheedda miishshatuwa k'eeraappe woggaakko kaaluwa maaraan wotsana mala oosite.(k'eeraa, giddoole, wogga).
- Wursetsaan, dumma dumma yewatuwaa gidдон de'iyaa dabbotetsaanne kaaluwaa maaraa giya baaso k'ofaa bolla k'utiya k'ofaa immite.

Saamintaa 15



Ootsi bessuwa 21 :- Shiik'uwaa Med'd'ussaa

Paydettiyaa suuppa gideedda dumma dumma yewatuwaanne sibaakuwa immiide, s'adenna wod'd'eedda kaalodaa kaalliide miishshatuwaa sibaakuwaa gidдон shiishshana mala udiide shiik'uwaa baaso k'ofaa akeekissite.

1. Paydettiyaa suuppa gideedda dumma dumma yewatuwaanne sibaakuwa giigissuwa.
2. Shiik'uwa guussay ayaa guussento naanaw k'onc'issite.
3. Giigeedda paydettiyaa suuppa gideedda dumma dumma yewatuwaanne sibaakuwa naanaw gishite.
4. Sibaakuwa dirsatuwa med'd'iide amareedda k'orkkiya he dirsatuwa gidдон wotsiide naanaa leemisuwa bessite.
5. Naanay be'eedda maaraan sibaakuwa dirsatuwa gidдон dumma dumma paydettiyabatuwa wotsiide shiik'uwa med'd'ana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 22 :- Mali Be'otuwa Ootsussaa

Bonc'iyappe ajjiriyaadan paalliyaawa, wark'ataappe markabiya h.h.m yewatuwa, s'adenna wod'd'eedda kaaluwa maaraan, med'd'anaw dumma dumma mali be'otuwa ootsana mala kaaletsite.

1. Bonc'iyanne wark'ataa giigissuwa.
2. Bonc'iyappe ajjiriyaadan paalliyaawa, wark'ataappe markabiyanne jettiya naanaa med'd'i bessite.
3. Naanay be'eedda maaraan med'd'i kaa'ana mala ootsite.

Saamintaa 16



Ootsi bessuwa 23 :- K'alamiyaa Giigissuwa

Zo'o biittaaane bonc'etuwa gum'iide k'alametuwa s'adenna wod'd'eedda kaaluwa maaraan med'd'anaw duma duma mali be'uwa ootsana mala ootsite.

1. Zo'o biittaa, bonc'etuwa, c'iishshaa, haatsaa, k'ulluubba saaniya, k'aatsiyabaa giigissuwa.
2. K'ommonna de'iya yewatuwa go'ettiide k'alamiya wooti med'd'ana dandayettinto kasetiide naanaa ootsi bessussaa.
3. Naanay be'eedda maaraan duma duma k'alamiya med'd'ana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 24 :- Shiik'otuwa Geeddarussaa

Naanaw duma duma miishshatuwa immiide, s'adenna wod'd'eedda kaaluwa maaraan, (daree, guus's'ee, kara) giya geeddaruwa dooyana mala udite.

1. Zangetuwa, joomeetiriya k'otsatuwa, sibaakotuwa c'ugaan utteedda naanaw imussaa.
2. Naanay imetteedda sibaakuwan laa''u dirsaa (shiik'otuwa) med'd'ana mala ootsite.
3. Kaalliide, koyro dirsaa gidдон itti heezzu miyyiyaa, itti izzuwanne itti oyddu miyye misiliya yeggana mala udite.
4. Laa''entso dirsaa gidдон, icheshu zangetuwa wotsana mala udite.
5. Ha miyyiyan miyyiyan de'iya laa''u dirsatuwa gidдон de'iyabatuwa paydana mala ootsite.
6. Hewaappe, hak'a dirsaa gidдон guutsa paydettiyawe de'intonne k'ay, hak'a dirsaa gidдон dariya paydettiyawe de'into oochiide zaaruwa akkite.
7. Hewaappe, hak'a dirsay guus's'ii k'ay, hak'a dirsay darii gi oochiide geeddarissite.
8. Ha dooyissuwa zaari zaari ootsussaan shiik'otuwa med'd'ussaanne geeddarussaa akeekana mala ootsite.

Saamintaa 17



Ootsi bessuwa 25 :- Dozatuwa Dolissuwa

Biittaanne haatsaa, awaa poo'uwaa go'ettiide, s'adenna wod'd'eedda kaaluwa maaraan, dumma dumma miishshtuwan puutiyyaa dolissana mala kaaletsite.

1. Biittaanne haatsaanne puutiyyaa dolissiya miishshtuwa giigissuwa.
2. Giigeedda biittaa dolissanaw shiishsheedda ollatiiya miishshtuwa k'olussaa.
3. Katsaa ayfetuwa leemisoo: baa'eelaa yeggiide ubba gallassi poo'uwa demmana dandayiyasaan wotsussaa.
4. Ubba gallassi haatsaa ushshiiddenne ishalsiidde dolaa hanotaa kaallussaa.
5. Saamintaappe guyyiyan ubba naanaykka toketti doleedda puutiyaakko biide dooyaa gishettana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 26:- Miishshatuu Oykkiya sohuwa Geeddarussaa

Dumma dumma keenay de'iya miishshatuwa naanaw immiide, hak'awe aako sohuwa oykkii,k'ay, hak'awe un'a sohuwa oykkii giyaawa shaakki odana mala ootsite.

1. Dumma dumma keenay de'iya miishshatuwa naanaw c'ugaan imussaa.
2. Miishshatuwa s'arp'eezaa bollaani miyyiyan miyyiyan wotsiide s'eellussaa, leemisoo: dawutariyanne mas'aafaa.
3. Miishshatuu oykkiya sohuwa s'eelliide, hak'awe aako sohuwa oykkii, k'ay, hak'awe un'a sohuwa oykkii giyaawa shaakki odana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 27:- K'aalatuwa Shaakkussanne Nabbabussaa

Kasenna tamaaredda (A, B, C, G) pidoletuawa go'ettiide k'antsa k'aalatuwa hinte med'd'owaa naanay nabbabi shaakkaadaa mintsetsite.

1. Naanay kasenna tamaaredda pidoletuwanne yaratuwa (A, B, C, D) k'otsaanne c'engursaa akeekana mala ootsussaa.
2. Tamaaredda pidoletuwappe med'etteedda k'aalatuwa misiletuwanna dabboyiide biletsaa odanaadaa ootsussaa.

3. (A, B, C', D) pidoletuwa gedenne duge s'aafiide naanay madadaan nabbabana malanne (ba, bo, bu, dada, c'adda, baac'aa) giya k'aalatuwakka nabbabana mala ootsite.
4. K'ans'etteedda karddiya bolla s'aafetteedda (B, C', D) yara pidoletuwa gasetiide k'ommonna tamaareedda k'aalatuwa med'd'anaadaa ootsite.
5. Med'd'eedda k'aalatuwa zaari zaari s'aafanne nabbabana mala ootsite.
6. Kaalliya gallasaan k'ay, ubba pidoletuwa yaratuwakka madadaan s'aafiide nabbabana mala ootsite.
7. Itti itti pidoletuwa yaratuwakka k'aalatuwa med'd'anaadaa ootsite.
8. Kasenna tamaareedda (A, B, C', G) pidoliya yaratuwa go'ettiide k'antsa k'aalatuwa med'd'iide he k'aalatuwa misiletuwanna dabboyiide biletsaa shaakkaadaa mintsetsite. Leemisoo: baac'aa giya k'aalaa baac'aa misiliyanna gatsi bessussaa, ba hamettiidde bessana dandayowa d'iishussaa.
9. Naanay kaallaan kaallaan bare med'd'eedda k'aalatuwa nabbabanaadaaninne harantakka nabbabissanaadaan mintsetsite.



Ootsi bessuwa 28 :- Haasaya Meegatuwa Med'uwaa

Kasenna tamaareedda (A, B, C', G) pidoletuawappe med'd'eedda k'aalatuwa go'ettiide 2 woy 3 k'aalatuwanna de'iya k'antsa haasaya meegaa med'd'iide naanay nabbabi shaakkaadaa udite.

1. Kasenna tamaareedda (A, B, C', G) pidoletuawappe med'd'eedda k'aalatuwa zaaretsi doonaan s'eesiide hassayana mala udite.
2. Kasenna tamaareedda (A, B, C', G) pidoliya yaratuawappe med'd'eedda k'aalatuwa go'ettiide 2 woy 3 k'aalatuwanna de'iya k'antsa haasaya meegaa med'd'ana mala ootsite. (Leemisoo: Ne ba. A bu. I bo. Nu boytte. Baac'aa hamma. H.h.m)
3. Med'd'eedda haasaya meegatuwa zaari zaari nabbabi shaakkaadaa udite.
4. Naanay kaallaan kaallaan bare med'd'eedda haasaya meegatuwa nabbabanaadaaninne kifiliya naanatuwakka nabbabissana mala mintsetsite.

Saamintaa 18



Ootsi bessuwa 29 :- Gukkiyanne Minobatuwa Ikkussaa

Naanaw dumma dumma Gukkiyanne Minobatuwa Ikkussaa baaso k'ofaa kaalli imetteedda maaraadaan oosissite.

1. Dumma dumma keenay de'iya k'ork'oruwa s'aasaa, lastik'iya kubbaayatuwa, haatsaa miishshsaa, shafiya giigissuwa.
2. Naanaa c'ugaan utissite.
3. Naanaa sintsaan ek'k'i bessiidde laa'u k'ara kubbayetuwanne k'ay, hara miishshaan haatsaa wotsite.
4. Hewaappe itti kubbaayaan haatsaa tigi kuntsite. Laa''entso kubbaayaa mela wotsite.
5. Kaalliide tigeedda haatsaa mela kubbaayaan zaarite.
6. Haatsaa itti kubbaayaappe yekko kubbaayaakko laammoode kubbaayatuu k'ara haatsaa oykkiyawa k'onc'issite.
7. Kaalliide ittuwa kubbaayiya, ittuwa k'ay, s'aasaa udiide, kubbaayan kuntseedda haatsaa s'aasaakko tigi bessite. S'aasay kumibeennawanne s'aasay kubbaayaappe dara gidiyawa k'onc'issite.
8. Dumma dumma keenay de'iya k'ork'oruwa s'aasaa, lastik'iya kubbaayatuwa, haatsaa miishshsaa naanaw immiide hinte besseedda maaraan ittuwappe ittuwan tigi tigi likkana mala ootsite.
9. Ha oosuwan naanay , likkiyabatuu ittuu ittuwappe daranawne laafanaw dandayiyaawa akeekana mala ootsite.



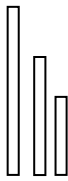
Ootsi bessuwa 30 :- Adussatetsaa Geeddarussaa

Dumma dumma adussatetsay de'iya miishshtuwa ootsite.

1. Naanaa heezzu c'ugaan shaakki utissite.
2. Dumma dumma adussatetsay de'iya c'ora miishshtuwa(k'antsa, giddoole, adussa zangetuwa) giigissuwa.
3. Itti c'ugaw k'antsaa, laa''entsa c'ugaw k'ay, giddoole adussatetsay de'iya zangetuwanne heezzentsa c'ugaw loytsi adussa zangetuwa immite.

4. Hewaappe guyyiyaan, c'ugaa ittuwappe itti na'aa/naatto dentsiide barentu k'antsa zangiyappe ittuwa s'arp'eezaa bolla wotsana mala ootsite.
5. Hewaappe guyyiyaan, c'ugaa laa''uwappe itti na'aa/naatto dentsiide barentu giddoole zangiyappe ittuwa c'ugaa ittuwawa mataan s'arp'eezaa bolla wotsana mala ootsite.
6. Hewaappe guyyiyaan, c'ugaa heezzuwappe itti na'aa/naatto dentsiide barentu adussa zangiyappe ittuwa c'ugaa ittuwanne laa''uwawappe kaalliide s'arp'eezaa bolla wotsissite.
7. Hawa mala hanotaan, c'ugaa gidдон de'iya naanaa ubbaa oosisside k'antsa, giddoole, adussa giya keenaa k'onc'issiya k'aalatuwa akeekana mala ootsite.

Leemisuwa:



Astamaariyanto: Heezzu c'ugaappe naanay zangetuwa wotsoode hawa mala hanotaan wotsissite

Saamintaa 19



Ootsi bessuwa 31 :- Shaakotuwa Shiishi Gatsussaa

Dumma dumma misiletuwa k'ans'etsaa shishi gatsiide, sohuwanne keenaa gidдон de'iya dummatetsaa akeekanaadaa udite.

1. Naanaa c'ugaan c'ugaan shaakki utissite.
2. Misiletuwa k'ans'etsaa naanaw immiide elleelli gassetsana mala naanaa maaddite. Kasetti betseeddawe s'ooneedda guussaa. (Mad'aa bilaa mas'aafaan, med'aa 5 de'iya misiliya go'ettana dandayettee.)
3. Naanay c'ugaan gasetseedda misiletuwa kifiliya naanaa bessana mala ootsite.



OOotsi bessuwa 32 :- Ginaanne Haakotetsaa Shaakkussaa

Sohuwa, ginaanne haakotetsaa k'onc'issiya k'aalatuwa (mata, haako, garsa, bolla, h.h.m) shaakissanaw s'adenna imetteedda maaraan oosissite.

1. Misiletuwa, s'arp'eezaa, koosiyanne s'arimusiya giigissuwa.
2. Naanaw ubbaw beetiysaan, s'arp'eezaa gidduwan koosiya wotsite. Hewaappe, s'arp'eezaa gidduwan ayee de'ii giide oochite.

3. S'arp'eezaa gas'aan k'assi, s'aarimusiya wotsite. Hewaappe, s'arp'eezaa gas'aan ayee de'ii giide oochite.
4. S'arp'eezaa gidduwan koosi utteedda; s'arp'eezaa gas'aan k'assi s'aarimusii utteedda giide odite.
5. Kaalliide laa'u koosetuwa naanaa sintsaan ittuwa haakosaan, ittuwa k'ay, naanaw matiyasaan wotsiide, hak'awe matii? Hak'awe haakkii? Giide oochite. Wursetsaan zaaruwa immite.
6. Zaari zaari dumma dumma miishshatuwa dumma dumma sohuwan wotsiide ginaanne haakotetsaa oochite.



Ootsi bessuwa 33 :- Heeraa Erussaa

Naanay heeraan de'iyabatuwa asay med'd'owanne asay med'd'ibeennawa giide kaalliya maaraan shaakkana mala oosissite.

1. Naanay heeraa giya baaso k'ofaa akeekana mala ootsite.
2. Heeraan de'iyabatuwa asay med'd'owanne asay med'd'ibeennawa geetettiide laa'uwan shaakettiyawa akeekana mala ootsite.
3. asay med'd'ibeennawa geetettiyawantu med'etaan beettiya shempuu de'iyanne shempuu bantawanta. Hewantukka: woraa dozaa, medosaa, haatsaa, shuchaa, awayfiya, aginaa, s'oolintiyaa, c'arkuwa, shaariyaa h.h.m gidiyawa akeekissuwa.
4. Naanaa yuuyyi s'eeluwaw apussaanne heeraan de'iyabatuwa akeekana mala ootsussaa.
5. Yuushshaappe simmoode be'eeddabaa bolla tobbetti k'onc'issana mala mintsetsussaa.
6. Dozaa geetettiya asay med'd'ibeenna haaruwa s'ap'on, dumma dumma zaafetuu, dumma dumma maatatuu, dumma dumma darko dozatuu, dumma dumma ayfa ayfetuu h.h.m de'iyawa erissite.
7. Medosattuwa gidдон hewaadanka, soo medosattuu, paalliyanne suuppa shempuwanna de'iyabatuwa, kafotuunne haatsaa gidдо do'atuu de'iyawa paattussaa. soo medosattuu leemisoo, booraa, kana, gawaraa h.h.m; woraa medosattuu k'ay, gaammuwa, maahiya, babark'iyaa h.h.m gidiyawa shaakissite.
8. Nu heeraan beettiya asay med'd'owanta geetettiyawantu: golliya, ogiyaa, aashuwa, s'arp'eezaa, saas'iniya h.h.m gidiyawa leemisuwa odiide, haraa naanay paattana mala k'aadaa immite.

Saamintaa 20



Ootsi bessuwa 34:- Miishshatuwa Dees'otetsaan Geeddarussaa

Kifiliya gidдон beettiya dumma dumma dees'otetsay de'iya miishshatuwa s'adenna imetteedda maaraadaan (kawushsha, dees'ee, loytsi dees'ee) giide geeddarana mala kaaletsite.

1. Naanaa heezzu c'ugaan shaakki utissite.
2. Dumma dumma dees'otetsay de'iya c'ora (kawushsha, dees'onne, loytsi dees'o miishshatuwa) naanaw immite.
3. Itti itti naanay c'ugaappe miishshatuwa dendiide dumma dumma miishshatuwa kushiya bolla wotsiide zaari zaari geeddarana mala ootsite.
4. Hewaappe guyyiyaan, kawushsha, dees'onne, loytsi dees'o miishshay hak'awento odana mala ootsite.
5. Hewaappe guyyiyaan, k'ara keenayne itti mela malay de'iya pestaaletuwa giigissite.
6. Hewaappe guyyiyaan, dumma dumma dees'otetsay de'iya miishshatuwa pestaaletuwan yeggana mala ootsite.
7. Hewaac'ugaa laa'uwappe itti na'aa/naatto dentsiide barentu giddoole zangiyappe ittuwa c'ugaa ittuwawa mataan s'arp'eezaa bolla wotsana mala ootsite.
8. Hewaappe guyyiyaan, itti itti na'aa/naatto dentsiide, pestaaletuwan dentsi dentsi geeddariide odana mala ootsite.

Saamintaa 21



Ootsi bessuwa 35 :- Kushiyanne Ayfiyaa Waatsaa Dichiino

Naanay dumma dumma yewatuwa ootsanaadaa udiide, s'adenna imetteedda maaraan kushiyanne ayfiyaa waatsaa dichana mala kaaletsite.

1. Shafiya, urk'aa, mitsaanne giigssite.
2. Shafiya go'ettiide s'orssiya birad'd'iyaa izzuwa, golliya, yafaraa h.h.m med'd'issite.
3. Urk'aa go'etti laalukkiide, saaniyaa, distiya, soolluwa, medosatuwappe ittuwa med'issite.
4. Mitsaa (kibiriitiya mitsaa) gasetiide golliya, ogiya h.h.m med'd'ana mala bessite.

5. Wark'ataa go'etti dumma dumma yafaratuwa, joomeetiretuwa, golliya, ashanguliitiya, post kardiya, h.h.m med'd'ana mala ootsiide kushiyanne ayfiyaa waatsaa dichana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 36 :- Yewatuwa Keenaadaan Wotsussaa

Naanay dumma dumma yewatuwa keenaa (mela, kumentsa, laafiya, dariya) giide, s'adenna imettedda maaraan geeddarana mala kaaletsite.

1. Oyddu itti mala gideedda haatsaa lastik'iya giigissite.
2. Ittuwan haatsaa kuntsite, laa''entsuwan baggaa, heezzentsuwan missaa, oyddentsuwa k'ay, mela wotsite.
3. Naanaa c'ugaan shaakki utissite.
4. Giigeedda Oyddu haatsaa lastik'iya c'ugaaa naanaw immussaa.
5. Naanay melaappe kumentsaakkonne kumentsaappe melaakko maaraan wotsiide geeddarana mala ootsite.
6. Wursetsaan, naanaw ay yewatuwanne maaraan wotsussaanne geeddarussaa s'eelliyaawan gidiya k'utiya k'ofaa immite.

Saamintaa 22



Ootsi bessuwa 37:- Pidoletuwa, K'aalatuwanne Kawushsha Meegatuwa S'aafussaa

Saamintaa pidoliya yaratuwa (G, H, K, L) goettiide pidoliya yaratuwa, k'aalatuwanne k'antsa haasaya meegatuwa s'aafissanaw kaalliya maaraa kaallite.

- Saamintaa pidoliya yaratuwa goettiide hawaappe s'adenna imettedda maaraan c'achatuwa gasetiide pidoliya zaari zaari s'aafana mala ootsite.

Ba	Ba	Ba	Ba	Ba
Be	Be	Be	Be	Be
Bi	Bi	Bi	Bi	Bi

- Saamintaa pidoliya yaruwa goettiide hawaappe s'adenna imetteedda maaraan k'aalatuwa : (leemisoo g- ga, g- gu, g- go g- gee , h- haatsaa, l- laala) melatiya bilettaanna de'iyaa k'aalatuwa zaari zaari s'aafana mala ootsite.
- Saamintaa pidoliya yaruwa goettiide med'd'eedda k'aalatuwanne haasaya meegatuwa zaari zaari s'aafana mala ootsite. (leemisoo: I go. A gu. Haatsaa hamma.)
- Naanay barentu suntsaa aawuwawe gakkanaaw s'aaffissanaw barentu suntsaa gidдон de'iyaa pidoletuwa akeekanaadaanne s'aafuwa dooyana mala ootsite.



Ootsi bessuwa 38 :- Ginatuwa Shaakkussaa

Itti miishshay bareppe hak'a ginaanna de'into naanay kaalliyaa maaraan k'onc'issana mala kaaletsite.

Sohuwa, ginaanne haakotetsaa k'onc'issiyaa k'aalatuwa (mata, haako, garsa, bolla, h.h.m) shaakissanaw s'adenna imetteedda maaraan oosissite.

1. Dumma dumma miishshatuwa s'arp'eezaa dumma dumma bagganna wotsiide naanay de'iyaa ginaa odana mala oochussaa.
2. Itti eeno giya naatto/na'aa naanaa sintsaan som'iyaa saleedaakko zaari essussaa.
3. Utta naanaappe ittuu Aa suntsaa s'eesoode, hak'a ginaappe s'eeseeddento s'orssi bessanaadaa ootsussaa.
4. Ginatuwa bessiyaa misiliya godaa bolla sottiide, naanay kifiliya gidдон ittibay bareppe hak'anna de'into odana mala mintsetsite.
5. Laa''u naanaa s'eesi dentsi essiide, oon haddirsanna, k'ay, oon ushechanna ek'keeddento odana mala naanaa oochussaa.
6. Kaalliide laa''u naanaappe ittuwa haakosaan, ittuwa k'ay, naanaw matiyasaan essiide, hak'awe matii? Hak'awe haakkii? Giide oochite. Wursetsaan zaaruwakka immite.
7. Zaari zaari dumma dumma miishshatuwa dumma dumma sohuwan wotsiide ginaanne haakotetsaa oochite.



Ootsi bessuwa 39 :- Tiraafikiya Danuwappe Barena Naaguwa

Naana tiraafikiya wogatuwa shaakissanaw kaalliyaa maaratuwa go'ettite.

1. Naanay tiraafikiya danuwappe barena wooti naagana bessinto soo asaa oochiide kifile didдон shiishshana mala ootsussaa.
2. Naanay ogiyya kantsi aad'd'oode tiraafikiya wogatuwa bonchana bessiyawa k'onc'issussaa.

3. Tiraafikiya poo'uu zo'uwa s'omppooppe maakinatuu ek'k'ina asay ogiya kantsana dandayiyawa, adilliyanne c'ililuwa poo'issoode asay ek'k'ina maakinay aad'd'iyawa akeekissuwa.
4. Maakinaa ogiya bolla koosiya kaa'ussay maakinaa danoo aatsi immiyawa k'ofissuwa.

Saamintaa 23



Ootsi besuwa 40 :- K'ohaa Gatsiyaa Medosatuwappe Barena Naaguwa

Naanay k'ohaa gatsiya medosatuwappenne hnee''atuwappe barena naagana bessiyawa kaalliya maaraan shaakissite.

1. Naanay k'ohaa gatsiya medosatuwappenne hnee''atuwappe barena wooti naagana bessinto, soo asaa oochiide kifile diddon shiishshana mala ootsussaa.
2. Sa''iyabatuwappenna k'ohaa gatsiyabatuwappe barena k'onc'issussaa.
3. Dukkiide hargiya oytsiya hnee''atuwa shaakkiide naanay wooti naagana bessinto tobbetti odana mala ootsussaa. (Leemisoo: matsaa, kajiya, uunnuwa biinniya, shooshshaa, c'uuchaa h.h.m)



Ootsi bessuwa 41 :- K'oppennan Gakkiya Danuwappe Barena Naaguwa

Naanay dumma dumma ees's'iya yewatuwappe (tama, elektirikiyappenne haatsaa kuntsuwappe) barena naagana mala kaalliya maaraan shaakissite.

1. Naanay dumma dumma ees's'iya yewatuwappe (tama, elektirikiyappenne haatsaa kuntsuwappe) barena wooti naagana bessinto, soo asaa oochiide kifile diddon shiishshana mala ootsussaa.
2. Naanay dumma dumma ees's'iya leemisoo tama, kibiriitiya, literiya melatiya yewatuwan kaa'ana bessennawa k'onc'issussaa.
3. Pok'etteedda elektirikiya shibuwa bochussay shempuwa wod'ana dandayiyya k'ohaa gatsiyawa naanaw erissuwa.
4. Shaafaa haatsaan, di'uwan, te'etteedda haatsaan, haatsay kueedda barmeeliyan h.h.m kaa'ussay wooti k'ohaa gatsinto tobbetti odana mala oochussaa.



Ootsi bessuwa 42 :- Wark'ataappe Mallayuwa Med'd'ussaa

Wark'ataappe mallayuwa med'd'iide gasetšanaadaa ootsussaan kushiya eesotetsaa dichana mala mintsetsite.

1. Wark'ataa, oytsiyabaa, mak'asiya, masimariya giigissuwa.
2. Wark'atatuwa un'issi yafariide k'ans'ussaa.
3. K'ans'etteedda wark'atatuwa k'albatiyaadaans'aas'iide, ittik'albatiyaa hara k'albatiyanna gatsussaan wark'ataa mallayuwa med'd'i bessussaa.
4. Kaalliide naanaykka hintewaadaan wark'ataa mallayuwa med'd'i bessana mala ootsussaa.



Ootsi bessuwa 43 :- Miishshatuu Beettiyaasaa Shaakkussaa

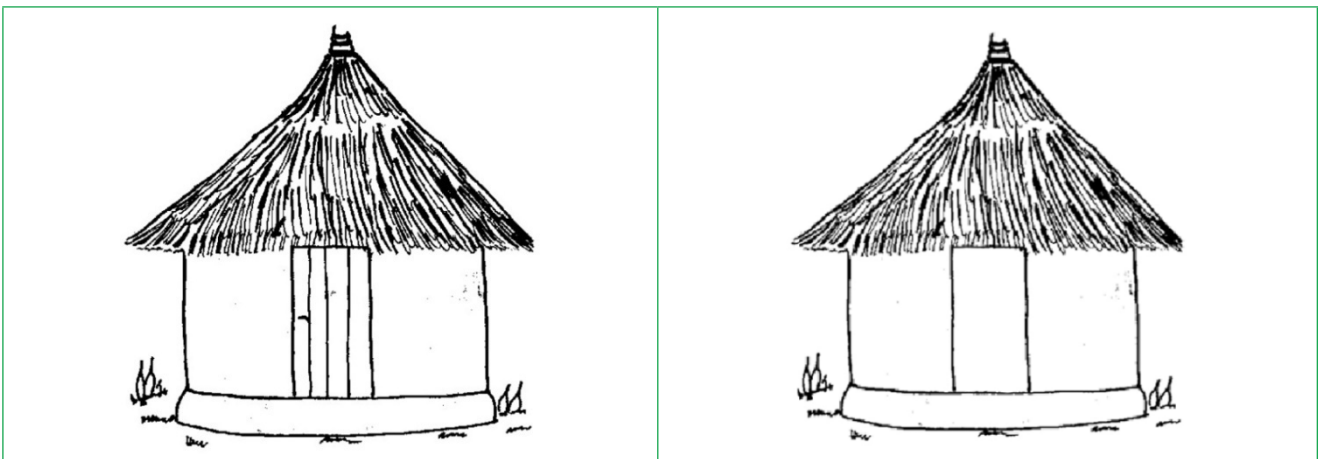
Kifiliya gidдон de'iya miishshatuwa go'ettiide, maaraan wosussanne de'iyaa ginaa kaalliya hanotaan shaakissite.

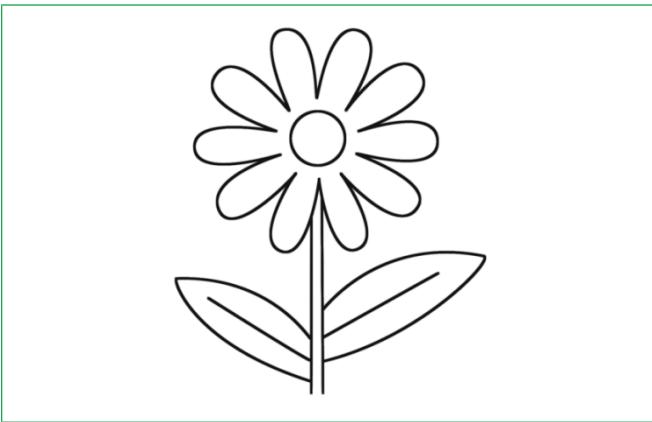
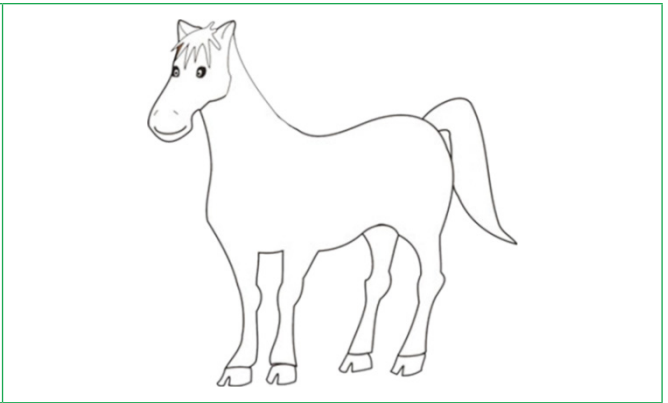
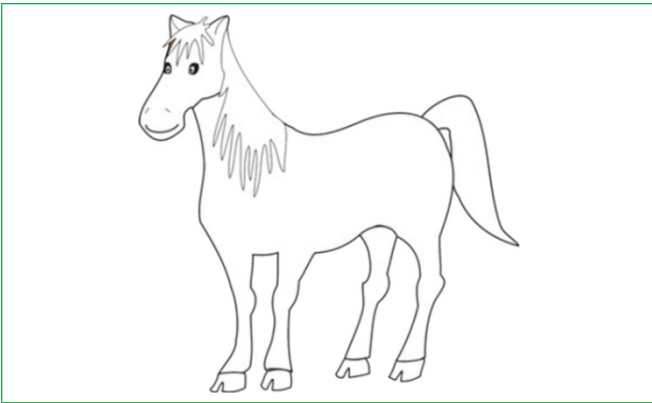
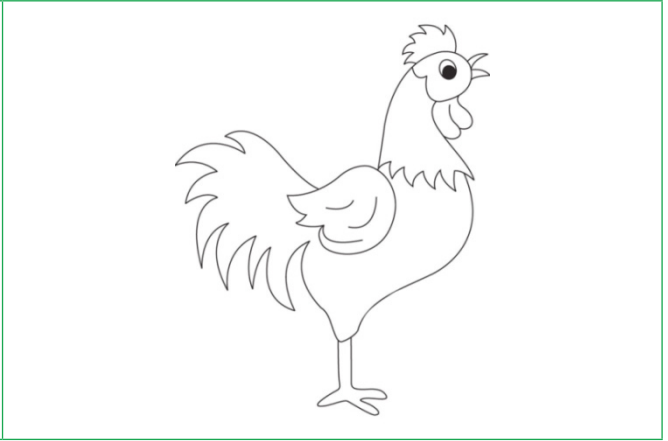
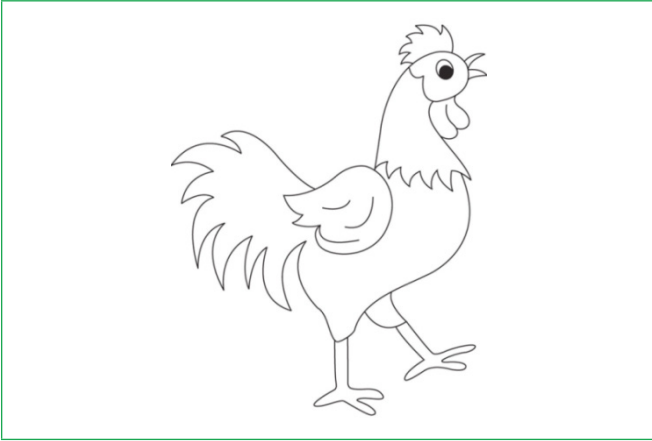
1. Kifiliya gidдон de'iya miishshatuwa maaraan wotsissite.
2. Miishshatuu bareppe hak'a ginaanna beettinto (guyyenna, sintsanna, haddirsanna, ushechanna) giide wooti k'onc'issana dandayinonto koyrotti hinte ootsi bessuwa.
3. Miishshatuu bareppe hak'a ginaanna beettinto naanay (guyyenna, sintsanna, haddirsanna, ushechanna) giide k'onc'issana mala kaallaan kaallaan k'aadaa immussaa.
4. Itti miishshay hara miishshaappe hak'a ginaanna beettinto naanay (guyyenna, sintsanna, haddirsanna, ushechanna) giide k'onc'issana mala ootsussaa.

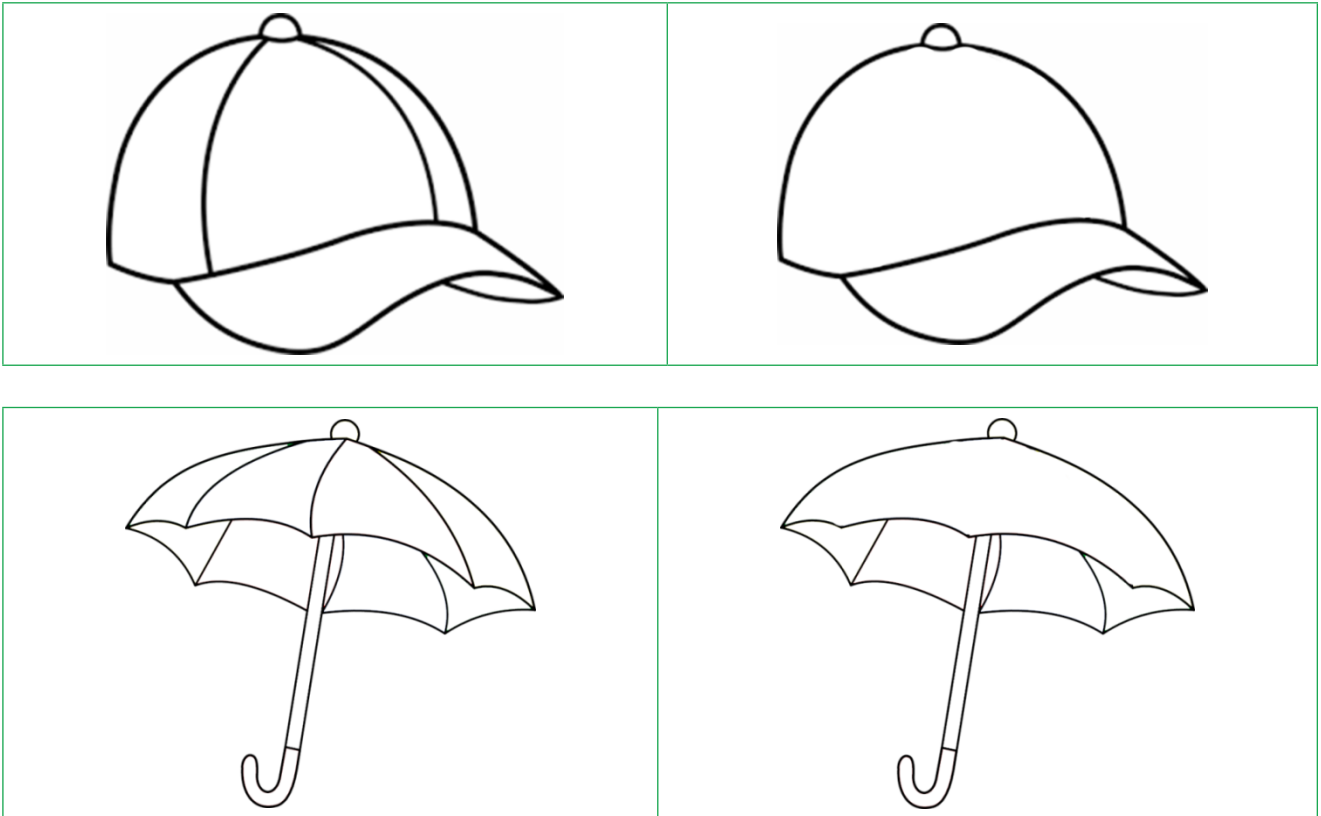


Ootsi bessuwa 44:- Dummatetsaanne Ittipetetsaa Koyyussaa

Itti mala gideedda yewatuwa gidдон de'iya laafa dummatetsay beettiya laa'u misiletuwa naanaw immiide dummatetsaanne ittipetetsaa odissanaw kaalliya misiletuwa go'ettite.







Saamintaa 26



Ootsi bessuwa 46 :- Gallasaan Polettiyaa Yewatuwa

Naanay gallasaan polettiya yewatuwanne gallasaan de'iya wodiya k'onc'issiya hanotatuwa s'adenna imetteedda maaraan naanaa shaakissite.

1. Guura, gallassi, omarssi, k'amma polettiya oosotuwa misiliyan bessiide, tobbetti odana mala oosite.
2. Gallassaa gallassaa de'uwa gidдон, timirte keetsaninne soon gam'iidde ootsiya yewuwa odana mala oochite.
3. Dumma dumma oosuwa k'onc'issiya misiletuwa naanaa bessiide melatiyawanta dabboy bessana mala oosite.
4. Gallassaa izzo melaa med'd'iide izzuwa yuushshuwa burtukaaniya mala k'alamiya okkiide ay wodiya melatinto akeekissite.

5. K'ammaa k'assi, bagga izzuwa med'd'iide karetsa k'alamiya okkiidenne bolla bagganna s'oolintetuwa med'd'iide, ay wodiya melatinto akeekissite.
6. Hewaappe wodiya k'onc'issiya malaatatuwa he wodiyan oosettiya oosotuwanna dabboyussaa oosuwa annaac'c'iyen oosissiide kasiyan dabboy bessawantoo wojuwa immite. (Nashshussaa, kushiya bak'aa,...).

Saamintaa 27



Ootsi bessuwa 47 :- Saamintaan De'iya Gallassatuwa

Saamintaan de'iya gallassatuwa kaalliya maaraa kaalliide naanaa shaakissite.

1. Koyro pidoletuwa dummayiide doommiya saamintaan de'iya gallassatuwa oykkeedda chartiya giigissite. (Sa- Saynno, Ma- Maak'o, O- Orooba, Ha- Hamuusa, A- Arba, K'e- K'eeraa, Wo- Woggaa).
2. Saamintaan de'iya gallassatuwa oykkeedda chartiya giigissite. (Sa- Saynno, Ma- Maak'o, O- Orooba, Ha- Hamuusa, A- Arba, K'e- K'eeraa, Wo- Woggaa) giyawa naanaw beettiyasaan godaan sottiide s'eesissuwan dooyissite.
3. Saamintaan de'iya gallassatuwa kaaluwa maaraan (Leemisoo: Saynno - gakkanaw tamaariya gallassatuwa gidiyawanne K'eeraadenne, Woggaade soyaan shempi peeshiya gallassatuwa gidiyawa shaakissite.



Ootsi bessuwa 48 :- Darko Dozatuwa Ishalssuwa

Dumma dumma darko dozatuwa indaa bolla woy baldiyan tokissussaa hawaappe s'adenna imetteedda maaraan plissite.

1. darko dozatuwa tokiya miishshaanne zeretsaa giigissuwa.
2. Tu'e biittaa tokiya miishshaan kuntsana mala ootsussaa.
3. Wooti tokettinto beessiide, ubba naanaykka bare miishshaan miishshaan zeretsaa tokkana mala ootsussaa.
4. Gallasaan gallasaan ootsana beessiya ishalssuwa (poo'uwa demmana beessiyawa, haatsaa ushshana beessiyawa akeekissuwa.
5. Gallasaan gallasaan beettiya laamiya bare laggetoo gishana mala mintsetsuwa.



Ootsi bessuwa 49 :- Giiga K'umaa

Naanay giiga k'umaa go'aa s'adenna imetteedda maaraan odana mala kaaletsite.

1. Hawaappe s'adenna shiik'eedda k'ofay hintena akeekissanaw wod'd'awa gidoode, giiga k'umaa go'aa naanaa detsaw miikkiya hanotaan k'aamissi k'onc'issite.
2. Hinte tamarisseeddawaanna gakettiya ooshatuwa oochiide naanaappe zaaruwa akkite.

Giiga K'umaa

Giiga k'umaa muussay pas'a asa gidanaw koshshiya yewuwa. Nu bollaa dichanaw duma duma k'umaa k'ommotuu koshshiino. “ nu bollaw wolk'aa immiyawanta. “Pirootiinetuu” Nu bollaa kooliino. K'ibaatii dariya k'umatu dic'c'iyaa naanaw koshshiyawanta gidoode, Vaytaaminetuunne Maydinetuukka nu bollaa hargiyaappe te'iyawanta. Ha heezzu ses'etsa k'umaa k'ommotuu nu bollay pas' gidanaadaan ittippetetsaan ootsiino.

Itti itti k'umaa shaakotuwa gidon ittuwappe bollatiya ses'etsa k'umatu de'iino. Gidoppe attin kawushiya ogiyaan k'onc'issanaw miikkanaadaa: wolk'aa immiyawanta, bollaa kooliyawantanne , hargiyaappe te'iyawanta giide s'eeseetto

Wolk'aa Immiya /Karbohaydireete/ K'umatuwa Go'aa

Wolk'aa immiya woy Karbohaydireete k'umatu nuun kaa'anaadaa, wos's'anaadaa, ootsanaadaaninne tamaranaadaan wolk'aa immiino. Wolk'aa immiya k'umatu: uruuziya, sindiya, badalaa, shukkaariya, shonkoora, eessaa, zaytiya, oyssaa, dinnichiya, unc'aa, ocholooniya, meledda ayfaa ayfetuwanne h.h.m

Bollaa kooliya / Pirootiine/ K'umatuwa Go'aa

Bollaa kooliya woy Pirootiine k'umaa kommotuu nu bollay dic'c'anaadaanne pas'a gidanaadaa ootsiyawanta. Bollaa kooliya k'umaa kommotuu: ashuwa, kuttuwa, moliya, k'uuk'ulliya, baa'eelaa, wohiyaa, atariya, sumburaa, akuri-atariya, missiriya, ocholooniya, pilaa, maatsaa h.h.m beettee.

Hargiyaappe Te'iyaa /Vaytaaminianne Maydiniya/ K'umatuwa Go'aa

Hargiyaappe te'iyaa k'umatu achay, mek'etsayne galbay minonne pas'a gidana mala ootsiyawanta. Hargiyaappe te'iyaa k'umatu: santsaa, salaas'aa, k'oss'aa, leekiya, manguwa, muuziya paappaa, burtukaaniya, h.h.m



Ootsi bessuwa 50 :- Naanaa Oosuwa Shiishshussaa

Naanay dummer dummer wodetuwan ootseedda oosotuwa itti bolla giigissiide misiliya mas'aafaa med'd'iide hara tamaaretuwanna laamettana mala kaalliya maaraan oosite.

1. Naanay dummer dummer wodetuwan misileedda, k'ans'i d'eppeedda, okkeedda, s'aafeedda h.h.m oosotuwa shiishshiide giigissuwa.
2. Shiishsheedda oosotuwa itti doosiya gidduun k'achiide wotsana mala maaddussaa.
3. Giigisseedda misiliya mas'aafaa hara tamaaretuwanna laamettiide s'eellana mala ootsussaa.
4. Wursetsaan untu ootseedda oosotuwa shiishshiide, wotsanaw giigeedda zalangaa bolla maaraayiiide wotsussaa.



Ootsi bessuwa 51 :- (Gallassaa Paydiyawa) Kalandariya

Attametteedda gallassaa paydiyaawa (kalandariya) ahiide, gallassanne aginaa shaakki bessana mala kaalliya maaraan oosissite.

1. Laytsaa gidduun de'iyaa 13 aginatuwa kaaluwa maaraan s'eesi shaakkana mala udussaa.
2. Itti itti aginaan aappun gallassatuun de'into akeekissuwa.
3. Attametteedda gallassaa paydiyaawa (kalandariya) ahiide, naanay gallassanne aginaa shaakki bessana mala leemisuwa beessiide, zaari oochite.

Saamintaa 30



Ootsi bessuwa 52 :- Muussaa Wode Bonchettana Bessiya Pas'atetsaa Maaratuwa

Muussaa wode bonchettana bessiya pas'atetsaa maaratuwa, (leemisoo: k'umaa maanaappe kasiyaaninne mi simmiide kushiya meec'c'ussaa, meedda miishshaa meec'c'ussaa h.h.m) dooyana mala kaallita maaraan oosissite.

1. Haatsaa, saamunaa/ giigissuwa.
2. Naanay kifiliyappe kare kesana mala ootsussaa.
3. Kushiya dubbissiide, saamunaan sokiide, loytsi sokiide meec'c'l bessussaa.
4. Kasetiide eeno giya naanay, kaalliide ubba naanaykka kaallaan kaallaan kushiya meec'c'ussaa dooyana mala maaddussaa.
5. Wursetsaan, naanay ubba wode k'umaa maanaappe kasiyaaninne mi simmiide kushiya haatsaaninne saamunaan woy bidintsaa meec'c'ana bessiyawa wozantsussaa.

O Kifiliya Tamaaretuwa



4. Med'aa Bilaa



Kessuwaa

Geluwaa	100
Med'aa 1:- Misiletuwa Mayzussaa.....	101
Med'aa 2:- Misiletuwa Gasetuwa.....	101
Med'aa 3:- Misiletuwaa Okaa	102
Med'aa 4:- Bollaa Kifiletuwa Misiliya Okussaa	103
Med'aa 5:- Soo Medosatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa	104
Med'aa 6:- Soo Asaa Jamatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa	107
Med'aa 7:- Dumma Dumma Medosatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa.....	108
Med'aa 8:- Dumma Dumma Dozatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa.....	109
Med'aa 9:- Urk'aappe Soo Medosatuwa K'otsaa Med'd'ussaa.	110
Med'aa 10:- C'achatuwa Gasetiide Pidoliyaa Med'd'ussaa	111
Med'aa 11:- Urk'aappe K'otsaa Med'd'ussaa	111
Med'aa 12:- Wark'atatuwaa K'ans'ereetsuwa	112
Med'aa 13:- Urk'aappe Pidoletuwaa Med'd'ussaa	112
Med'aa 14:- K'otsatuwa K'ans'ereetsiide Gatsussaa	112
Med'aa 15:- Oysetsiyabatuwan soo Miishshatuwa Oytsussaa.....	113
Med'aa 16:- Doosiyaappe K'otsaa Med'd'ussaa	114
Med'aa 17:- Pidoletuwaa K'ans'ereetsiide Oytsussaa.....	114
Med'aa 18:- Joomeetiriya K'otsaa Med'd'ussaa.....	115
Med'aa 19:- Paydotuwan Misiliyaa Med'd'ussaa.....	115
Med'aa 20:- Ec'erattonne li Naanaa	116
Med'aa 21:- Puutatti Dichaa Taarikiyaa	117

Geluwaa

Med'aa bilaa wodiyan naanay dumma dumma k'otsay de'iya misiletuwaa k'ans'anaadaanne mayzzanaadaa, dumma dumma misiletuwa med'd'anaadaanne k'alamiyaa okkanaadaa, urk'aappe modoletuwa med'd'anaadaa, wark'atatuwa k'alam'ussaanne k'ans'ereetsusnaan dumma dumma k'otsatuwa med'd'anaadaa ootsiya wodiya.

Ha maado mas'aafaa bolla itti itti oosatuwa polanaw maaddiyaa hiillatuu wod'd'eeddino. Ha hiillatuu dendo gidana mala wod'd'eeddawanta gido gishshaw, heeraa hanotaadaa giigissiide woy haraa gujjiide go'ettana dandayettee.

Saamintaa 3



Med'aa 1:- Misiletuwa Mayzussaa

“Misiletuw Mayzussaa” giyawa ootsanaw imetteedda oosuwaa maaraa kaallite.

- Dumma dumma misiletuwa ec'a gaazees'atuwaappe, mes'eetetuwappe, kalandaretuwappe posteretuwappe h.h.m k'ans'ereetsiide giigissuwaa.
- Naanay c'ugaan c'ugaan gidiide k'ans'eteedda misiletuwa kartoonyaa woy godaa bolla oytsana mala ootsussaa.

Saamintaa 4

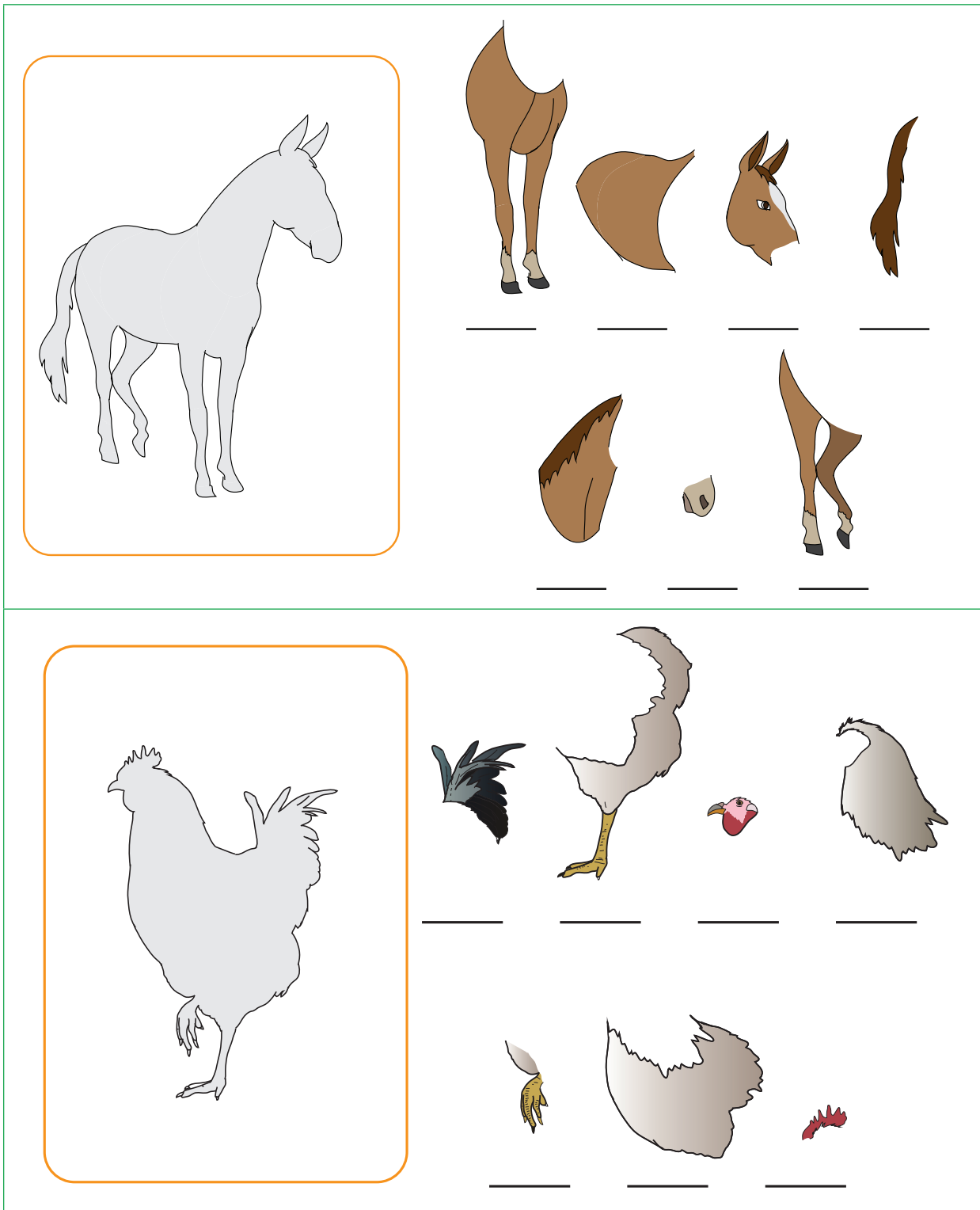


Med'aa 2:- Misiletuwa Gasetuwa

Heeraan beettiya dumma dumma misiletuwanne dumma dumma k'otsatuwa naanay k'ans'ereetsiide zaari gasetussaa dooyana mala hawaappe s'adenna imetteedda leemisuwa maaraa kaalliide oosissite

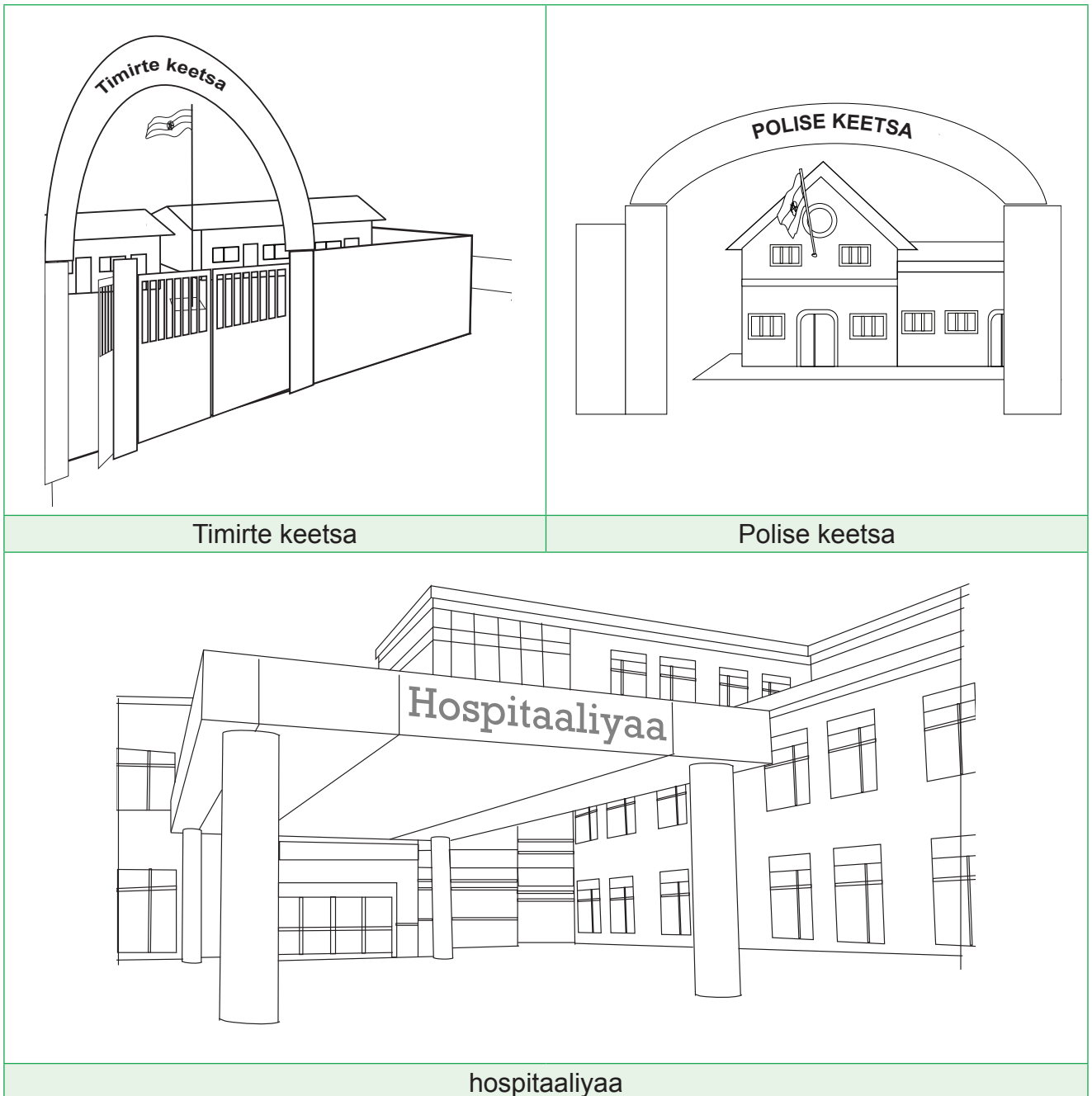
- Dumma dumma misiletuwa ec'a gaazees'atuwaappe, mes'eetetuwappe, kalandaretuwappe posteretuwappe h.h.m k'ans'ereetsiide giigissuwaa.
- Kans'ettiyaa ec'a gaazees'atuwaappe, mes'eetetuwappe, kalandaretuwappe posteretuwappe h.h.m demmeedda misilatuwa koyro k'otsaa naanaa loytsi bessuwa.
- Naanay c'ugaan c'ugaan gidiide k'ans'eteedda misiletuwa biletsaa immana dandayiyaa hanotaan gasetana mala ootsussaa.
- Gasetuwaa oosuwaa kasiyan wurseedda c'ugay s'ooneedda guussaa.

Leemisoo:- Hawaappe s'adenna imetteedda laa'u misiletuwaan beettiyawaadaan k'ans'ana dandayettee. Naanay dooy dooy boode c'orasaan k'ans'ereetsiide suuppaa shiishshi gasuwaakko baana koshshee.



Med'aa 3:- Misiletuwa Okaa

Tamaaretuu dooyiyaa mas'aafaa bollan heeraan beettiyaa duma duma maaddiyaa sohotuwa misiliyaa naanaw immide okaa dooyana mala leemisuwaa maaraan oosissite.



Timirte keetsa

Polise keetsa

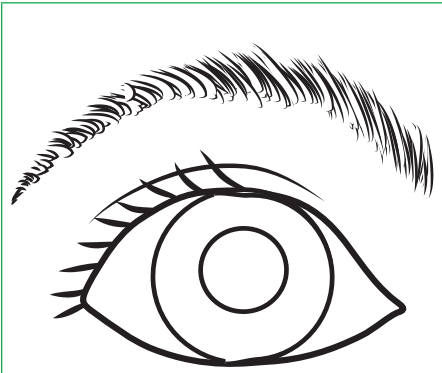
hospitaaliyaa

Saamintaa 5

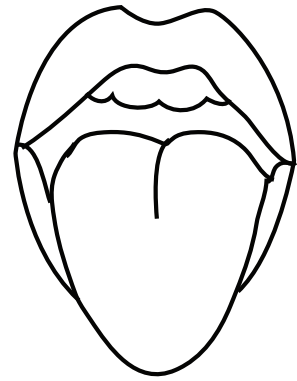


Med'aa 4:- Bollaa Kifiletuwa Misiliya Okussaa

Tamaaretuu dooyiyaa mas'aafaa bollan heeraan duma duma bollaa kifiletuwa misiliyaa k'alamiyaa okkanaadaa ootsanaw, s'adenna imettedda leemisuwaa maaraan misiletuwa unto immiide okki dooyana mala oosite.



ayfiya



Ins'arsaa



kushiyaa



Siid'iyaa



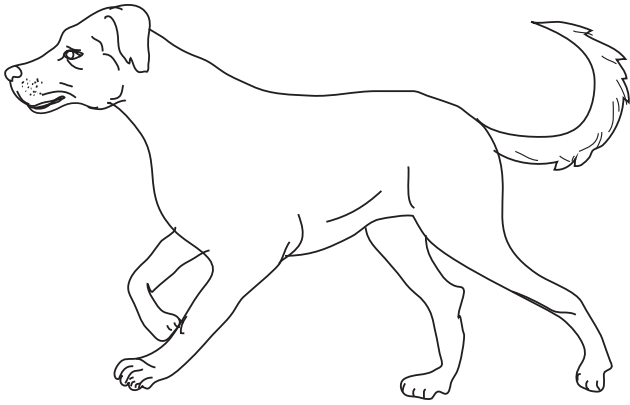
haytsaa

Saamintaa 9



Med'aa 5:- Soo Medosatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa

- Tamaaretuu dooyiyaa mas'aafaa bollan heeraan dumma dumma soo medosatuwa misiliyaa k'alamiyaa okkanaadaa ootsanaw, s'adenna imetteedda leemisuwaa maaraan misiletuwa unto immiide k'alamiya okkki dooyana mala oosite.



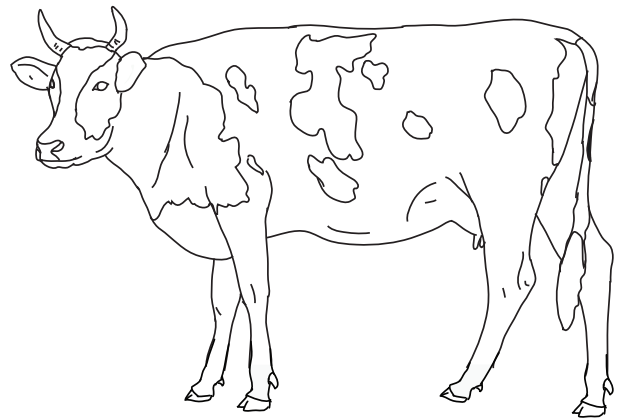
kanaa



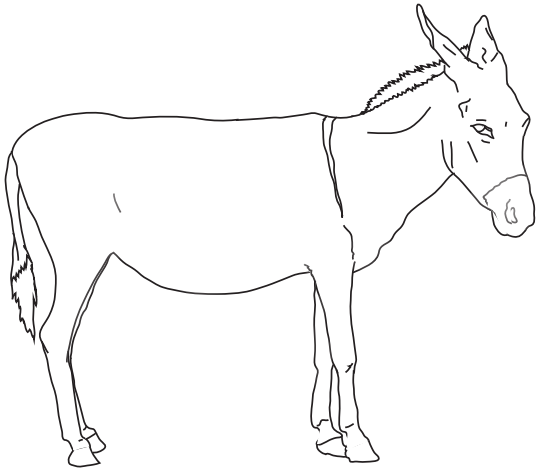
gawaratto



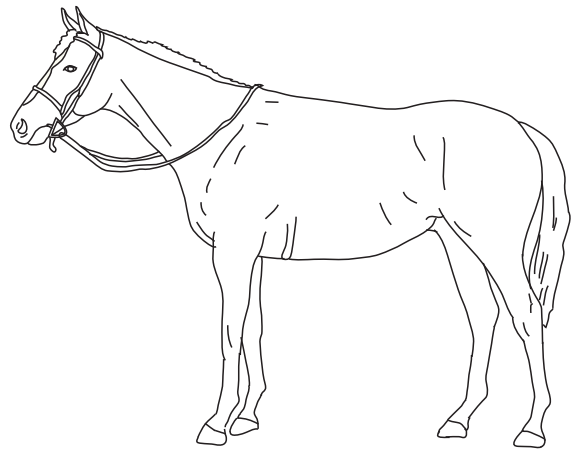
kuttatto



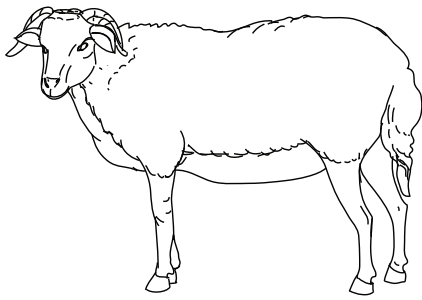
miyatto



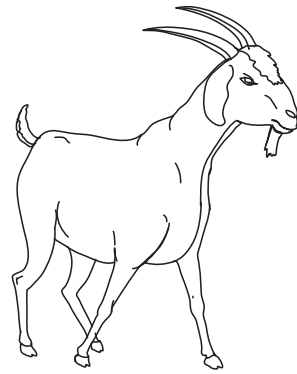
Hariyaa



Paraa



Dorsaa



Deeshshaa

•

Saamintaa 10



Med'aa 6:- Soo Asaa Jamatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa

- Tamaaretuu dooyiyaa mas'aafaa bollan soo asaa jamatuu duma duma oosotuwa ootsoode bessiyaa misiliyaa k'alamiyaa okkanaadaa ootsanaw, s'adenna imetteedda leemisuwaa maaraan misiletuwa unto immiide k'alamiya okkki dooyana mala ootsite.



Aatto



Aatto



Ishaa

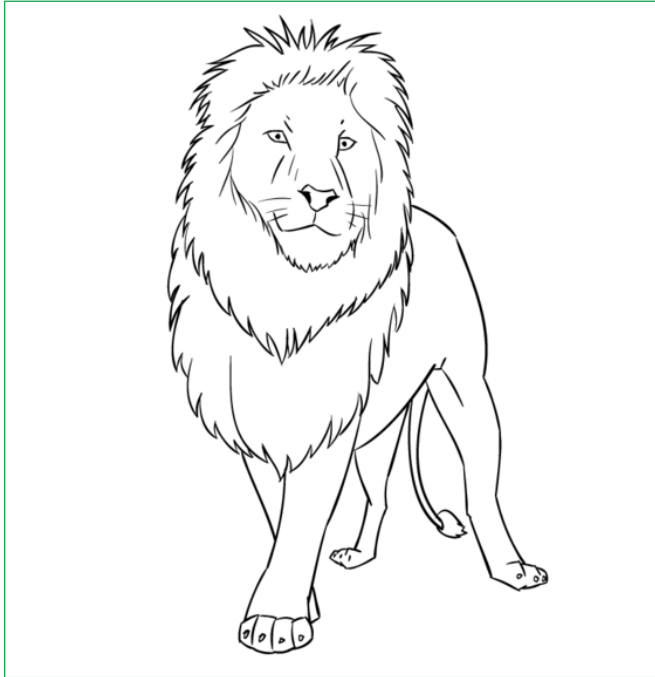


Michatto

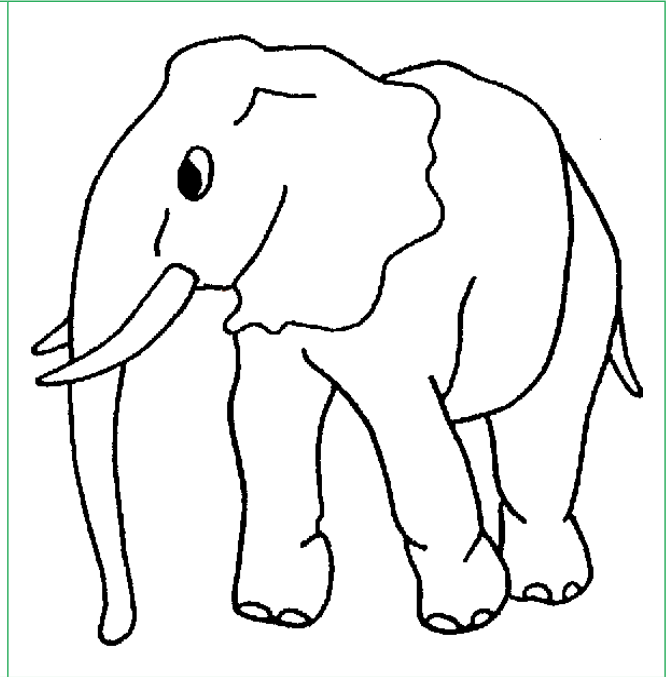


Med'aa 7:- Dumma Dumma Medosatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa

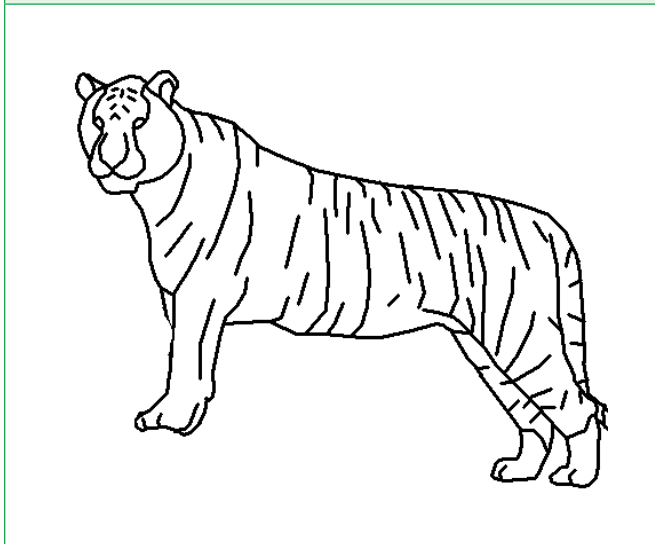
- Tamaaretuu dooyiyaa mas'aafaa bollan dumma dumma medosatuwa bessiyaa misiliyaa k'alamiyaa okkanaadaa ootsanaw, s'adenna imetteedda leemisuwaa maaraan misiletuwa unto immiide k'alamiya okkki okki dooyana mala ootsite.



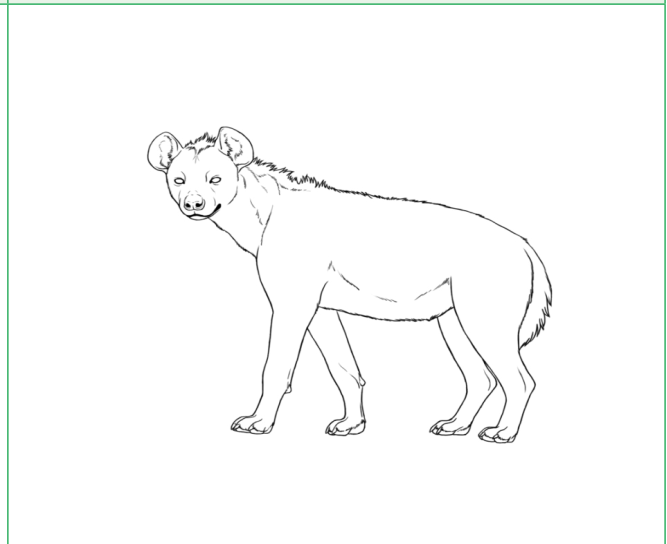
Gaammuwa



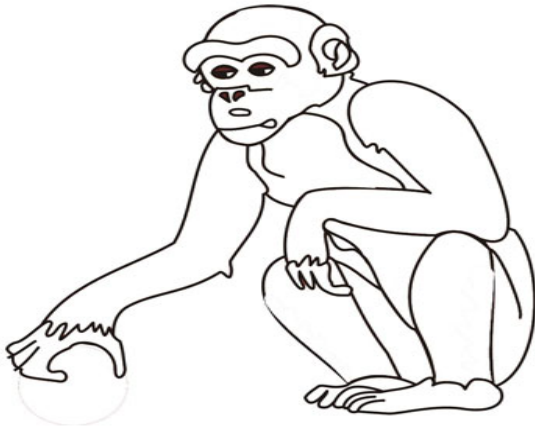
Dangarsaa



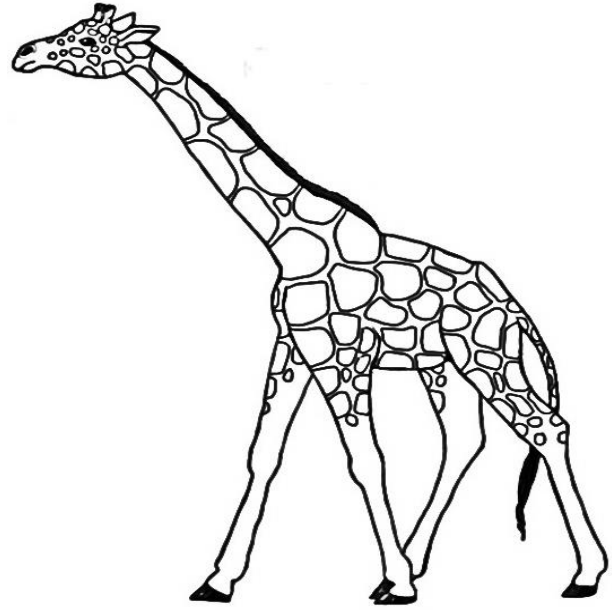
Maahiyaa



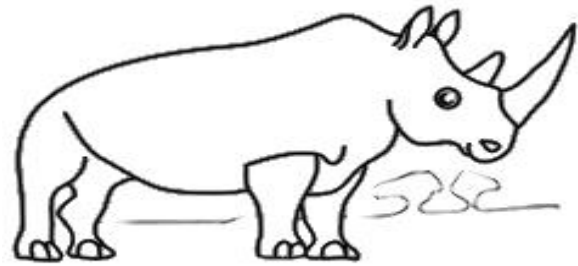
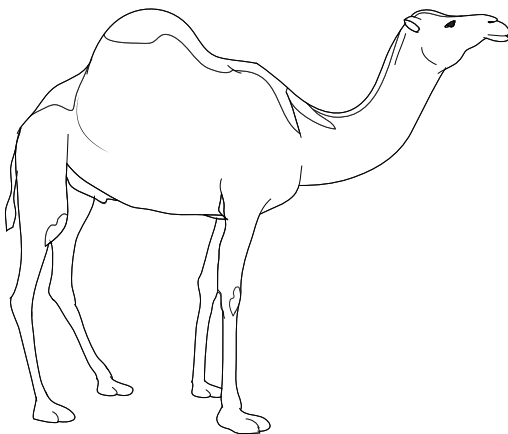
Babark'iyaa



Geleshshuwa



Suylaanuwa



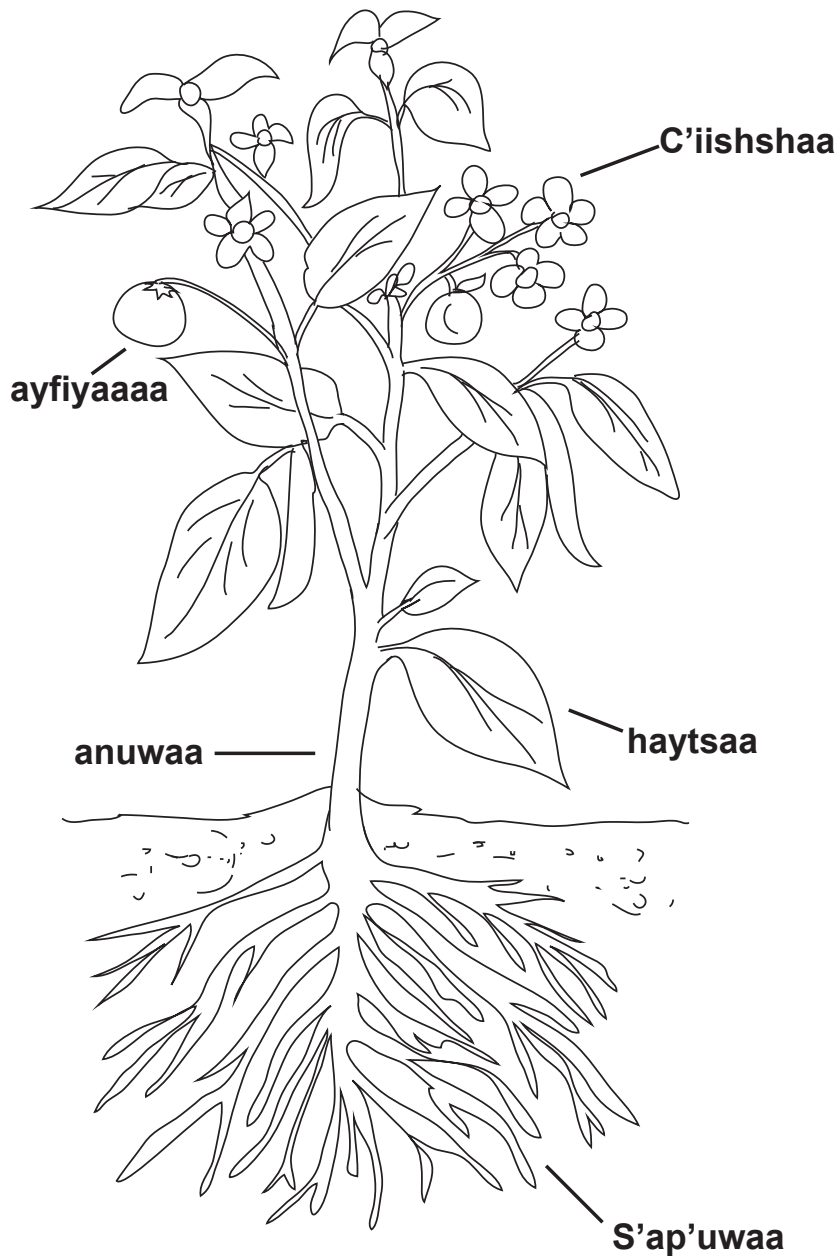
Gaashuwa

Saamintaa 11



Med'aa8:- Dumma Dumma Dozatuwa Misiliyaa K'alamiyaa Okkussaa

- Tamaaretuu dooyiyaa mas'aafaa bollan dumma dumma dozatuwa anuwa, haytsaa, s'ap'uwanne c'iishshaa misiliyaa k'alamiyaa okkanaadaa ootsanaw, s'adenna imetteedda leemisuwaa maaraan misiletuwa unto immiide k'alamiya okki okki dooyana mala ootsite.



Med'aa 9:- Urk'aappe Soo Medosatuwa K'otsaa Med'd'ussaa.

Naanay munak'etteedda urk'aa go'ettiide, soo medosatuwappe ittuwaa dooriide melatissi med'uwaa dooyissanaw imetteedda maaratuwa kaallite.

- Biittaa munak'k'iide urk'aa koyrotti giigissuwa
- Urk'aappe soo medosatuwa woot med'd'ana dandayettinto kaset unta bessuwaa.
- Naanay bare dosiyaa mehiyappe ittuwa dooriide k'otsaa urk'aappe med'uwaa dooyanaadaa ootsussaa.
- Wursetsaan med'd'eedda k'otsaa kifiliyaa naanaa bessanaadaa udussaa.

Saamintaa 13



Med'aa 10:- C'achatuwa Gasetiide Pidoliyaa Med'd'ussaa

- Tamaaretuwa ootsi dooyiyaa mas'aafaa bolla c'achatuwan med'etteedda pidoletuwa yafaraa kaalli gasetiide pidoliyaa med'd'anaadaanne shaakkanaadaa maaddite.

Ba	Ba	Ba	Ba	Ba
Be	Be	Be	Be	Be
Bi	Bi	Bi	Bi	Bi
Bo	Bo	Bo	Bo	Bo
Bu	Bu	Bu	Bu	Bu



Med'aa 11:- Urk'aappe K'otsaa Med'd'ussaa

Munak'etteedda urk'aa naanaw shiishshiide barentu koyeedda soo miishshaappe ittuwa zaari zaari med'd'ana mala ootsite. Kaalliidekka he miishshaa go'aa odana mala mintsetsite. Kaalliyaa maaraan kaaletsi oosissite.

1. Munak'etteedda urk'aa giigissuwaa.
2. Munak'etteedda urk'aa naanaw gishussaa.
3. Munak'etteedda urk'aappe soo giddo miishshatuu wooti med'ettinto med'd'i bessuwa.
4. Naanay be'eedda maaraan bare doseedda soo giddo miishshaa med'uwaa dooyana malaa ootsite.
5. Barentu ootseedda oosuwaa kifiliyaa laggetsatoo bessiide go'aa odana mala ootsite.



Med'aa 12:- Wark'atatuwaa K'ans'ereetsuwa

K'alamiyaa wark'ataanne mak'asiyaa naanaw gishi immiide, s'adenna imetto maaraan wark'ataa k'ans'ereetsiide bootsa wark'ataa bolla oytsana mala ootsite.

1. K'alamiyaa wark'ataanne mak'asiyaa giigissuwa
2. Naanaw gishi imuwa
3. K'alamiyaa wark'ataa k'ans'ereetsiide bootsa wark'ataa bolla oytsiya wogaa naanaa bessuwa.
4. Naanay be'eedda maaraan k'alamiya wark'ataa mak'asiyan k'ans'ereetsiide bootsa wark'ataa bolla oytsi oytsi dooyana mala ootsussaa.



Med'aa 13:- Urk'aappe Pidoletuwaa Med'd'ussaa

Munak'etteedda urk'aappe naanay pidolatuwa imetteedda maaraa kaalliide med'd'ana mala ootsite. naanaw shiishshiide barentu koyyeedda soo miishshaappe ittuwa zaari zaari med'd'ana mala ootsite.

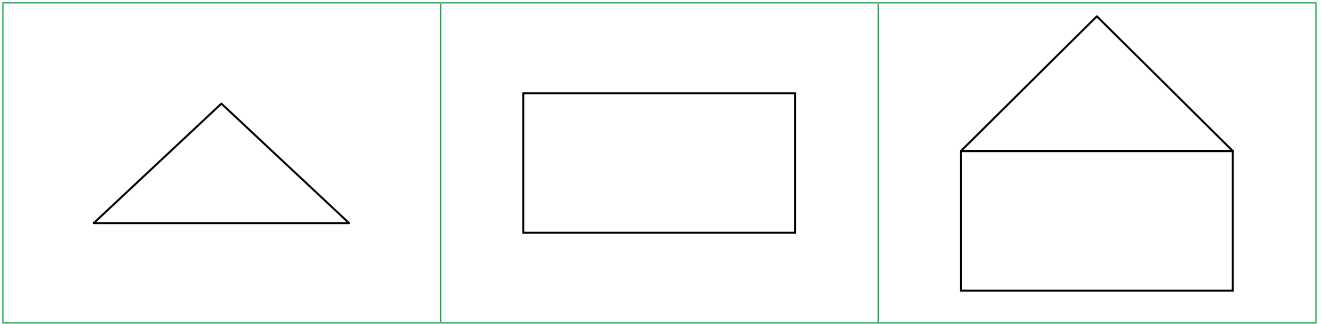
1. Munak'etteedda urk'aa giigissuwaa,
2. Munak'etteedda urk'aa naanaw gishussaa
3. Munak'etteedda urk'aappe pidoletuu wooti med'ettinto med'd'i bessuwa,
4. Naanay be'eedda maaraan pidoletua med'd'ussaa zaari zaari dooyana mala ootsite.
5. Barentu ootseedda oosuwaa kifiliyaa laggetsatoo bessana mala ootsite.



Med'aa 14:- K'otsatuwa K'ans'ereetsiide Gatsussaa

Naanay dumma dumma misiletuwa kartoonyaa bolla med'd'anaadaanne yafaraa kaalliide k'ans'ussaanne k'ans'owaa zaaretsi gasetuwa imetteedda maaraan dooyissite.

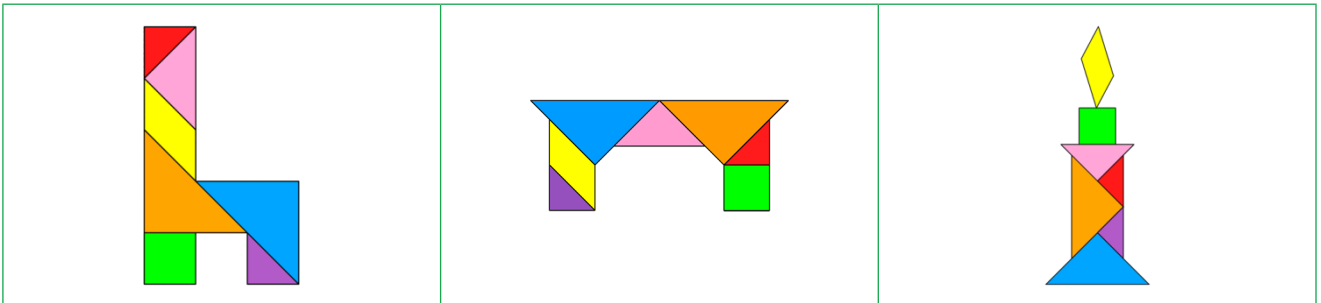
1. Kartoonyaanne mak'asiyaa giigissuwa.
2. S'adeen imetto leemisuwa maaraan dumma misiletuwa kartoonyaa bolla med'd'iide yafaraa kaalli k'ans'iidenne k'ans'owaa zaaretsi suure gasetiide bessuwa.
3. Naanay be'eedda maaraan kartoonyaa k'ans'ereetsiide med'd'eedda misiliyaa zaari gasuwa dooyana mala ootsite.
4. Barentu ootseedda oosuwaa kifiliyaa laggetsatoo bessana mala ootsite.



Med'aa 15:- Oysetsiyabatuwan soo Miishshatuwa Oytsussaa

Dumma dumma oytsiyabatuwa (shidiya, med'd'eriya...) go'ettiide s'adenna imetteedda maaraan dumma dumma misiliyaa k'ans'etsatuwa oysetsiide soo giddo miishshatuwa med'd'ana mala maaddite.

1. Dumma dumma miishshatuwa k'ans'etsaanne oytsiyabatuwa giigissuwaa.
2. K'ans'etsaanne oytsiyabatuwa naanaw gishussaa.
3. S'adeen imetto leemisuwa maaraan dumma miishshatuwa k'ans'etsaa oytsiyaabaan go'etti oysetsiide bessuwa.
4. Naanay be'eedda maaraan dumma miishshatuwa k'ans'etsaa oytsiyaabaan go'etti oytsussaa zaari dooyana mala ootsite.
5. Barentu ootseedda oosuwaa kifiliyaa laggetsatoo bessana mala ootsite.



Saamintaa 17



Med'aa 16:- Doosiyappe K'otsaa Med'd'ussaa

Doosiyaa bootsa wark'ataanne oysetsiyabaa go'ettiide k'ans'etsa wark'atatuwa doosiyaa bolla oytsiide k'otstuwa med'ussaanne oytsussaa imetteedda maaraa kaalliide oosissuwan dooyana mala ootsite.

1. Doosiyaa bootsa wark'ataanne oysetsiyabaa giigissuwa.
2. Naanaa c'ugaan utissiide oosoo koshshiyaa miishshatuwa immussaa.
3. k'ans'etsaa wark'atatuwa oytsiyaabaan go'etti doosiyaa bolla oysetsiide bessuwa.
4. Naanay be'eedda maaraan k'ans'etsaa wark'atatuwa oytsiyaabaan go'etti doosiyaa bolla oysetsussaa dooyana mala ootsite.
5. Barentu ootseedda oosuwaa kifiliyaa laggetsatoo bessana mala ootsite

Saamintaa 18



Med'aa 17:- Pidoletuwaa K'ans'ereetsiide Oytsussaa

Kardiyaa bolla s'aafetteedda pidoletuwa k'ans'ereetsiide zaari oytsussaan kawushsha k'aalatuwa med'd'ana mala ootsite.

1. Kardiyaa bolla s'aafetteedda pidoletuwa, mak'asiyanne oysetsiyabaa giigissuwa
2. Kardiyaa bolla s'aafetteedda pidoletuwa, mak'asiyanne oysetsiyabaa naanaw immussaa.
3. Pidoletuwa k'ans'ereetsiide zaari oytsussaan kawushsha k'aalatuwa med'd'i bessussaa.
4. Naanay be'eedda maaraan s'aafetteedda pidoletuwa k'ans'ereetsiide zaari oytsussaan kawushsha k'aalatuwa med'd'i dooyana mala ootsite.

Saamintaa 27



Med'aa 18:- Joomeetiriya K'otsaa Med'd'ussaa

Wark'atatuwa k'alam'ussaanne k'ans'ussaan duma duma k'otsatuwa med'd'anaadaa udiide joomeetiriya ayatetsaa akeekana mala ootsite.

1. Wark'ataa, masmariya, mak'asiyaa, irsaasiyaa, laap'p'isiyaa, h.h.m giigissuwa.
2. Wark'ataa go'ettiide joomeetiriya k'otsatuwa (izzuwa, heezau miyyiyaa, oydu miyyiyaa h.h.m) k'alam'ussaanne k'ans'ussaan wooti med'd'ana dandayettinto koyruwan med'd'i bessussaa.
3. Naanay be'eedda maaraan wark'atatuwa k'alam'ussaanne k'ans'ussaan duma duma joomeetiriya k'otsatuwa med'd'anaadaa dooyissite.

Saamintaa 30



Med'aa 19:- Paydotuwan Misiliyaa Med'd'ussaa

Paydotuwa go'ettiide duma duma misiletuwa med'd'anaw kaalliyaa maaraa go'ettite.

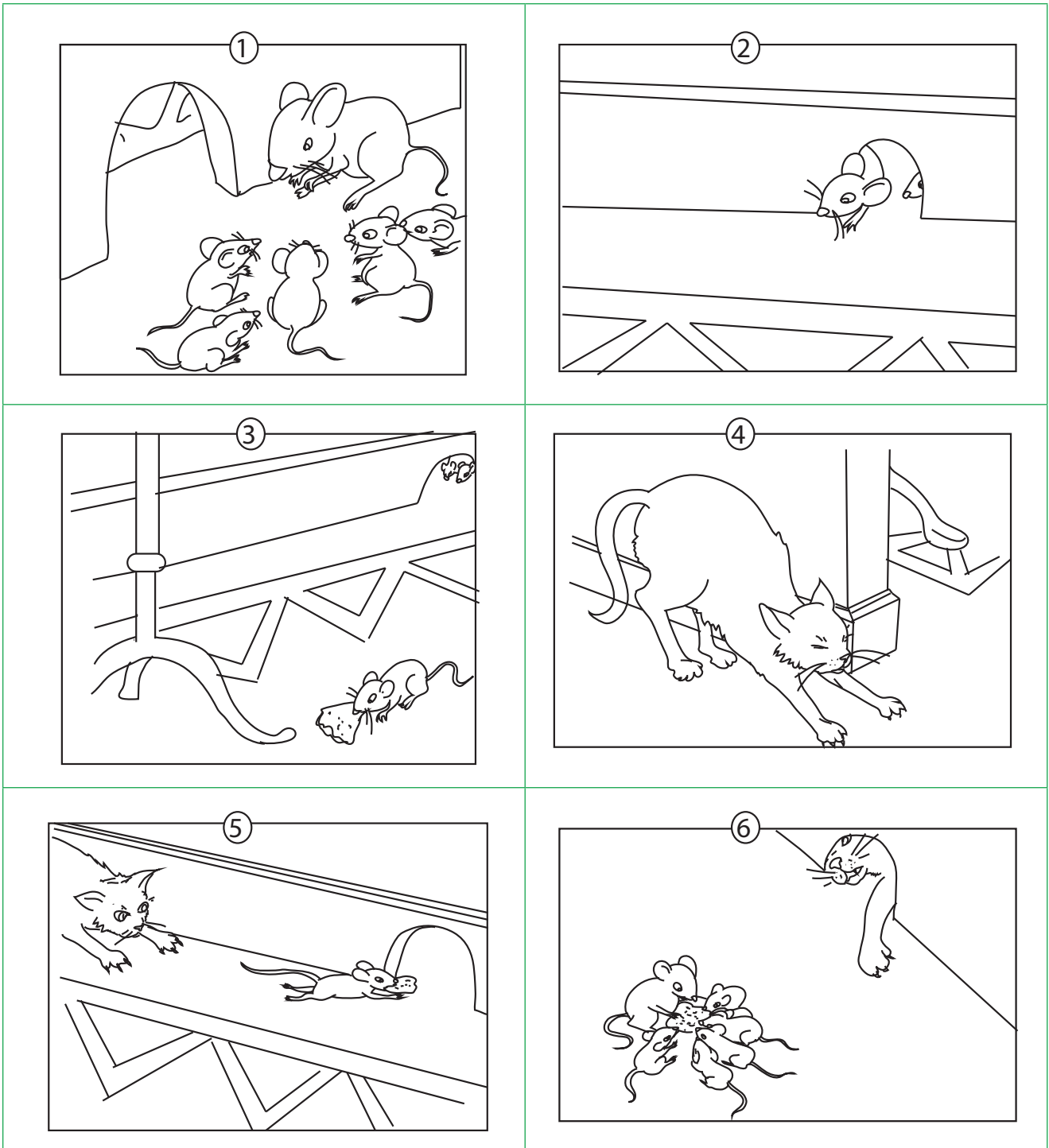
1. Ubba naanaykka ordissiide haassi haassi 3 nne 8 paydotuwa barentu dawutariya bolla med'd'ana mala ootsite.
2. 3 payduwan asaa haytsaa, hewaadanka, 8 payduwan go'ettiide gawaraa misilana mala ootsite.
3. Ha misiliyaa duma duma gallassatuwan zaari zaari misilana mala ootsite.
4. Kaalliide barentu misiliyaa k'alamiyaa okkana mala ootsite.
5. Gujjiidekka, heeraan untu s'eelliyaa ittibaa misiliide k'alamiya okki bessana mala ootsite.
6. Barentu k'ofaa misilana mala duma duma wodetuwan duma duma misili bessiyaa oosuwaa immite.

Saamintaa 31



Med'aa 20:- Ec'erattonne li Naanaa

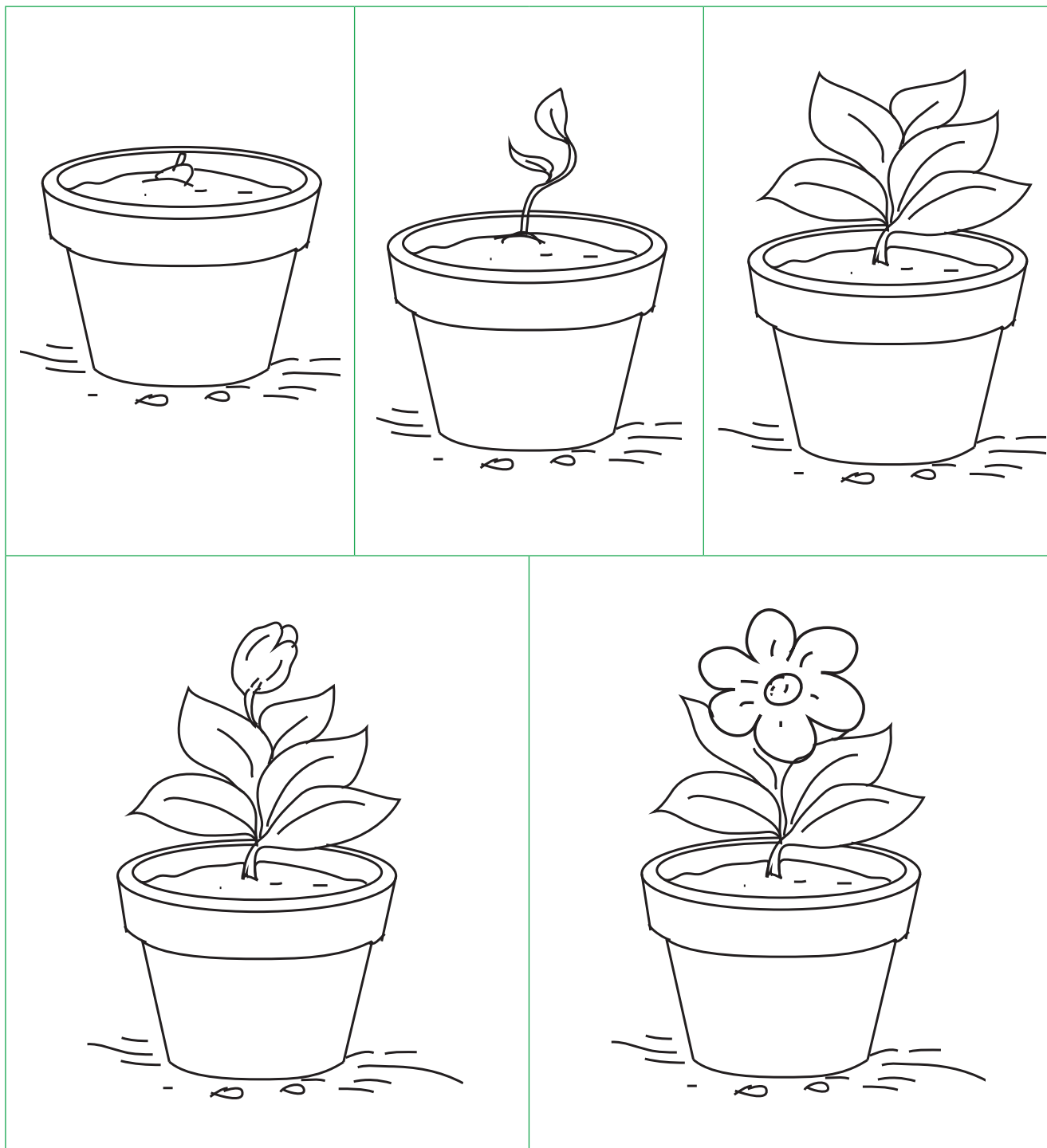
Hawaappe s'adenna de'iyaa kaalesettiya 6 misiletuwa naanaw gishi immiide, misiletuwa k'alamiya okkana malaanne s'eelledda misiletuwappe akeekeedda taarikiyaa odana mala oosite.





Med'aa 21:- Puutatti Dichaa Taarikiyaa

Hawaappe s'adenna de'iyaa kaalesettiya misiletuwa naanaw gishi immiide, misiletuwa k'alamiya okkana malaanne s'eelledda misiletuwappe akeekeedda taarikiyaa odana mala oosite.



Kessuwa

Geluwa	122
Kaassaa 1:— Ayayi Siseetti?	123
Kaassaa-2: Payiduwa Lotoriya (Payidatuwa daboyuwa)	123
Kaassaa 3:-Dumma Dumma Layitsaa Giddon De'iya Asatuu C'eengursa Shakusa	124
Kaassaa 4:- Gimbiya med'uwa Kaassaa.....	124
Kaassaa 5:- Shiik'atuwa geeddaruwa	125
KKaassaa 6:- K'ohetta Asaa Maadussaa	126
Kaassaa 7:— Soo Asa Jamaa Oosuwa	126
Kaassaa 8:— Geyaa Kaassaa	127
Kaassaa 9:- Pidoliyaa Wos'iya	127
Kaassaa 10:- Miishshaa Payduwa Yafaratuwa	128
Kaassaa 11:— Pidoliyaa Gufaa Kaassaa.....	129
Kaassaa12:- Paydatuwa Dabboyuwa.....	129
Kaassaa 13 — K'otsatuwanne K'alamatuwaa Malatiyawaanna Dabboyuwaa.....	130
Kaassaa 14:- Pidolatuwa Shankatussaa	130
Kaassaa 15:- Duus'a Miishshatuwa Shiishshiide Itti Miishshaa Med'uwa.....	131
Kaassaa 16:- Gins'uwa zambilya	132
Kaassaa 17:— Heeraa Naaguwa.....	133
Kaassaa 18:—Asay Med'd'obaa	133
Kaassaa 19:— Biittatta Ayaa Gaaddee?	134
Kaassaa 20:- Ta Suntsaa Giddon De'iya Pidolatuwa	134
Kaassaa 21:- Birad'd'iyyaa Kaassaa.....	135
Kaassaa 22 :— Kesiya Ogiya Koshshaa.....	136
KKaassaa 23:- Pidolatuwa Shiishi Gatsiya Kaassaa.....	137
Kaassaa 24 Ayfaa ayfetuwa Walakussaa.....	137
Kaassaa 25:- Ubbaykka Saynno Dosee.....	138
Kaassaa 26 – Taarikiyawotuwa Kochi Kaassaa	139

Geluwa

Ha maado mas'aafaa gidдон kifiliya gidдо оосува оотсанав dandayissiya hiillaa go'etteedda. Ha kifiliya gidдо kaassay saamintatu gidдон tamaariidde de'iya bilatuwa minsiya guja k'aatsaa gidennashin waaanna tamarisiyaa hiillaa. Gujan kaassatuwa c'ugan kaa'iyaa naanaw c'ugan tamarussanne ootsiya eraa, billaane s'eela dichiino.

Koyro itti itti kaassanchatu kaassaa seeraa akeekeddawa d'iishissiino. Kaassaa maaran kaa'usaynne maaran kaa'ennawe kaaletsiya go'aynne k'ohiyawa erisite. Kaalliide kaassaa wode matan kaalli s'eelliide bessiya k'ofaa immite. Itti itti kaassaa aw gidiya k'onc'issanaw imetto azazuwa kaallite.

Ha maado mas'aafaa gidдон оосува оотсанав dandayissiya hiillaa go'etteedda. Ha hiillay doometsan shiik'eedda gishaw bessiya ogiyaadan aassi go'ettanaw dandayettee.

Saamintaa 1



Kaasaa 1:— Ayayi Siseetti?

Naanay ufayssiyanne maalalssiya garsa koshshaa shaakkana mala kaalliya kaalloddaa maaratuwa naagi ootsite.

1. Kaassay garsa koshshaa gidiyawa naanaw odussaa.
2. Naanay bagga izzuwa med'd'iide sintaa saleedaakko zaariide uttanaadaa oochite.
3. Dumma dumma siseettiya garsa koshshatuwa s'eesana mala naanaa oochite. leemisoo:- (hank'uwa, kayyuwa, yashshaa ,ufayssaa)
4. Kaalliya c'achatuwa odiide otsi bessussaa
 - Guutsa garsa koshshatuwa misiliyan besussaa. leemisuwaw:- ufayssaa, hank'uwa, kayyuwa, yashshaa h.h.m
 - Naanatu misiliya bolla beettiya garsa koshshay ayento malana mala udussaa.
5. Ubba naanay kaallan kaallan dumma dumma garsa koshshatuwa malati bessanaadan udussaa.

Tobbiyaa ooshatuwa

- Kaassay ay malee? ayaw?
- Kaassaappe ayaa ereeditee?
- Kaassa kaa'anaw ayaa ayaa uddana bessii?
- Ayay ayay hintenanashechii? Ayay kayoyii?



Kaasaa-2: Payiduwa Lotoriya (Payidatuwa daboyuwa)

“payiduwa lotoriya” giya kaassaa kaa'anaw kaalliya maaraa kaallino.

1. Naanaa 4-6 c'ugan wotsite
2. Lotoratuwa c'uguwan gishussaa
3. K'ans'etteedda payidatuwa zaraa bolla de'iya payidatuwanna dabboyiide kaassaa naanaa beesite.
4. Naanay be'eedda maaraadan payidatuwa s'eesiide dabboy shaakkana mala odussaa.

Tobbetiyyaa ooshata

1. Kaassaa doseeditee? ayaw?
2. Kaasa kaa'anaw ayaa ayaa udana koshshii?

Saamintaa 4



Kaasaa 3:-Dumma Dumma Layitsaa Giddon De'iya Asatuu C'eengursa Shakusa

“Dumma dumma laytsa gidдон de'iya asatuwa c'engursaa shaakuusaa” giya kaassaa kaa'anaw kaalliya maaraa kaallite.

1. Koyruwan dumma dumma laytsa gidдон de'iya asatuwa c'engursaa sisiide shaakkana mala ooshshussaa (leemisuwaw:- ec'a, wozantsuwa, yalaga, naanaa, attumawaa, mac'c'awaa h.h.m).
2. Ha baasuwan dumma dumma laytsa gidдон de'iya asatuwa kochanaada udite.
3. Naanay kocheedda baasuwan kaallan kaallan c'engursaa sissana mala udiide hara naanay k'assi “ o” c'ongurissentoo odana mala uduwa.

Tobbetiyyaa ooshaata

1. Kaassay ay malee? ayaw?
2. Kaassaappe ayaa akeekeeditee?
3. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaaa udanaw koshshii?

Saamintaa 7



Kaassaa 4:- Gimbiya med'uwa Kaassaa

“kaafuwaa kaasa” giya kaasa kaa'iide kaalliya maaray

- Naanay 3-4 c'ugan uttanaada udite.
- Kaafuwaw go'iyaa dumma dumma miishshatuwappe giigeedda pilasitikiyaa woomboraatuwa, shik'ii gakeedda saank'aatuwa, siiliyaa/muushiyaa/ zangiyaa h.h.m c'ugan imussaa.
- Naanay c'ugan gidide dumma dummabaa kaafana mala udite.
- Kaafeedabaa kifiliya laggetuwaw bessanaada ootsite.

Tobbiyaa Ooshaata

1. Kaassay ay melee? Ayaw ?
2. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaa udana beessii?

Saamintaa 8



Kaassaa 5:- Shiik'atuwa geeddaruwa

“Shiik'atuwa Geeddaruwa” giya kaassaa kaa'anaw kaalliya ogiya kaallite.

- Hillaa med'aa med'uwa/joomeetiriya med'aa med'uwa/, suuppa shuchaatuwa, ayfaayfetuwa h.h.m. laa''u laa''u sibaakatuwa c'ugan wootsiide naanaw gishite.
- Naanay imetteedda sibaakatuwa go'etiide laa''u shiik'uwa ootsanaada udiite.
- Kaalliide laa''u shiik'uwappe bare koyyeedda keena payduwa joomeetiriya med'aa med'uwa suuppa shuchaatuwa, ayifaayfetuwa h.h.m. kaallana mala uduusa.
- Simiide laa''uu ootseedda shiik'atuwa miyyiyan miyyiyan wotsisiide itti itti shiik'atuwa gidдон de'iyaa yaran yaran gatsanaada udussaa.
- Kaalliide hak'a shiik'uu daruwa oyk'k'eedentonne hak'a shiik'uu laafaa yaraa/elemente/ de'into oochite.
- Simmiide hak'a shiik'uu darinto, hak'a shiik'uu laafinto woy k'araa gidinto tobbetanaada udiide shiik'atuwa geedariide barentu kifiliya laaggetsatuwaw odanaada mentsetsite.
- Ha dooyissuwa zaari zaari oosissiide shiikuwa oosuwanne geedaruwa baaso k'ofaa akeekanaada udiite.

Tobbiyaa Ooshaata

1. Kaassay ay melee? Ayaw ?
2. Kaassaappe ayaa ereeditee?
3. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaa udana bessii?

Saamintaa 9



KKaassaa 6:- K'ohetta Asaa Maadussaa

“K'ohetteedda Asaa Maadussaa” giya kaassaa kaa'anaw kaalliya ogiya kaallite.

Naanaappe ittuu k'oheddawa malatissi,leemisuwas-burc'ukuwa me'uu k'ans'owaada,uluu sakkowaada h.h.m. gidiide ootsanaada udite.

1. Hara laggetuu ogiyanna ad'iidde k'ohetteedda na'aa/naatto/ malatissi koyruwan shiik'i ayaa haneedento oochanaada,kaalliide koyro maaduwa immanaada udite.
2. Koshshiyawa gidoppe soo asaw odanaada udussaa.
3. K'ohetteeda naanaa soo asay yiide na'aa/naatto/ maadanaada udite.

Tobbiyaa Ooshaata

1. Kaassay ay melee? Ayaw ?
2. Kaassaappe ayaa ereeditee?
3. Kaassaa s'oonanaw ayaa ayaa udana beessii?

Saamintaa 11



Kaassaa 7:— Soo Asa Jamaa Oosuwa

“Soo Asa Jamaa Oosuwaa” giya kaasaa kaa'anaw kaalliya ogiya kaallite.

1. Naanaay c'ugan c'ugan gididee soo asa jamaa oosuwa gishetino.
(Aattiwaa,Aawuwawa,naanaawanne harantuwaakka)
2. Gishetteedda soo asa oosuwaada malati dooyanaada udussaa.
3. Dooyeeddawaada soo asa oosuwa laggetsatuwaw malatissi kaassan bessanaada udite.

Tobbiya Ooshatuwa

1. Kaassay ay melee? Ayaw?
2. Kaassaappe ayaa ereeditee?
3. Kaassa s'oonanaw ayaa ayaa udana besii?



Kaassaa 8:— Geyaa Kaassaa

“Geyaa Kaasa” giya kaassaa kaa’anaw kaalliya ogiya kaallite

1. Naanaappe c’ugan c’ugan gidiide amareedawe zal’iyaawa gidi amareedawe shammiyawa gidanaada udussaa.
2. Shammiyawokka gidin zaali’yawo dumma dumma biiraa noottiyaa immite.
3. Zali’yawantu dumma dummabaa akii yaanaadaa udussa.(leemisuwas:- irsaasiyaa, isikiribituwa/biiriyaa/, kibiriitiya keetsaa, dumma dumma bonc’aa bonc’atuwa, suuppa shuchatuwa h.h.m)
4. Kaalliide naanay bare koyyeedda miishshaa shammanaadaa dooyisite.

Tobbiyaa Ooshaata

1. Kaassay ay melee? Ayaw ?
2. Kaassaappe ayaa ereeditee?
3. Kaassaa s’oonanaw ayaa ayaa udana besii?

Saamintaa 13



Kaassaa 9:- Pidoliyaa Wos’iya

“Pidoliyaa Wos’iyaa” giya kaassaa kaa’anaw kaalliya ogiya kaallite.

Naanay pidoliya eranaadanne geetetto pidoliyaan doomettedda k’aalaa k’ofaa doommanaada udite.

1. “S’eellite! Itti saaniya gidдон wos’ii de’ee ,hintteppe oonee wos’iya meeddawe? Ha pidolii wos’iya.ha’ii wos’iya k’atsana ,kaallaade ayfiya c’iilimmaade itti pidoliya kessana” anne hintekka wos’iya k’aatsiya asaa malatite.wos’iya laac’i be’ite.k’imaamiyaa gujiyawaada hanite.kaalliide hinte wos’iyappe pidoliya kardiya kessi kushiyan oyk’ite.
2. Kardiya bolla ay mala pidolii de’into naanaa oochite.kaalliide naanay pidoliya eranaada “ha pidolatin doometiya k’aala O k’oppaana dandayii?” giide oochite.
3. Naanay misatiya pidoliyan doomettee giya pidoliya k’aalaa s’eesino.Hintte he pidoliyaa saaleedan s’afiidde, k’oyro pidoliyakko bessite.Hawe naanaw dees’oode hara leemisuwa immide maadite.
4. Naanay beedda maaran kaallan kaallan saaniyappe atta pidolatuwa dentsino.

5. Naanay kifiliya gidдон yuuyyiide he pidoliyan doommetteeddawa hak'awaanne koyyi demmanaadaa udite.
6. Naanay k'aalatuwa tamaruwa doommoode "k'aalaa wos'iya" giigisiino. Timiritiya keetsan beettiya tamariyaa suntsa go'ettanaw dandayiita.

Tobbiya Ooshatuwa

Naanay pidoliya wos'iya kaassaa kaa'iidde dumma dumma pidoliya k'ommuwa dummayiide pidolatuwan doometiya k'aalatuwa s'eesanaada udite.



Kaassaa 10:- Miishshaa Payduwa Yafaratuwa

"Miishshaa Payduwaa yafaratuwa" giya kaasa kaassiidde dumma dumma miishshatuwa indan wotsi dooyanaadaa udite.

"miishshaa payduwa yafaratuwa" giya kaassaa kaa'anaw kaalliya ogiya kaallite.

Naanay kardiya bolla de'iya payduwan kifiliya gidдон itti mela payduu de'iya miishshatuwa shiishshiide payduwa yafaraa ootsino.

1. "Ittikaassaakaa'anaudeetto! Bolla payduu de'iyaa kardiya immana. Kardii bessiya abatuwa c'oratetsaa shiishana bessee. Leemisuwaw-kardiya bolla itti bay de'ooppe itti miishshaa laa'ubay de'iyawa laa'u miishshaa shishishiyawa gidee. ubbawukka geleeddee?"
2. Payduwa kardiya immiide naanay miishshatuwa shiishshanaada udite.
3. Itti gede hawaa ootsowaappe kardiyaanne miishshaatuwa payduwa yafaraa med'd'ana mela maadite. Hak'a yafaray sintsatii? Paydatuwappe laafay hak'awee? Miishshatuwappe loytsi laafa payduu de'iyawa shiishshawe oonee?"
4. Itti payduwa kardii de'iyaa naanaa sintsaa kesside he sa'an wursetsan haddirssa bagga miishshaa matan payduwappe wuygiyaan wotsite.
5. Kaalliide laa'u miishshaa shiishsheedda kardatuwanne bare miishshatuwa koyro miishshatuwappe ushecha baggan wotsanaada udite.
6. Ubbaa kardatuukka wuygiyan yafara gidдо yaana gakkanaw zaari zaari oosissite.
7. Kardiyaakkonne miishshaakko bessiide naanaa paydite. leemisuwaw itti payduwa kardiyaako bessiide itta giite, kaalliide na'ay/naatta shiishsheedda miishshaa bessiide suntsan s'eesite. Siimiide payduwa 2 kardiya bessite, kaalliide 2 miishshatuwakko bessiide laa'u miishshatuwa suntsa s'eesite.
8. Hewa udowaappe kaalla naanay miishshaa demmosaa zaari wotsanaadaanne payduwa kardiya zaarana mala oochite.

Tobbiya Ooshatuwa

Naanay kardiya bolla de'iya payduwa kifiliya gidдон misatiya paydu de'iya miishshatuwa shiishshiide payduwa yafaraa ootsanaada ochite.



Kaassaa 11:— Pidoliyaa Gufaa Kaassaa

“Guufaa kaassaa” giyaa kaassaa kaassanaw kaalliya ogiya kaallite.

Naanay gufaa kaassaa kaa'iidde, pidolatuwanne itti itti pidoliya c'engursaa s'eesiide. kaa'ana mala udite.

1. Heezzu oyddu miyye s'arap'eezaa wuygiyan chokkiyan misilite. Itti itti oyddu miyyiya gidдон itti pidoliya wotsite. Leemisuwaw

A	B	C'
---	---	----

2. Kaalliide kaasaa maaraa naanaw k'onc'isite. Ha'i kaasaa kaa'anaw ittu ittu guppiidde, miyyiyan de'iya itti pidoliyaa guppiita. Itti itti pidoliya bolla guppiidde pidoliya c'engursaaa d'ok'k'u udi s'eesiita”
3. Koyruwan oyddu miyyiya gidduwa yed'd'i bessidde pidoliya “A” giita. Kaalliide hara oyddu miyyiya guppidde, pidoliyaa “B” giinne simmiidde wursetsaa oyddu miyyiyaa guppiidde pidoliyaa “C” giita.
4. Ubba naanay yametanaada udite. Hawaa ootsanaw dandayeedda naanaa galatitenne hawaa zaari paac'aanaw dandayibeenna naanaa mentsetsite.

Tobbiya Ooshatuwa

Naanay gupaa kaassaa kaa'iidde pidoliyaanne itti itti pidoliyaa c'engursaa s'eesiide kaa'ana mala oochite.

Saamintaa 14



Kaassaa12:- Paydatuwa Dabboyuwa

“Paydatuwa Dabboyuwa” giya kaassaa kaassiidde paydatuwa gidдон de'iya dabbotetsa akeekanaada udite..

Astamaari naanaa 5 c'ugan utissiide payduwa dabboyuwa naanaw s'a rap'eezaa bolla gishiino. Koyro ogiya oddiidde kaassaa bessi maaduwa udussaa. Hawaa mala hanotan kaa'iidde dumma dumma misilatuwa bessanaada udite.

Tobbiyaa:- paydatuwa dabboyuwa kaa'iidde, paydatuwa shaakanaada oochite.

Wursetsan:- paydatuwa dabboyuwa kaa'iidde paydatuu shaaketeteddawa d'iishussaa.



Kaassaa 13 — K'otsatuwanne K'alamatuwaa Malatiyawaanna Dabboyuwaa

K'otsatuwanne k'alamatuwa melatiyawaanna dabboyiya kaassaa kaassiide yewatuwa gidдон de'iya dabbotetsa akeekanaada udite.

“K'otsatuwanne k'alamatuwaa malatiyawaanna dabboyuwa ” giya kaassaa kaassanaw kaalliya ogiya kaallite.

Naanaa usupun usupun c'ugan gishiide, itti itti c'ugaw dumma dumma k'alamiya oketteedda misatiyaa k'otsatuwa, hewaadanka dumma dumma k'otsay de'iyanne misatiya k'alamiya oketteedda k'ans'etteeddawanta gishetussaa. Kaalliide:—

1. Misatiya k'otsatuwanne k'alamatuwa dabboyuwa.
2. Dumma dumm k'otsatuwa itti k'alami de'iyawanta dabboyuwa.
3. Dumma k'alami itti mala k'otsay de'iyawa dabboyuwa.dandayanaada maadussaa. Sintsati dandayawantu s'ooneeddawa gidiino.

Tobbiyaa Ooshaata

K'otsatuwanne k'alamatuwa dabboyuwa kaassaa kaassiidde yewatuwa gidдон de'iya dabbotaa oochite.

Saamintaa 15



Kaassaa 14:- Pidolatuwa Shankatussaa

“Pidolatuwa Shankatussaa” giyaa kaassaa kaassiidde pidoliya k'ommotuwa shaakkana mala udiite. Ha kaassaa kaassanaw kaalliya ogiya kaallite.

Itti itti naanay pidolii de'iyaa kardiya akkinne misatiya pidolii de'iya hara naanaa kardiyaanna dabboyino.

- Doommanaappe sintsa itti itti pidoliyaw laa'u kardiya giigisseetto,
- Itti itti naanaw itti kardiya immite (pidoliyappe tirppiya naanay de'ooppe itti itti naanaw gakkiya kardii de'ana gakkanaw pidolatuwappe aketteedda hara kardiya giigissiide itti itti pidoliyanna k'araa payduu de'anaada udite.)

- Naanatuu takki giide “itto itto itti pidolii de’ee,Ha”ii kifiliya gidдон yuuyyiide hintewaanna misatiya pidolii de’iya naanaa demmite.Misatiya pidolatu de’iyawa d’iishissanaw kardatuwa suurissi s’eellite. I Laggattuwa demmide izzo med’d’eeda naanaako simmidenne ittippe uttite. Laggatuwa woysa keena elleeluwan demmanaw dandayiitento d’ishisite.
- Koyro c’ugan ootseedda naanaa galatite2tsa ,3tsa, 4tsa nne 5tsa h.h.m gakkiiya naaniaa suntsa odite. Itti itti naanaw dumma dumma minotetsayne tamaarana amuu de’iyawa gididiyaawa k’oppite.
- Itti itti c’ugay kardiyaa bessanaada udite.
- Kardatuwa walakinne shirikka naanaa amuu wurana gakknaw hawaada udite.

Tobbiyaa Ooshaata

Pidolatuwa shankatussaa giyaa kaassaa kaassiidde pidoliya k’omotuwa shaaki erowa oochite.

Saamintaa 17



Kaassaa 15:- Duus’a Miishshatuwa Shiishshiide Itti Miishshaa Med’uwa

Dumma dumma miishshaatuwa shiishshiide “duus’atuwa bessiyasan gelissiide kaassaa” kaassiidde sa’aaninne keena gidдон de’iya dummatetsa doyanaada udite.Ha kaassaa kaassanaw kaalliyaa ogiya kaallite.

1. Dumma dumma miishshatuwa,leemisuwaw:- gabaraa,kanna,golliyyaa h.h.m giigississuwa-
2. Miishshatuwa shiishshi gatsi bessussaa.
3. Naanay beedda maaraadan ootsanaada udussaa.

Tobbetiya Ooshatuwa

Ay ay mala miishshatuwa eriitee?

Saamintaa 18



Kaassaa 16:- Gins'uwa zambilya

“Gins'uwa Zambilyaa’ giyaa kaassaa kaa’anaada udiide eriyaa pidolatuwan k’aalaa med’anaada maadite. Ha kaassaa kaa’anaw kaalliya ogiya kaallite.

1. 6-10 gakkanaw de’iya dumma dumma miishshatuwa giigissiidenne shiishshiide zambilya woy saas’iniya gidдон yeggite.
2. Naanaa hinteppe sintsa baggan kaalettiya yafaran utississuwa.
3. “gins'uwa k’aalaa kaassaa kaa’ana udeetto! Zambilya yuushshuwan aad’ana udeetto. Itti k’aalaa goode zambilya gidдoppe gins’uu ha k’aalan doometiyabaa akiita. Gins’uwa k’aalay hawaa mala c’engursay de’iya ittibaa akeekite zambilya gidдoppe elleeli akkanaada ta odoodee hinte akiita. Gaasuukka ha c’engursay ittuu ittuwaanna misatiyawa gido gishshaaw gins’uwa ” ga nne gaka” gidiino. S’eesiya k’aalay suure gidennan attanaw dandayiyawa akeekite.” Ga’ gaawe sisso k’aalaa gidanaw dandayee.
4. Zambilya koyro na’aako atsite. kaallide zambilya gidдон de’iyaa miishshatuwappe ittuwan doometiya gins’uwa k’aalaa s’eesite.
5. Naanay hinte geedda k’aalan doometteedda miishshaa akkanaada oochite.
6. Suure dooroppe galatiide shiishsheeddawa zambilyaa gidдон de’iyaa miishshaa bolla yegganaada udite. Kaalliide hara naanaakko aad’d’ite,suure doorennan atteedda miishshaa suntsaanne c’engursan shiri s’eesino.Misatiya c’egursay de’into oochite. Naanay hara k’aalaa dooranaadanne miishshaa suntsaa ,c’engursaa gujjana mala udite. Hawa naanay miishshaa suntsaa suure s’eesana gakkanawunne doorana gakkanaw ootsisite.
7. Miishshatuwa payduwappe naanaa payduu darooppe de’iya ooratsa gins’uwa k’aalaa (2tsa nne 3tsa,h.h.m) go’ettiino .

Tobbiya Ooshatuwa

Kaasaappe ay ay mala k’aalaa med’d’ana dandayeeditee? Ay k’aalatuwa med’d’anaw metooteeditee?

Saamintaa 19



Kaassaa 17:— Heeraa Naaguwa

“Heera Kaafoytte” giyaa oosuwa kaassaa kaassiidde heeray ayento eranaada maadite. Ha kaassaa kaassanaw kaalliya ogiya kaallite. Naanaa heera kaafu gaanaw dosowaanne giiganaw bessiyabatuwan tobbettiide kaalliya ogiya naagi kaassaa kaa’anaada udussaa.

1. Chartiyaa giigissiide naanaa 5-6 c’uga med’d’iide woy assitamaari kare kesiide geeshsha sa’aa dooriide . Ha sa’an “leemiso gidiya heeraa” kaafussaa.
2. Astamaarii/ratta ha’ii nu heera kaafana haneetto giide c’ugatuwaw odiino. Kaalliide naanaa heera de’iyaabaa(leemisuwaw :timiirite keetsa,ogiyaa,dozaa medosaa,hospitaaliyaa, geyaa) shaakkanaada ootsussa.
3. Heeraappebettiyaamiishshaata(urk’a,wark’k’ata,oytsiyawaa,puutuwa,bonc’iyaa,mitsa , irsaassiyaa,dumma dumma k’alamatuwa) naanaw immiide killin imetteedda heeraw bare dooruwada ootsanaada udite.
4. Wark’ata bolla ootseedda heeraa gidдон guutsa haakotetsay de’iyawa d’iishissussaa.
5. Heeray kaafeti wurowaappe kaalla ootseedda oosuwa bolla naanaa tobbissite.

Tobbiya Ooshatuwa

1. Kaassaappe darssi hinte doseeddawe hak’awee? ayaw?
2. Giigana bessiyawantu hak’awantee?

Saamintaa 20



Kaassaa 18:—Asay Med’d’obaa

Asay Med’d’obaa” giyaa kaassaa kaassiidde heeraabaa akeekanaada udite.

1. Keetsa, ,timirte keetsa ,pas’atetsa ek’uwanne dumma dumma miishshatuwa bessiya misiliya shiishshiide naanay heera asan oosetteedabatuwa erana mala udussaa.
2. Kaalliide asay med’d’obaa gideedawantanne gidennawaappe shaakkanaada erissussaa.

Tobbiya Ooshatuwa

- Asay med'd'obaa geetettiyawantu ayaa ayee?

Saamintaa 22



Kaassaa 19:— Biittatta Ayaa Gaaddee?

“Biittata Ayaa Gaaddeee” giya kaassaa kaassiidde heeraa naaguwa koshshiyawa erana mala maadite. Ha kaassaa kaa'anaw kaalliya ogiiya kaallite.

1. Naanaa demban izzuwa med'd'i uttanaada udite.
2. Biittay k'umaa, haatsaanne h.h.m go'aa immee. Naagettennan attooppe ubbaykka suure go'a immikkino giide naanaw odana bessee.
3. Biittata doona dooyya haasaya dandayayinto ayaa giyawaa malatii? Ane malite? giide naanay barentu k'ofaa k'onc'issanaada oochite. Leemisuwaw hayyanaa taana naagite, iittabaa oli taana k'itisopite, ta gidдон de'iyaa medosatuwanne dozatuwa k'ohopite.
4. Ubbaykka izzuwa med'd'i naanaa biittata asa ayaa gaanawaa malatintonne biittato wootii naagi oyk'k'anento ooshshaa.

Tobbiya Ooshatuwa

1. Biittata ayaa gayinto odanaw dandayiitee?
2. Biittata barena naagana mala ayaa odiyawa malatay?
3. Heeraa wooti naagana dandayeetoo?



Kaassaa 20:- Ta Suntsaa Giddon De'iya Pidolatuwa

Ta Suntsa Giddon De'iya Pidolatu giya kaaSsaa kaaSsiidde barewanne hara naanaa suntsa, suntsaaa kardiyaappe go'etiide pidoliya tamarana mala udite.

1. Itti itti nanay bare suntsay de'iya kardiya akkino . wark'k'atanne irssasiya immite.
2. Naanay bare suntsa loytsi s'eellanaada oochiite.
3. Itti suntsa kardii de'iya c'ora pidolatu bayinna suntsa (Uuta, Dunko, Baalla) na'aay oyk'k'o. Atteedda naanay hara na'ay oyk'k'eeddawa s'eelanaada udite. Suntsa pidoliya dooyiide he suntsa pidolatuwa s'eesino.
4. Kaallide naanay ittu ittuwanna malatiya pidolatu de'iyawa akeekino. (koyrowe awaa woy haraawaa oykko pidoliya gidданaw dandaaye) na'aay kardiya akkiyaana mala

oochiite. Na'ay misatiya pidoliya woy pidolatuwa bessanaada maadite. Ha naanay hewa suure s'eelowa d'iishshissite.

5. Hewaa mala hanotan hara naanaa doommite. Naatti suntsay de'iya pidolatuwa haran doomettiya suntsatun de'iya pidoliya oochiite. Shiri kifiliya gidдон utteedda tamaaretu bare suntsaa pidolatuwa loytsi be'eeddawa d'iishshiisite. Astamaariyantu pidolatuwa saaledan s'aafi akeekissussaa.
6. Kaalliide itti itti naanay suntsa wark'atan s'aafanaada udite. Kifiliya gidдон yuuyyiide metuu de'iya tamaratuwa maadite. Naanaa mali be'uwa oosuwaw galatite. Hewa 15-20 dak'ki'ik'aa udite. Simmiya wode hara naanaa suntsan gujji ootsite.

Tobbiya ooshatuwa

1. Naanaa suntsa gidдон de'iya pidolatuwa oochiite.

Saamintaa 23



Kaassaa 21:- Birad'd'iyaa Kaassaa

Kotiyaa k'ulppiya woy ziippiyaa dooyusan, gordusaaninne birad'd'iyaa k'aatsiide c'engursaa sissiide "Birad'd'iyaa Kaassaa" kaa'anaada uddiide kushiyanne ayifiya ittippetetsa dichanaada maadite. Ha kaasaa

1. K'ulppiinne ziippii de'iyaa mayuwa giigissussaa.
2. K'ulppiinne ziippii wooti maaran zaaruwanne dooya dandayuwanne birad'd'iyaa go'ettiide c'engursa kessanaw dandayiyawa zaari zaari bessussaa.
3. Naanay be'eeda maaran k'ulppiya dooyuwanne zaaruwa birad'd'iyaa go'ettiide dooyinne zaari bessiino..

Tobbiya ooshatuwa

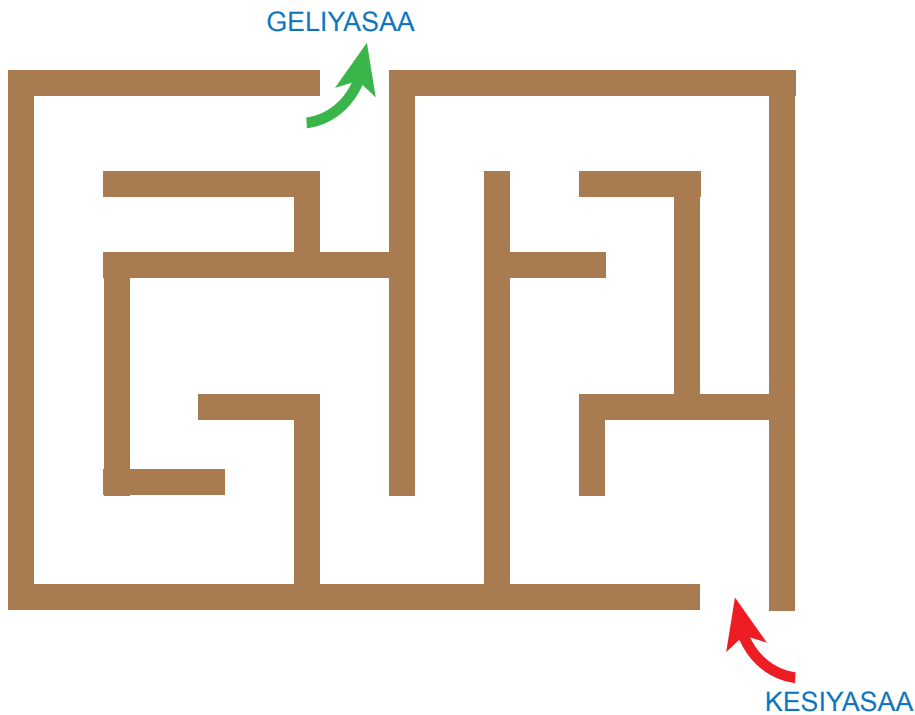
1. Hinte gidдонpe oonee birad'd'atuwan darsi c'engursaa kessanaw dandayawe? ayaw?
2. Elleeli k'ulpiya zaaranawunne dooyyanaw ayaa udana bessi?

Saamintaa 24



Kaassaa 22 :— Kesiya Ogiya Koshshaa

Naanaw kaalliya misiliya immiide geliya pengiyan geliide dooya gideedda sa'aa s'alalan aad'iya ogiya giddo gakiidenne simmiide kesiya pengiya gakkanaada udiide s'eelaaanne akeeka eraa dichanaada maadite. Kaseti gakkawe s'ooneeddawa gidee.



Tobbiya ooshatuwa

1. Kaassaa doseedittee? ayaw?
2. Kaassay dees'ii? ayaw?

Saamintaa 25



KKaassaa 23:- Pidolatuwa Shiishi Gatsiya Kaassaa

Pidolatuwa shiishshi gatsiya kaassaa giyaa kaassaa kaassiidde k'aalaanne haasayaa meega ootsanaada kaalliya ogiyaa kaallite.

1. Naanaa 5–7 yamii de'iyaa c'ugan gishite.
2. Ubba pidolatuwakka wark'atan s'aafiide kaa'iyasan laalite./guutsa gooppe itti itti naanay itti pidolato be'ana bessee./
3. Itti itti c'ugay pidoliyappe izzuwao utissiide 5 miitiriya keenaa haakkiide sitta yafaran s'aafettanaada udite.
4. Kaalliyawa oddiide ootsi bessite.
 - Itti itti c'ugan koyro na'ay bare ek'k'oode harantu guyyenna uttino.
 - Hinte doommite, goode ek'k'a naanay pidolatuwa dentsanaw kaassaa miishshay de'iyasaa wos'iino.
5. Shiri doommite, goode sintsanna de'iyaa hara naanay bare kaaalan pidolatuwa wos'i dentsanaada udiite.
6. Ubba c'ugatuwa jamatuu kaassaa gakkowaappe bollan bare c'ugan giddide shiisheeda pidolatuwa go'ettiide dandayowa keena k'aalatuwa med'anaada udite.
7. Itti itti c'ugay med'd'eedda k'aalatuwa gatso be'anaada ootsite.

Tobbiya ooshatuwa

1. Hinte c'uga gidдон ay ay k'aalatuwa med'd'eeditee?
2. He k'aalatuwa gidдон erenna k'aalay de'ii? Hak'awee?
3. Ha k'aalatuwa go'ettiide ay ay haasaya meegaa med'd'anaw dandayeettoo?

Saamintaa 26



Kaassaa 24 Ayfaa ayfetuwa Walakussaa

Ayfaayfiya walakaa giyaa kaassaa kaassanaw kaalliya ogiya kaallite.

1. Naanaa 6–10 gidiya c'ugan shaakite.
2. Laa'u kushiya mic'iide ittu ittuwanna gaketennaada kushatuwa adusatetsan izzuwa med'd'iide ek'k'ino.

3. Itti itti naanaw ayfaayfiya suntsa imma./leemisuwa,paappaa,burtukaaniyaanne muuziyaa/ itti itti naanaw ayfaayfiya suntsa suntsettowaa d'iishite.
4. Go'ettiya ayfaayfiya payduu ek'kiyawe kaassaa kaa'iya naanaa payduwannak'ara. leemisuwa Itti c'ugan 6 naanay de'ooppe 2 ayfaayfiya wotsa/do'a/.
5. Itti itti c'ugan itti na,aa/naatto/ dooriide izzuwa giddo gelissi kaa'iino.
6. Izzuwa ek'k'a naanaw chokkiya woy markeriya immite.
7. Ubba naanay bare buzo izzuwa biittaa bolla s'aafi k'arayowaappe kaalla izzuwa gidдон ek'k'anaada udusaa.
8. Kaalli de'iyawa odaade ootsa besaa.

Suntsetta ayfaayfiya kaallan kaallan s'eesite.Ha s'eesetta ayfaayfiya suntsan suntsetteedda naanay izzuwappe kare kesiide ek'kiya hara izzuwa demmanaw minetta.

- Ittuwa ittuwa gidдон ek'k'ana bessiyawe itti na'aa s'alalaa.

Tobbiya ooshatuwa

1. S'eesetteeda aifaayfiya gidдон darissi hinte dosiyawe hak'awee) is'iyaweshii?ayaw)
2. Ha ayfaayfiya muussay ayaw go'into eriitee)
3. Ayfaayfii immiya maaduwa demanaw ayaa udana koshii?

Saamintaa 28



Kaassaa 25:- Ubbaykka Saynno Dosee.

Ubbaykkaa saaynno dosee giya kaassaa kaassanaw kaalliya ogiya kaallite.

1. Saamintaa galassatuwa saynno yetsan gatso yaagana gidde naanaw odussaa.
2. Saynno: Ubbaykka saynno dosee. Saynno saaminta koyro galasa .
3. Naanay yetsaa bare asstamaaratuwanna yes's'ana mala odana bessee.
4. Ha maaran harantakka saamintaa gallasatuwa giide yes'issana koshshee.
Maak'o, ubbay maak'o dosee.
Maak'o ufayssiya gallassa.
Saamintaa laa'entsiya(2) gallassa.
5. Ubba saamintaa gallasatuwakka ha maaran naanay yes's'anaada udite.

6. Kaallide ubba naanay izzuwa ek'k'anaada ootsussaa. Naanaappe koosiyaa oyk'k'anaada udiide koyro saamintaa saynno gi s'eesiyaa wode harantu saynno giide yes's'anaada udite.
7. Harantu yetsaa wursowan koosiyaa oyk'k'a na'ay bare dosiya naanaw oliya wode koosatto oyk'k'a na'ay maak'o goode harantu maak'o yetsaa yes's'anaada udite.
8. Ha maaran ubba naanaykkaa woggay gakkanaw de'iya saamintaa gallassatuwa yes's'anaada udite.

Tobbiya ooshatuwa

1. Saamintaaga llassatu oona oonee?
2. Saamintaw koyro gallasay oonee?
3. Saamintaa wursetsa galassay oonee ?

Saamintaa 30



Kaasaa 26 – Taarikiyawotuwa Kochi Kaassaa

Eriyaa tossa doori tarkkiyawa kochchi ootsanaada uduwa

1. Kasenna eriya tossaa akeeki barew geliyawaa dooranaada maadite.
2. Dooretto tossaa gidдон tarikiyawa kochi ootsanaada maadite.
3. Tossaa tarikiyawa kochi kaa'iide tossaa akeeki ootsanaada maadussaa.

Tobbiya ooshatuwa

1. Tossaa wooti akkeeditee? doseeditee? ayaw?
2. Hak'a kaassaa daro doseeditee?

Kessuwaa

Geluwaa	144
Yetsaa 1:- Timirte Keetsa Boytte	145
Yetsaa 2- Bollaa Kifiletuwa	145
Yetsaa 3:- K'eeri K'eeri Kafotuwa	145
Yetsaa 4:- Soo Medosatuu Yes's'ana Dandayiino	146
Yetsaa 5:- Kaa'oytte Ufayttoytte	146
Yetsaa 6:- K'alamiyaa K'ommatuwa	146
Yetsaa 7:- Kushiya Meechay Hawaadan	147
Yetsaa 8:- Ta Ishaa Uutee, Ta Michatti Duushee.....	147
Yetsaa 9:- Ubbay Itti Bolla	148
Yetsaa 10:- Ittuwa Bolla Ittuwa Gujjaade.....	148
Yetsaa 11:- Soo Asatuwa.....	149
Yetsaa 12:- Icheshu S'aarumusetuu S'arp'eezaa Bolla.....	149
Yetsaa 13:- Hiji Ta Poraw.....	150
Yetsaa 14:- Sharirootatta.....	150
Yetsaa 15:- Nu Geeshshatetsaa Naagoytte	151
Yetsaa 16:- Dubbi Kana Maratta	151
Yetsaa 17:- Pidoliyaa Tamaaranaw Dosay	151
Yetsaa 18:- K'eeri Deeshshatta	152
Yetsaa 19:- Erennan Atussay Gidee	152
Yetsaa 20:- Saynisiyaa Saynisiyaa.....	152
Yetsaa 21:- Kafatto Gidana	153
Yetsaa 22:- K'ara Tamaariyaa.....	153
Yetsaa 23:- Hoyya Hooyyee HO!.....	154
Yetsaa 24:- Naagettana	154
Yetsaa 25:- Saamintaa Gallassatuwa.....	155
Yetsaa 26:- He Boniyan.....	155
Yetsaa 27:- Hashshu Ufaytteedditaa	156
Yetsaa 28:- Kuukkuluu.....	156

Geluwaa

“Yetsaa pereediyan” Ha yetsaa maado mas’aafaa gidдон imetteedda yetsatuu/mazmuretuu he saamintaa timirtiyaa mintsetsiyawanta. Kasetiide yetsaa eeduwaa turaan turaan shaakkiide zaaretsi zaaretsi yes’s’i sissite. Kaalliide naanay hintena kaalliide yetsaa yes’s’ana mala dooyissite. Hewaappe yetsay kumentsaan yes’ettiya wogaa yes’s’i sissuwaa. Yetsaa k’aalatuwaappe amareeddawanta akeekana dandayowa shaakkiide, yetsaa siidiyaappe sissiiide woy hinte kaaletsi yes’issuwan gallassaa timirtiyaa mintsetsite. Yetsaa yes’s’i simmowaappe guyyiyaan yetsaa gidдон siseedda k’aalatuunne akeekedda k’ofatuu kasenna tamaareedda ayaa giya kaaraanna gakettinto tobbetti zaarana mala oochite.

Ha yetsa mas’aafaa gidдон dumma dumma yetsatuu leemisuwaadaa shiik’eeddino. Ha yetsatuu dontsaadaan shiik’eeddawanta gido gishshaw, heeraadaa heeraadaa dumma dumma yetsatuwa, wogaa kaassatuwa, bollaa k’aatsaa, kushiyaa bak’aa, kawushsha yetsaa miishshatuwaa kaassaa, duruwaa h.h.m gujjiide go’ettana dandayettee

Saamintaa 1

Yetsaa 1:- Timirte Keetsa Boytte



Timirte keetsa boytte (2)

Eraa shammoytte (2)

Timirte keetsa boytte (2)

Eraa shammoytte (2)

A B tamaroytte

Payduwa paydoytte

Timirte keetsa boytte (2)

Eraa shammoytte (2)

Yetsaa 2- Bollaa Kifiletuwa

Kushetuu, hashetuu

Gedetuu,, gulbatatuu

Doonay, siid'ii, ayfetuunne haytsatuu

Ta bollaa kifiletuwa hawantu ubbatuu. (3)

Kushetuu, hashetuu

Gedetuu,, gulbatatuu

Doonay, siid'ii, ayfetuunne haytsatuu

Ta bollaa kifiletuwa hawantu ubbatuu. (3)

Yetsaa 3:- K'eerii K'eerii Kafotuwa

1, 2 ,3 k'eerii k'eerii kafotuwa

4, 5 ,6 k'eerii k'eerii kafotuwa

7, 8 ,9 k'eerii k'eerii kafotuwa

9 k'eerii kafotuwa. (3)



Yetsaa 4:- Soo Medosatuu Yes's'ana Dandayiino

- x2 { Soo medosatuu yes's'ana dandayiino.
Ahaa! Ayaa ayaa giinoo?
Gawaratta yes's'aw, duraw
Miw....miw.. gaw
Miw....miw.. gaw
- x2 { Soo medosatuu yes's'ana dandayiino.
Ahaa! Ayaa ayaa giinoo?
Kanayshin ayaa gii?
Ayaa ayaa gii
Wuh, wuh, wuh gee.
Mek'etsaa d'ak'ee. (2x)

Saamintaa 2

Yetsaa 5:- Kaa'oytte Ufayttoytte

Itta, laa''a, heezza, oydda
Kaa'oytte ufayettoytte
Ichesh, usuppuna, laappuna, hospuna
Udduppuna, tamma (2)
K'osettoytte s'arp'eezaa garsa
1 tsa, 2 tsa, 3 tsa, 4 tsa, 5 tsa, 6 tsa, 7 tsa, 8 tsa, 9 tsa, 10 tsa

Yetsaa 6:- K'alamiyaa K'ommatuwa



C'ililuu ayaa malee?
C'ililuu bonc'iyaa melatee.
Adillii ayaa malee?
Adillii burtukaaniya melatee.
Zo'uu ayaa malee?

Zo'uu bonk'uwa melatee.
 Samaayii ayaa malee?
 Samaayii saluwa malatee.
 Karetsay ayaa malee?
 Karetsay shiilaa melatee.

Saamintaa 4

Yetsaa 7:- Kushiya Meechay Hawaadan

Kushiya meechay hawaadan, hawaadan, hawaadan,
 Som'iyaa meechay hawaadan, hawaadan, hawaadan,
 Huup'iyaa pis'uu hawaadan, hawaadan, hawaadan.

Saamintaa 5

Yetsaa 8:- Ta Isha Uutee, Ta Michatti Duushee

Ta ishaa Uutee Ta ishaa Uutee !
 Gisaaddiyee? gisaaddiyee?
 Dawalay shoc'ettedda dawalay shoc'ettedda,
 Denda ek'k'aa denda ek'k'aa,
 Eeno dendanaa eeno dendanaa,
 Som'iya meec'ettaade achaa miik'ettaade,
 Mayuwaa mayyaade k'an'iyaa made,
 Timirte keetsa baana,
 Lo''o eraa shammana.

Ta michatti Duushee Ta michatti Duushee !
 Gisaaddiyee? gisaaddiyee?
 Dawalay shoc'ettedda dawalay shoc'ettedda,
 Denda ek'k'aa denda ek'k'aa,
 Eeno dendanaa eeno dendanaa,
 Som'iya meec'ettaade achaa miik'ettaade,

Mayuwaa mayyaade k'an'iyaa made,
Timirte keetsa baana
Lo'o eraa shammana.

Saamintaa 6

Yetsaa 9:- Ubbay Itti Bolla

x2 { Ubbay itti bolla itti bolla,
Kaassaa kaa'ana.
Ubbay itti bolla itti bolla,
Kaassaa kaa'ana.

x2 { Ta laggii Ne laggiiyaa.
Ne laggii Ta laggiiyaa.

x2 { Ubbay itti bolla itti bolla,
Kaassaa kaa'ana.
Ubbay itti bolla itti bolla,
Kaassaa kaa'ana.

Saamintaa 8

Yetsaa 10:- Ittuwa Bolla Ittuwa Gujjaade

Ittuwanna ittuwa shiishshaade laa'a udaaddi, ittuwa gujjaade
Laa'uwanna ittuwa shiishshaade heezza udaaddi, ittuwa gujjaade
Heezzuwanna ittuwa shiishshaade oydda udaaddi, ittuwa gujjaade
Oydduwanna ittuwa shiishshaade icheshuwa udaaddi, ittuwa gujjaade
Icheshuwanna ittuwa shiishshaade usuppunuwa udaaddi, ittuwa gujjaade
Usuppunuwanna ittuwa shiishshaade laappunuwa udaaddi, ittuwa gujjaade
Laappunuwanna ittuwa shiishshaade hospunuwa udaaddi, ittuwa gujjaade
Hospunuwanna ittuwa shiishshaade udduppunuwa udaaddi, ittuwa gujjaade
Udduppunuwanna ittuwa shiishshaade tamma udaaddi, ittuwa gujjaade.(2

Saamintaa 9

Yetsaa 11:- Soo Asatuwa



2x { Aattonne aawuwaa dosay.
 Michattonne ishaa dosay.
 Saruwan siik'uan de'ay !
 Soo asatuu miziino.
 Soo asatuu mayzziino
 Soo asatuu tamarissiino
 Soo asatuu dosiino !

2x { Aattonne aawuwaa dosay.
 Michattonne ishaa dosay.
 Saruwan siik'uan de'ay !

Yetsaa 12:- Icheshu S'aarumusetuu S'arp'eezaa Bolla

Icheshu c'ililo s'aarumusetuu s'arp'eezaa bolla,
 Ittuu kundi me''ina oydduu atteedda.
 Oyddu c'ililo s'aarumusetuu s'arp'eezaa bolla,
 Ittuu kundi me''ina heezzuu atteedda.
 Heezzu c'ililo s'aarumusetuu s'arp'eezaa bolla,
 Ittuu kundi me''ina laa''uu atteedda.
 Laa''u c'ililo s'aarumusetuu s'arp'eezaa bolla,
 Ittuu kundi me''ina ittuu atteedda.
 Itti c'ililo s'aarumusii s'arp'eezaa bolla,
 Ittuu kundi me''ina melay atteedda. (2x)

Saamintaa 11

Yetsaa 13:- Hiji Ta Poraw

Hiji hiji hiji ta paraw (2x)
Bootsa paraa toggaaddi
Hiji hiji gaadde gaallifay
Hiji hiji hiji ta paraw. (2x)
 Bulla paraa toggaaddi
 Hiji hiji gaadde gaallifay
 Hiji hiji hiji ta paraw. (2x)
Bulla paraa toggaaddi
Hiji hiji gaadde gaallifay
Hiji hiji hiji ta paraw. (2x)

Saamintaa 12

Yetsaa 14:- Sharirootatta



Loddaan loddaan sharirootatta,
Pude pude kesaaddu,
C'arkuu c'arkeedda,
C'arkuu yiide k'aatseedda,
Iray bukkeedda,
Iray bukkiide,
Duge duge,
Duge duge oleedda.



Yetsaa 15:- Nu Geeshshatetsaa Naagoytte

2x { Ubba wode guura denddiide
 Kasiyan sheeshoytte.
 Som'iyaa kushiya
 Saamunaan meec'ettana
 Achaa miik'ettana
 K'an'iyaa maanaw
 Zaari kushiya meec'ana
 Timirte keetsa baana
 Ubbaade hawaa ootsana.(2x)

2x { Ubba wode guura denddiide
 Kasiyan sheeshoytte.

Saamintaa 13

Yetsaa 16:- Dubbi Kana Maratta

Dubbi kana maratta,
 K'tasaan yuuyyaadde,
 Meec'ettenna kushiyan maadde
 Sakettaw, c'ooshaw, gusaw,
 Kundaw, oolaw, gondorettaw.

Yetsaa 17:- Pidoliyaa Tamaaranaw Dosay



Naato tamaroytte pilgoytte,
 Pidoliya eranaw minetti baas'etoytte,
 " B " mans'iliya melataw,
 " C " aginaa melataw,
 " F " bandiraa gidaw,
 " M " heezzu gediyan de'aw. (2x)

Yetsaa 18:- K'eerri Deeshshatta

Ha k'eerri deeshshatta gooyyaw,
Zambiiliyan ba'ettaade geyan peeshaw,
Ha k'eerri deeshshatta kallaw,
C'lilo bonc'iyaa maadde heeraan peeshaw,
Ha k'eerri deeshshatta waassaw,
Mee''i mee''i mee''i gaw
Bare golle gelaw.

Saamintaa 15

Yetsaa 19:- Erennan Atussay Gidee



Ga Ge Gi Go Erennaan atussay gidee.
Ga Ga ubbaykka ereedda,
Gu Gu Akka gu
Go Go Ikka go
Gi Gi erennaan atussay gidee.

Yetsaa 20:- Saynisiyaa Saynisiyaa

Saynisii Saynisaa d'aliyaa,
Tamaarisseeddawe pas'atetsaa.
Som'iyaa meec'ettaade k'an'iyaa moode,
Kushiyyaa meec'ettaade laas'aa moode,
Gediyaa meec'ettaade k'amma gisoode,
Akumuwan be'aaddi Saynisiyaa s'annayoode,
Saynisii Saynisaa d'aliyaa,
Tamaarisseeddawe pas'atetsaa.

Saamintaa 18

Yetsaa 21:- Kafatto Gidana



1, 2, 3
 Kafatto gidana,
 C'arkuwa bolla paallana,
 4, 5, 6
 C'iishshatuwaappe bollanna,
 Bolla bolla
 7, 8, 9, 10.
 Liillatto gidana,
 Saluwanna paallana,
 Ajjiriyaa gidana,
 Saluwanna paallana,
 C'iishshatuwaappe bollanna,
 Bolla bolla bolla.

Saamintaa 19

Yetsaa 22:- K'ara Tamaariyaa

K'ara tamaarii keehippe naagettee,
 Hamettiidde ogiyaa akeekke,
 Beettanaadaa maakinay yiidde,
 Ogiyaw haddirsa gas'aanna bee.

Saamintaa 26

Yetsaa 23:- Hoyya Hooyee HO!

Hoyya Hooyee.. Ho ! (4)
Ta gooday Ho !
Immo kolii Ho !
Mod'd'eeddawa Ho !
Malaatawa Ho !
Mask'alay gakkee Ho !
Hewa miishin Ho !
Ta godattee Ho !
Hinte bollay p'oolee Ho !
K'ork'oruwaadaan Ho !

Yetsaa 24:- Naagettana

Naagettana naagettana. (2x)
K'ohay gakkennaadaa,
Taana naagana,
Bum !, Bum !, Bum !
Tamay meennaadaa,
Taana naagana
Bum !, Bum !, Bum !
Elektirikii oykkennaadaa,
Haatsay afennaadaa,
Taana naagana
Bum !, Bum !, Bum !
Kuusiyaabay k'ans's'ennaadaa,
Kanay sa''ennaadaa,
Naagettana naagettana. (2x)

Saamintaa 27

Yetsaa 25:- Saamintaa Gallassatuwa

1, 2, 3, 4, 5 tamaaroytte kaa'oytte
 6, 7 itti saamintay 7 gallassa.
 Saynno, Maak'a, Oroobi, Hamuusi, Arbi 5 gallassatuwan
 Yeeddo timirte keetsa era shammanaw
 K'eeraadenne Wogaade shempeeddo soyaan,
 Laamotseedda timirte keetsay kaa'ishin kaa'ishin. (2)

Saamintaa 29

Yetsaa 26:- He Boniyan

He boniyan, (2x)
 Haatsay d'ayina koshshaan,
 K'ammuna zaari geleedda,
 Michatto be'eedda yoode.
 Guuraan afanaw gedenniide,
 Akkii beedda dugetsaan.
 Biidde biidde..
 Abbaa gakkiiide.
 Pinnanaw hanoode
 C'engursaa sisaaddu Aa michatta,
 Iray bukkeedda sa'ay balgeedda,
 Yeekkeeddino ufayssaa yeekuwa.

Saamintaa 31

Yetsaa 27:- Hashshu Ufaytteedditaa



Hashshu ufaytteedditaa imatsatuu yele asatuu,
Hashshu ufaytteedditaa kumentsa astamaaretuu,
Loytsi ufaytteedda, daroppe nashetteeddo,
Hawoo gakteeddawan nuun otoretteeddo,
Aad'd'eedita wodiyaan," KG" gam'uwan.
De'ee galatay,harumma dachaanni,
De'ee wulatay, hawoo gatsaanni.
Galatay gako nu astamaaretuwa,
Harummi dachiide hawoo gatsawantoo,
Galatay gako nu astamaaretoo.

Yetsaa 28:- Kuukkuluu

Kuukkuluu - wontibeenna. (4x)
Hayya hayya naatoo loytsiide kaa'oyttee.
Zaaretsiide yeenna shireti na'atetsay,
Na'atetsay na'atetsay eessayenne maatsay (2x)

“O” Kifiliya Timirtiya Tamaariissiyaa 6 Maado Mas’aafaa

Tossaa, Kifiliyaappe Kare Kaassaa, Ootsi Bessu wa, Med’aa
Bilaa, Kifiliya Giddo Kaassanne Yetsaa Tamaariissiya Maado
Mas’aafatuwa

ISBN: 978-99944-2-856-4



Top’p’iya Pederaale Dimokiraasiya Rippubilike
Timirte Ministeriya



Dugehaa Killile
Timirte Biiruwa

Gatii: 100.00